UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra mediálních studií

Petra Šarešová

Komparativní analýza obrazového pokrytí Olympijských her v Londýně 2012 v tištěném deníku a internetových novinách

Diplomová práce

Praha 2013

Autor práce: **Petra Šarešová**
Vedoucí práce: **Doc. Filip Láb, PhD.**

Rok obhajoby: **2013**

Bibliografický záznam

ŠAREŠOVÁ, Petra. *Komparativní analýza obrazového pokrytí Olympijských her v Londýně 2012 v tištěném deníku a internetových novinách.* Praha, 2013. 122 s. Diplomová práce (Mgr.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra mediálních studií. Vedoucí diplomové práce Doc. Filip Láb, PhD.

Klíčová slova

Fotožurnalismus, sportovní fotografie, fotoeditor, Londýn, olympijské hry, tisk, internet, média, MF DNES, Aktuálně.cz

Keywords

Photojournalism, sport photography, photo editor, London, olympic games, print, internet, media, MF DNES, Aktualne.cz

Rozsah práce: 162 574 znaků

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 23. 5. 2013 Petra Šarešová

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala Doc. Filipu Lábovi, PhD. za vedení diplomové práce, jeho rady a vstřícnost během jejího zpracovávání. Poděkování patří i pánům Michalu Růžičkovi a Janu Švédovi z MF DNES a Štěpánu Plačkovi a Jakubu Šafránkovi z Aktuálně.cz za jejich ochotu a čas, které mi věnovali během rozhovorů. Své rodině a přátelům bych ráda poděkovala za morální podporu.

SCHVÁLENO

Institut komunikačních studií a žurnalistiky FSV UK
Teze MAGISTERSKÉ diplomové práce

TUTO ČÁST VYPLŇUJE STUDENT/KA:

Příjmení a jméno diplomantky/diplomanta:
Šarešová Petra

Imatrikulační ročník diplomantky/diplomanta:
2010

E-mail diplomantky/diplomanta:
Petra.saresova@seznam.cz

Studijní obor/forma studia:
Žurnalistika, prezenční

Razítko podatelny:

Univerzita Karlova v Praze
Fakulta sociálních věd
Došlo dne: - 8 -06- 2012 -1-
Čj: 11174 Přílohy: Skartační heslo:
Přiděleno:

Předpokládaný název práce v češtině:
Komparativní analýza obrazového pokrytí Olympijských her v Londýně 2012 v tištěném deníku a internetových novinách

Předpokládaný název práce v angličtině:
Comparative analysis of Pictorial coverage of the Olympic games in London 2012 in chosen Czech printed media and internet media

Předpokládaný termín dokončení (semestr, akademický rok – vzor: *ZS 2012/2013*)
(diplomovou práci je možné odevzdat nejdříve po dvou semestrech od schválení tezí)
LS 2012/2013

Charakteristika tématu a jeho dosavadní zpracování (max. 1800 znaků):
Olympijské hry v Londýně jsou jednou z nejvýznamnějších událostí roku 2012, sport sám o sobě je velmi atraktivním tématem pro fotografy. Diplomová práce předpokládá, že se čeští fotografové na hry vydají, jelikož se konají v Evropě, popřípadě redakce využijí služeb některých tiskových agentur. V době informačních technologií je možné fotografii poslat do redakce během sportovního utkání a ihned ji publikovat. Kvůli tomu je vyvíjen tlak zejména na elektronická média, která fotografie uveřejňují okamžitě, ve velkém množství a často bez předchozí úpravy. Práce bude porovnávat dvě vyvážena periodika – tištěnou MF DNES a internetový portál aktualne.cz.

Předpokládaný cíl práce, případně formulace problému, výzkumné otázky nebo hypotézy (max. 1800 znaků):
Diplomová práce si klade za cíl komparaci obrazového pokrytí Olympijských her v Londýně v tištěném a internetovém médiu z hlediska kvantity a kvality fotografií a jejich obsahu. Práce zároveň zohledňuje povinnosti obrazových editorů v českých tištěných denících a internetových novinách. Hledá odpověď na otázku, jakým způsobem probíhá výběr fotografií v redakcích, zda plní obrazoví editoři současně funkci gatekeeperů. Diplomová práce potvrdí či vyvrátí základní hypotézu „Internetová média upřednostňují rychlost před kvalitou a naopak tištěná média preferují kvalitu".

Předpokládaná struktura práce (rozdělení do jednotlivých kapitol a podkapitol se stručnou charakteristikou jejich obsahu):

1. Úvod - Zdůvodnění výběru tématu a nastínění jeho zpracování, vymezení cíle práce, stanovení hypotézy
2. Teoretická část
2.1 Zpravodajské hodnoty
2.2 Nastolování agendy
2.3 Gatekeeping a práce obrazových editorů
2.4 Fotožurnalistika a etika
2.5 Sportovní fotografie
2.6 Rozdíl mezi tištěnými a internetovými médii
2.7 Charakteristika vybraného tištěného a internetového média
3. Metodologická část
3.1 Kvalitativní obsahová analýza

3.2 Hloubkové rozhovory s fotografy a editory
4. Analytická část - Analýza a komparace rozdílů obrazového pokrytí Olympijských her
5. Závěr - Celkové shrnutí, potvrzení nebo vyvrácení stanovené hypotézy, kritické zhodnocení naplnění cíle práce

Vymezení podkladového materiálu (např. titul periodika a analyzované období):
Kromě základní literatury bude využíváno tištěné periodikum Mladá fronta DNES a internetový portál aktualne.cz. Vybraná média budou analyzována v období konání her, tedy od konce července do téměř poloviny srpna.

Metody (techniky) zpracování materiálu:
Práce bude využívat metodu kvalitativní obsahové analýzy a metodu hloubkových rozhovorů.

Základní literatura (nejméně 5 nejdůležitějších titulů k tématu a metodě jeho zpracování; u všech titulů je nutné uvést stručnou anotaci na 2-5 řádků)

GILLIAN, Rose. *Visual Methodologies: An Introduction to the Interpretation of Visual Materials.* London: Sages, 2012
Kniha zobrazuje kritické pojednání o interpretaci obrazové kultury. Uvádí teoretický i praktický přístup k práci s obrazovými materiály. Zdůrazňuje rovněž silné a slabé stránky obrazové metody.

KOBRÉ, Kenneth. *Photojournalism: The Professionals´ Approach.* Amsterdam: Focal Press, 2004
Kniha přehledně a komplexně uvádí do tematiky fotožurnalistiky, kterou zachycuje v průběhu celého jejího vývoje. Autor rovněž popisuje veškerá úskalí práce fotožurnalisty a snaží se svým čtenářům radit, jak se jim vyhnou. Do diplomové práce bude vhodná například část věnovaná fotožurnalistice a etice a způsobu výběru fotografií.

KOZÁK, Martin. *Velká kniha sportovní fotografie.* Brno: Computer Press, 2010
Autor v knize uvádí do tematiky sportovní fotografie. Ve zkratce vysvětluje, co je sportovní fotografie, její historii. Dále popisuje výbavu sporotovního fotografa, práci s fotoaparátem, možnosti při fotografování jednotlivých disciplín či poodhaluje tajemství sportovní reportáže.

NEGROPONTE, Nicholas. *Digitální svět.* Praha: Management Press, 2001
Autor popisuje současný digitální věk. Pojednává nejen o fotografii, ale také o fenoménu digitalizace a celkovému technologickému vývoji. Vysvětluje přínos nových technologií a jejich uplatnění v každodenním životě. Autor zároveň přináší zajímavé alternativy do budoucna a odhaduje, jak mocně nás budou technologie ovlivňovat čím dál více.

TRAMPOTA, Tomáš. *Zravodajství.* Praha: Portál, 2006
Kniha poskytuje základní orientaci v pohledu na zpravodajství jako na sociální fenomén. Podrobněji čtenáře seznamuje s klasickými koncepty mediálních studií, jako jsou zpravodajské hodnoty, gatekeeping a nastolováním agendy. Kniha mapuje aktuální stav českého mediálního zpravodajství, srovnává kvalitu a zpravodajské pokrytí událostí celoplošných komerčních i nekomerčních médií.

TRAMPOTA, Tomáš, VOJTĚCHOVSKÁ, Martina. *Metody výzkumu médií.* Praha: Portál, 2010
Kniha seznamuje čtenáře s metodami užívanými při výzkumu médií. Publikace zahrnuje zásady komerčního i akademického výzkumu médií. Jednotlivé metodické postupy jsou rozebrány a interpretovány na praktických příkladech z českých médií.

ZAVOINA, Susan, DAVIDSON, John. *Digital photojournalism.* Boston: Allyn and Bacon, 2002
Publikace se zabývá digitální fotožurnalistikou, kterou popisuje jako by fotožurnalisté vnímali výhradně digitálně. Kromě toho věnuje prostor fotožurnalistice a etice, způsobu přenosu dat a archivaci v soudobé fotožurnalistické praxi.

Diplomové a disertační práce k tématu (seznam bakalářských, magisterských a doktorských prací, které byly k tématu obhájeny na UK, případně dalších oborově blízkých fakultách či vysokých školách

za posledních pět let)

Bulan, Jiří. *Fotografie na internetových zpravodajských serverech*, Fakulta sociálních věd, Univerzita Karlova, Praha 2008

Kabátová, Barbora. *Komparace obrazového zpravodajství v českých a dánských denících,* Fakulta sociálních věd, Univerzita Karlova, Praha 2011

Šmausová, Veronika. *Obrazové pokrytí tsunami z roku 2004 ve vybraných tištěných médiích – etické normy pro obrazové materiály*. Fakulta sociálních věd, Univerzita Karlova, 2009

Vojtěchovská, Martina. *Obrazová komunikace v tištěných médiích (na příkladu fotografií v denících),* Fakulta sociálních věd, Univerzita Karlova, Praha 2008

Zapotilová, Mariana. *Srovnání práce obrazových editorů ve vybraných českých a amerických periodikách*, Fakulta sociálních věd, Univerzita Karlova, 2011

Datum / Podpis studenta/ky

8. 6. 2012 .....

TUTO ČÁST VYPLŇUJE PEDAGOG/PEDAGOŽKA:

Doporučení k tématu, struktuře a technice zpracování materiálu: —

Případné doporučení dalších titulů literatury předepsané ke zpracování tématu: —

Potvrzuji, že výše uvedené teze jsem s jejich autorem/kou konzultoval(a) a že téma odpovídá mému oborovému zaměření a oblasti odborné práce, kterou na FSV UK vykonávám.

Souhlasím s tím, že budu vedoucí(m) této práce.

SOUHLASÍM

FILIP CAB

8/6/2012

.....

Příjmení a jméno pedagožky/pedagoga **Datum / Podpis pedagožky/pedagoga**

TEZE JE NUTNO ODEVZDAT **VYTIŠTĚNÉ, PODEPSANÉ** A VE **DVOU** VYHOTOVENÍCH DO TERMÍNU UVEDENÉHO V HARMONOGRAMU PŘÍSLUŠNÉHO AKADEMICKÉHO ROKU, A TO PROSTŘEDNICTVÍM PODATELNY FSV UK. PŘIJATÉ TEZE JE NUTNÉ SI **VYZVEDNOUT** V SEKRETARIÁTU PŘÍSLUŠNÉ KATEDRY A **NECHAT VEVÁZAT** DO OBOU VÝTISKŮ DIPLOMOVÉ PRÁCE.

TEZE NA IKSŽ SCHVALUJE VEDOUCÍ PŘÍSLUŠNÉ KATEDRY.

Obsah

1. Úvod ... 3
2. Zpravodajské hodnoty ... 6
3. Gatekeeping ... 9
1.1 Gatekeeping obecně ... 9
1.2 Vizuální gatekeeping ... 10
1.2.1 Od události na novinovou či webovou stránku ... 11
1.2.2 Vlastnosti obrazového editora ... 12
1.2.3 Práce obrazového editora ... 12
4. Fotografie ... 15
1.3 Historie fotografie ... 15
1.4 Žurnalistická fotografie ... 16
1.5 Žánry žurnalistické fotografie ... 18
1.5.1 Fotografická aktualita ... 19
1.5.2 Agenturní fotografie ... 20
1.5.3 Fotoreportáž ... 20
1.5.4 Portrét ... 21
1.5.5 Featura fotografie ... 22
1.6 Základní fotografické pojmy ... 22
1.6.1 Obsah ... 23
1.6.2 Kompozice ... 23
1.6.3 POV - point of view ... 26
1.6.4 Hloubka ostrosti ... 26
1.6.5 Barva ... 27
1.6.6 Kontrast ... 27
5. Sportovní fotografie ... 28
1.7 Historie sportovní fotografie ... 29
1.8 Kategorie sportovní fotografie ... 30
1.8.1 Akční sportovní fotografie ... 30
1.8.2 Feature fotografie ... 31
1.8.3 Sportovní portréty ... 31
1.9 Zachycení pohybu ... 31

1.9.1 Zmrazení pohybu ... 31
1.9.2 Zvýraznění pohybu ... 32
6. Fotožurnalistika a etika ... 33
1.10 Záměrné zkreslování skutečnosti ... 33
1.11 Etická hodnota fotografií ... 34
7. Tištěná a internetová média ... 35
1.11.1 Internetová versus tištěná média ... 35
1.12 Fotografie na internetu a v novinách ... 35
8. Charakteristika vybraných periodik ... 37
1.13 MF DNES ... 37
1.14 Aktuálně.cz ... 37
9. Metodologie a charakteristika výzkumného vzorku ... 39
1.15 Kvantitativní obsahová analýza ... 39
1.16 Kvalitativní obrazová analýza ... 43
1.17 Hloubkové dotazníky ... 45
10. Analýza ... 46
1.18 Kvantitativní obsahová analýza ... 46
1.18.1 MF DNES ... 46
1.18.2 Aktuálně.cz ... 52
1.18.3 Vyhodnocení a porovnání ... 58
1.19 Kvalitativní obrazová analýza ... 61
1.19.1 MF DNES ... 61
1.19.2 Aktuálně.cz ... 81
1.19.3 Vyhodnocení a srovnání ... 99
1.20 Hloubkové dotazníky ... 101
1.20.1 MF DNES ... 101
1.20.2 Aktuálně.cz ... 102
1.20.3 Porovnání ... 104
11. Závěr ... 107
12. Zdroje ... 111
13. Seznam příloh ... 115

1. Úvod

Olympijské hry jsou vždy jednou z nejvýznamnějších sportovních událostí roku. Stejně tomu bylo v roce 2012 v Londýně. Tato vrcholná akce přitahovala po celém světě nejen sportovní nadšence, kteří po dobu dvou týdnů zapomněli na rivalitu mezi týmy domácí ligy a svorně fandili sportovcům své země, stejně jako osoby, které běžně sportovní pořady nesledují. Někteří fanoušci se vydali přímo do Londýna, jiní s napětím sledovali klání na televizní obrazovce, počítačových monitorech, v tištěných médiích, na rozhlasových stanicích a v současné době mnohdy i na displejích mobilních telefonů.

30. letních olympijských her se zúčastnilo téměř 8 500 sportovců, kteří se utkali ve 26 sportech rozdělených do 39 disciplín. Česká republika do metropole Velké Británie vyslala 133 reprezentantů, kteří závodili ve 20 disciplínách. Největší zastoupení měla atletika (36 zástupců), vodní sporty (36 zástupců) a míčové sporty (28 osob). Slavnostní zahájení proběhlo 27. července, závěrečný ceremoniál završil hry 12. srpna.

Sport sám o sobě je atraktivním tématem nejen pro fanoušky, ale také pro fotoreportéry. Proto i oni vždy s napětím očekávají příchod olympiády. Sportovní snímky v sobě mají mnoho z ostatních fotografických disciplín - jedinečný okamžik, emoce, dramatičnost, estetiku – a přitom jako jediné zachycují hlavně dynamiku a pohyb, vítěze a poražené. Proto jsou na sportovní fotoreportéry kladeny velké nároky. Musejí být rozhodní, umět předvídat vývoj, mít rychlý prst na spoušti, cit pro kompozici a být ve správný čas na správném místě.

Sportovní fotografie, stejně jako snímky obecně, se nevyužívají jen v tištěných médiích, na internetu, ale někdy se vyskytují i v televizním vysílání, jsou užívány zpravodajskými agenturami, v marketingu, reklamě, ve veřejném prostoru na billboardech a plakátech nebo na sportovních kartách.

Téma diplomové práce s názvem *Komparativní analýza obrazového pokrytí Olympijských her v Londýně 2012 v tištěném deníku a internetových novinách* si autorka vybrala, jelikož je sport jejím velkým koníčkem (od 9 let závodně hraje volejbal), a také proto, že olympiády vždy se zaujetím sleduje. Dalším důvodem byl zájem o fotografii (zejména tu sportovní) a fakt, že se

olympiády zúčastnily její dvě spolužačky a spoluhráčky ze střední školy – Kristýna Kolocová a Markéta Sluková -, jejichž mediální obraz ji zajímá a který již delší dobu sleduje.

Novinářská fotografie není výsledkem jen samotného fotografa. O jejím výběru, podobě, úpravě a publikaci obvykle rozhoduje více mediálních pracovníků. Jako první musí vybrat událost, která bude obrazově pokryta. Z tohoto důvodu se teoretická část věnuje zpravodajským hodnotám. Kdo určuje, jaké události a fotografie projdou do zpravodajství, bude nastíněno v druhé kapitole týkající se gatekeepingu. Dále se teoretická část bude zabývat fotografií, přičemž největší důraz bude kladen na snímky novinářské, ve vlastní kapitole pak také snímky sportovní. Jak to je s pravdivostí žurnalistické fotografie bude nastíněno v kapitole s názvem Žurnalistika a etika. Nakonec dojde k charakteristice tištěných a internetových médií a popisu deníku MF DNES a zpravodajského serveru Aktuálně.cz.

Cílem diplomové práce je porovnání obrazového pokrytí Olympijských her v Londýně v tištěném a internetovém médiu z hlediska kvantity, kvality a obsahu fotografií. Kvantitativní obsahová analýza bude zkoumat následující kritéria: množství fotografií, typ fotografie, velikost záběru, zdroj snímku, sportovní odvětví, gender a národnost zachycené osoby. Díky nim pomůže zjistit nejen množství, ale i obsah fotografií. Kvalitativní obrazová analýza se bude zabývat obsahem fotografií, jejich kompozicí, úhlem pohledu, zaostřením a hloubkou ostrosti, osvětlením, barvami, kontrastem a poměrem stran obrazu. K zjištění posledních tří kategorií bude využit obrazový program Adobe Photoshop.

Diplomová práce také najde odpověď na otázku, jakým způsobem probíhá výběr fotografií v redakcích, zda plní obrazoví editoři současně funkci gatekeeperů. Zejména za tímto účelem (také pomohou upřesnit kvalitu fotografií) budou osloveni pracovníci jednotlivých redakcí. Z MF DNES otázky zodpoví vedoucí oddělení sportu Jan Švéd a vedoucí fotografické sekce a zároveň fotoreportér Michal Růžička. Jak se pracuje s fotografiemi na Aktuálně.cz, upřesní vedoucí obrazového oddělení Štěpán Plaček a editor sportovní rubriky Jakub Šafránek.

Práce nakonec potvrdí či vyvrátí základní hypotézu „*Internetová média upřednostňují rychlost před kvalitou a naopak tištěná média preferují kvalitu*“ díky již zmíněným hloubkovým dotazníkům.

Po důkladnějším prozkoumání dané tematiky a přečtení odborné literatury došlo k mírnému odchýlení od tezí. Jelikož olympijské hry probíhají každé dva roky a jsou tématem samy o sobě, není nutné zabývat se nastolováním agendy. Naopak přibyla kapitola zaměřující se na fotografii obecně i na fotografii novinářskou. Aby bylo možné lépe určit obsah snímků, které byly během olympiády publikovány, rozhodla se autorka ke kvalitativní obrazové analýze a hloubkovým rozhovorům přidat ještě kvantitativní obsahovou analýzu. Také u rozhovorů došlo ke změně. Osloveni byli vedoucí obrazových oddělení a pracovníci sportovních sekcí. Jediným fotografem tak byl Michal Růžička, který v MF DNES pracuje jako vedoucí fotooddělení a fotograf zároveň.

2. Zpravodajské hodnoty

Současná média nabízejí divákům širokou škálu nejrůznějších obsahů. Některé mají diváky pobavit (filmy, seriály, informace ze života celebrit), jiné třeba poučit (vzdělávací pořady, poradny). Mezi těmito obsahy má zvláštní místo zpravodajství[1] (Trampota 2006: 23). Výběr zpráv a jejich zpracování do zpravodajských relací podléhá určitým kritériím, které se nazývají zpravodajské hodnoty (news values). Jedná se o vlastnosti, které událost musí splňovat, aby byla zařazena mezi mediální obsahy.

Otázky, co se má objevit ve zprávách, zajímala společnost už v 17. století.[2] Jako první použil termín „zpravodajské hodnoty" v roce 1922 filozof, bývalý novinář a prezidentský poradce Walter Lippmann ve své publikaci *Public Opinion*. Dle jeho mínění jsou zpravodajskými hodnotami jednoznačnost, prostorová blízkost, osobní zaujetí a konflikt (Trampota 2006: 24,26).

Zpravodajským hodnotám se věnovali také norští badatelé Johan Galtung a Mari Holmboe Rugeová. Jejich studie *The Structure of Foreign News: The Presentation of the Congo, Cuba and Cyprus Crises in Four Norwegian Newspapers* z roku 1965 zkoumala zahraniční zpravodajství v norských tištěných médiích. Tato studie má jistá omezení[3], přesto z ní vychází mediální teoretici dodnes.

Protože všechny události nemohou upoutat pozornost médií, definovali Galtung a Rugeová 12 faktorů, které předurčují, zda událost bude zpravodajsky zpracována či nikoliv. Faktory se dělí na 8 kulturně nespecifických (reflektují zpravodajství v demokratické i totalitní zemi) a 4 kulturně specifické (v totalitních zemích jsou nefunkční).

[1] Informace o nejrůznějších událostech, které by mohly být pro příjemce důležité či zajímavé.

[2] Tím, co je pro příjemce lákavé, se zabýval už Jan Amos Komenský v díle *Labyrint světa*, kde šiřitele zpráv (novináře) přirovnal k pištcům hrajícím lákavé melodie. Na konci století pak Kaspar Stieler určil několik hodnot (prostorová blízkost, novost, dosah, nebývalý význam, negativita), které jsou podmínkou pro to, aby se událost přeměnila ve zprávu.

[3] Jedná se pouze o tištěné zahraniční zpravodajství zaměřené na kubánskou, kyperskou a konžskou krizi.

Kulturně nespecifické faktory

- **Frekvence** - rozumí se jí časové rozpětí, ve kterém se událost odehrává.
- **Prah pozornosti** – neboli také intenzita události. Čím bude vražda násilnější, tím více prostoru ve zpravodajství dostane.
- **Jednoznačnost** - je událost snazší interpretovat a má lineárnější vývoj, tím spíše se stane zprávou.
- **Význam** – tím je myšlena geografická a kulturní blízkost. Čím bližší je událost čtenářům, tím spíše se stane zprávou.
- **Souznění** - určuje míru, v jaké se událost setkává s našimi očekáváními. Jedná se o vývoj či výsledek události.
- **Překvapení** - moment, kdy se událost vymkne předvídatelnému a kulturně blízkému. Jakmile dojde k momentu překvapení nebo vzácnosti události, stane se zprávou.
- **Kontinuita** – pokud událost jednou překročí práh pozornosti médií, bude v jejich zájmu i nadále.
- **Kompozice** - Jednotlivé zpravodajské organizace mají předem jasně daná pravidla, jakými zprávami mají být tisk či relace zaplněny. Zpravodajství musí být vyvážené (například poměr dobrých a špatných zpráv, kombinace různých druhů zpráv, atd.) (Galtung - Rugeová 1965: 66 - 68).

Kulturně specifické faktory

- **Odkaz k elitním národům** - čím více událost pojednává o elitních národech, tím je pravděpodobnější, že se stane zprávou. Z jednání elitních národů většinou plyne více následků než z jednání těch ostatních.
- **Odkaz k elitním osobám** – čím více událost pojednává o elitních osobách, tím je pravděpodobnější, že se stane zprávou. Elity jsou také využívány pro personifikaci událostí - pomáhají vyprávět příběh, který by mohl pojednávat o komkoliv.
- **Personalizace** - média často prezentují události jako záležitost s jasnou osobou nebo skupinou osob. Na událost je posléze nahlíženo jako na důsledek jejich jednání.
- **Negativita** - negativní vliv ve zpravodajství je velmi intenzivní, přestože je právě tato hodnota zpravodajství často vytýkána (Galtung - Rugeová 1965: 70).

Podle Galtunga a Rugeové se ve výběru zpráv zároveň uplatňují procesy selekce (čím více faktorů událost splňuje, tím spíše bude vybrána) a deformace (jakmile byla událost vybrána, hodnoty, které k tomu přispěly, budou zdůrazněny), přičemž tyto procesy probíhají na všech úrovních, kterými zpráva přechází od události k příjemci (Trampota 2006: 26).

Někteří mediální teoretici se věnovali rovněž zpravodajským hodnotám ve fotožurnalismu. Snažili se přijít na to, jaké faktory musí fotografie splňovat, aby byla mediálně zajímavá. Tyto hodnoty se od textových liší zejména kvůli funkci žurnalistické fotografie v médiích, záleží na zvoleném žánru (jinak u zpravodajské aktuality, fotoreportáže, feature fotografie, portrétu, atd.) a technických možnostech.

Michael Singletary a Chris Lamb ve své studii *News Values in Award-Winning* z roku 1984 zkoumali 111 zpravodajských aktualit a 111 feature fotografií, které dosáhli prvních tří míst v americké soutěži pro fotožurnalisty Monthly News Clip Contest v období 1978 až 1981. Na základě analýzy Lamb se Singletarym určili zpravodajské hodnoty, které vítězové zdůrazňovali. Emoce, napětí a akce jsou podle nich důležité u všech fotografií. U zpravodajských snímků převažovaly také aktuálnost, blízkost a konflikt. Naproti tomu pro feature fotografie měly největší význam blízkost a personalizace (Singletary, Lamb, 1984: 108).

Teorií zpravodajských hodnot ve fotournalismu se zabýval i Filip Koubek. Ve své rigorózní práci z roku 2010 uvedl, že novinářská fotografie má svá specifika a možnosti interpretace reality (například na rozdíl od textu špatně zobrazuje abstraktní témata). Díky tomu jsou pro ni důležité následující zpravodajské hodnoty: **výskyt** (časový úsek, který událost potřebuje k rozvinutí), **jednoznačnost** (snazší interpretovat události s lineárním vývojem, složité události je nutné předkládat jasnou formou), **vztah k elitám** (stejně jako v textu jsou u fotografií důležité elitní státy, národy a osoby), **personalizace** (zajímavější jsou události, které se dají předložit jako jednání konkrétní osoby), **předvídatelnost** (na rozdíl od textového zpravodajství, které může událost popsat po jejím uplynutí, fotožurnalismus takovou výhodu nemá; fotoreportéři tak mají možnost připravit se na zpracování dané události), **exotičnost** (vzácná, jedinečná a exotická událost bude zobrazena spíše originálně, než jako fotografické klišé) (Koubek 2010: 14-15).

3. Gatekeeping

Jaké typy událostí se mohou stát zprávou, jsme si vysvětlili v minulé kapitole. Nyní přijde na řadu otázka, jak ve skutečnosti obsah stránky novin či televizní relace vzniká. Kdo a jakým způsobem vybírá, co se ve zpravodajství objeví. Přestože se v demokratických zemích zpravodajství opírá o objektivitu, produkce zpráv je úzce spojena s osobou redaktorů či editorů. Důležité jsou proto rozhodovací procesy, které provádí pracovníci médií, kteří jsou za ně zodpovědní.

1.1 Gatekeeping obecně

Jako první zkoumal výběr událostí do zpravodajské relace americký sociolog David Manning White ve své studii *The "Gatekeeper": A Case Study in the Selection of News* z roku 1950. V ní zjišťoval, zda jsou zprávy vybírány intuitivně nebo jestli jde o promyšlenou činnost. A právě zde použil pojmenování gatekeeping (hlídání brány) a gatekeepera (vrátný, dveřník)[4]. Základním předpokladem studie bylo, že se novináři ve své práci setkávají s velkým množstvím potenciálních zpráv, z nichž mohou kvůli omezenému prostoru použít jen určitou část.

White ve své studii zjišťoval, podle jakých kritérií vybírá agenturní zprávy do zpravodajství redaktor regionálního deníku s nákladem 30 tisíc výtisků. Gatekeeper si jeden týden zapisoval, z jakého důvodu zprávy zamítnul. Výsledky ukázaly, že důvod zamítnutí byl dvojí – kvůli obsahu (nezajímavé či nehodící se zprávy) a organizaci (nejčastěji kvůli nedostatku místa). Studie ukázala, že výběr zpráv je velmi subjektivní, jelikož záleží na úsudku, zkušenostech, postojích i očekávání gatekeepera. Studie odhalila, že ne všechny tematické kategorie mají stejnou šanci dostat se do obsahu novin. Nejsnazší průchod branou měli „lidsky jímavé příběhy" a politické zprávy. Díky 4 otázkám[5] White zjistil, že se redaktor nesnažil o vyváženost témat, přednost dostaly jasné a stručné zprávy, s menším počtem aktérů a statistických údajů (Trampota 2006: 39).

[4] Termín gatekeeper vymyslel sociolog Kurt Lewin, který po druhé světové válce zjišťoval, jak probíhá nákup potravin v rodinách – jak se rozhodují a jak rozhodovací procesy v jednotlivých rodinách probíhají. Gatekeeperje v tomto případě chápán jako mechanismus, který do povědomí zákazníků dovolí vstup určitým produktům, zatímco jiné odmítne. Svůj poznatek pak zobecnil na průchod jakýchkoliv informací informačním kanálem.

[5] Ovlivňuje výběr zpráv její kategorie? Jste si vědom nějakých předsudků, které ovlivňují váš výběr? Ro jaké publikum zprávy vybíráte? Ovlivňuje způsob napsání agenturní zprávy či jiný indikátor, zda zprávu vyberete?

Mezi mediálními odborníky se našli kritici Whiteovy studie, například Michael Schudson. Vadilo jim, že považoval editora za samostatnou osobnost, nevnímal profesní a organizační vztahy a v podobě jednoho gatekeepera si všímal pouze jedné roviny výběru.

Posun ve zkoumání přinesl také model několikanásobného gatekeepingu Johna T. McNellyho. Ten ve studii *Structure and Constraints on Community Newspaper Gatekeepers* z roku 1989 zkoumal 155 editorů z různých deníků a týdeníků. Studie ukázala, že rozhodování o výběru témat a událostí, nerozhoduje pouze jeden gatekeeper. Událost je v rámci komunikačního řetězce přenášena od jednoho gatekeepera k druhému (například od zahraničního zpravodaje až po editora zahraniční rubriky). McNelly uvádí, že posledním gatekeeperem je v tomto řetězci samo publikum, protože právě příjemci sdělení rozhodují o tom, čemu budou věnovat pozornost (Reifová a kol., 2004: 70).

Zatím nejpropracovanější teorii gatekeepingu prezentovala Pamela Shoemakerová. Její pojetí zahrnuje každého, kdo se účastní procesu komunikace (i na interpersonální úrovni), protože s sebou nese nepřetržitý výběr toho, co bude sděleno a co nikoliv. Tím se vrací k původnímu Levinově přístupu. Ve zpravodajství tak nemusí gatekeeping znamenat jen výběr, ale každé přetváření události ve zprávu. Každý mediální pracovník některé detaily považuje za důležité, jiných si nevšimne. Některé aspekty zprávy může podtrhnout, jiné skrýt. Pracovníci také podléhají určitým vlivům, příkladem je jejich postoj a místo ve společnosti, pracovní rutina či společenské instituce (Trampota 2006: 41).

Gatekeeping se v některých aspektech liší podle typů médií. Odlišné způsoby rozhodování gatekeeperů a náplň jejich práce v rámci výběru událostí jsou u televizního zpravodajství a především ve fotografickém zpravodajství.

1.2 Vizuální gatekeeping

Studie mediálních odborníků zabývající se gatekeepingem ve fotožurnalistice přišly na to, že (stejně jako je tomu u textového gatekeepingu) i v procesu selekce a zpracování fotografií je přítomna skupina vizuálních gatekeeperů. Jejich rozhodnutí tvoří sérii bran, jimiž musí obrazová zpráva projít, aby byla zařazena do zpravodajství.

1.2.1 Od události na novinovou či webovou stránku

Žurnalistická fotografie není výsledným produktem jen samotného fotografa. O jejím výběru, podobě, úpravě a publikaci obvykle rozhoduje několik pracovníků redakce. U snímků tak rovněž dochází k procesu několikastupňového výběru.

Tento proces začíná u selekce události, která bude obrazově pokryta. Při rozhodování hrají hlavní roli zpravodajské hodnoty (viz kapitola Zpravodajské hodnoty). Druhým bodem vizuálního gatekeepingu je rozhodnutí, zda redakce k události vyšle vlastního redakčního fotografa, nebo využije nabídky obrazových či tiskových agentur. Pokud se rozhodne pro vlastního fotoreportéra, musí vybrat toho, jehož schopnosti nejlépe odpovídají zadanému tématu.

K dalšímu rozhodnutí dochází během samotného fotografování. Fotoreportér vybírá, jakým způsobem snímek pořídí, aby byl pro publikum srozumitelný. Vybere okamžik, který bude nejpřesněji reprezentovat danou událost. Rozhodne, jakou techniku při fotografování využije, z jakého místa a pod jakým úhlem bude událost snímat. Vyhodnotí světelné podmínky, kompoziční uspořádání, rozmístění obrazových prvků, proostření záběru. Zároveň během celého procesu musí brát v potaz možnosti layoutu a podle něj volit záběry výškové či šířkové, z blízka či z dálky, zepředu či ze stran. Nakonec dochází ze strany fotografa k selekci snímků, které nabízí redakci (Lábová in Osvaldová a kol. 2011: 94-95).

Redakce na základě zpravodajského záměru, obsahové a obrazové zajímavosti, technické kvality, umístění na stránce, velikosti, orientace snímku, prostoru vyhrazeného pro fotografii a vztahu k ostatním fotografiím a grafickým prvkům na stránce vybere většinou pouze jeden snímek ke zveřejnění. (Lábová in Osvaldová a kol. 2011: 94-95)

Jak je vidět, výsledná kvalita publikovaného snímku nezáleží pouze na práci fotoreportéra, ale také na schopnostech a zkušenostech fotoeditora.

1.2.2 Vlastnosti obrazového editora

Osoba, která vybírá fotografie do novin, se nazývá obrazový editor (z anglického picture editor). V dnešní době je fotoeditor téměř nepostradatelný, jelikož disponuje řadou vlastností, které fotograf nemá a ani nemůže mít.

Keneth Kobré je ve své knize *Photojournalism: the professional aproach* z roku 2008 shrnul potřebné vlastnosti následovně. Důvod, proč nemůže fotograf provázet snímek od jeho pořízení až po publikování je určité zaujetí. Základní vlastností fotoeditor je tak přirozený odstup od události i fotografie. Dále by měl fotoeditor znát silné a slabé stránky svých zaměstnanců, tedy jednotlivých fotografů. Někdo má dobré oko na stínování, jiný na akci. Na danou událost by pak měl vybrat toho nejlepšího, jehož schopnosti se hodí nejvíce. Neméně důležitou vlastností je pak schopnost vybrat z obrovského množství fotografií jedinou, která dokáže správně reprezentovat danou událost, vyprávět příběh a zároveň je pro čtenáře velmi působivá, tudíž okamžitě upoutá jeho pozornost (Kobré 2008: 127-130). Fotoeditor by měl rozeznat, které fotografie jsou dobré a které nikoliv. Nemusí být výborným fotografem, měl by však ovládat základní práci s obrazovým programem.

Anglický fotograf a teoretik Tom Ang se pokusil shrnout 6 základních vlastností, které by měl správný obrazový editor mít: vášeň pro velké fotografie, vizualizační dovednosti (schopnost představit si výsledek, aniž je pořízen jediný snímek), orientace v současných událostech, žurnalistický instinkt a schopnost plánovat (Ang 2000: 247-249). Zároveň by měl fotoeditor vědět, co lidi chtějí, milují, nenávidí, po čem touží (ve vztahu k fotografii) a měl by mít výbornou vizuální paměť.

1.2.3 Práce obrazového editora

Obrazový editor často v rámci mediální organizace neprovádí jen výběr fotografií, ale také vymýšlí obrazově zajímavá témata, domlouvá zachycení události s fotografy, u fotoreportáže vybírá nejvhodnější snímky, které dohromady tvoří významový celek a podobně. Práce fotoeditora nejčastěji zahrnuje tři základní úkony – vyhledání a výběr fotografií, úprava materiálů (ořezávání, korekce velikosti snímku, příprava fotografií pro reprodukci) a u tištěných médií také přizpůsobování snímku stránce (Hoy 1986: 193).

1. Vyhledání a výběr fotografických materiálů

Existuje mnoho možností, odkud mohou fotoeditoři čerpat obrazový materiál. Tou první, kterou využívají v mnoha případech nejčastěji a nejradši, je databáze snímků od vlastních fotografů. Tyto fotografie jsou exkluzivní a zároveň bezplatné. Databáze jednotlivých redakcí se od sebe liší. Záleží zejména na počtu interních i externích fotografů, s nimiž spolupracují, a také na specializaci média.

Druhými nejčastěji využívanými zdroji jsou zpravodajské a obrazové agentury nebo fotobanky. Ty jsou placené, a tak mohou fotoeditoři využívat služeb jen agentur, se kterými má jejich redakce smlouvu. Mezi nejvyužívanější české zpravodajské agentury patří ČTK[6] a Mediafax[7], mezi zahraniční AP[8] a Reuters[9], mezi české fotobanky Profimedia[10] a Isifa[11].

Další možností je využití neplacených zdrojů, tedy například filmových databází, fotografií od produkčních jednotlivých akcí, po domluvě archivů jednotlivých osobností, kulturních a sportovních institucí, apod.

Nejdůležitější prací fotoeditora je výběr snímků. Vizuální gatekeepři neschvalují jen fotografie, které vstoupí do procesu mediace, ale rozhodují rovněž o snímcích, které publikovány nebudou. Fotoeditoři tak od sebe oddělují velké množství potenciálních zpravodajských fotografií od pár vybraných snímků, které se stanou mediálními obsahy.

6 Česká tisková kancelář je veřejnoprávní instituce, jejímž posláním je poskytovat objektivní a všestranné informace. Zahrnuje slovní zpravodajství v češtině, slovenštině a v angličtině, obrazové a zvukové zpravodajství, videozpravodajství, infografiku a další služby. Svým klientům dodává denně v průměru 700 textových zpráv, 400 fotografií, 10 videopříspěvků a 50 zvukových záznamů. Její fotobanka vlastní přes 5 milionů fotografií, přičemž více než milion snímků má v digitální podobě. *Zdroj: webové stránky ČTK*

7 Mediafax je česká nezávislá tisková agentura nabízející profesionální zpravodajský servis a produkty z oblasti médií, soukromého i veřejného sektoru. Agentura poskytuje textový a obrazový servis včetně infografiky. *Zdroj: webové stránky Mediafax*

8 Associated Press je americká tisková agentura s centrálou v New Yorku, která poskytuje jak národní, tak mezinárodní informace z politiky, ekonomiky, kultury, společnosti a sportu. Databáze AP je jednou z největších na světě - čítá přes 11 milionů fotografií a každý den přibyde další 1000 snímků. *Zdroj: webové stránky Associated Press*

9 Retuers je anglická tisková agentura přinášející informace z celého světa z oblasti businessu, politiky, ekonomiky, zábavy, technologií a navíc velkého množství videozáznamů a fotografií. *Zdroj: webové stránky Reuters*

10 Profimedia je česká fotobanka poskytující fotografie pořízené nejlepšími fotografy z celého světa. V archivu jsou fotografie, ilustrace a filmové záběry, aktuální fotografické a video zpravodajství, sportovní fotografie, nadčasové historické fotografie i portréty světových celebrit. *Zdroj: webové stránky Profimedia*

11 Isifa je univerzální mediabanka poskytující servis v oblasti audio-vizuální komunikace a digitálního obsahu pro marketingové a mediální účely. V roce 2006 se stala zástupce agentury Getty Images, a tak nabízí i vyšší úroveň multimediální komunikace. *Zdroj: webové stránky Isifa*

Právě gatekeepeři proto napomáhají k tomu, jak lidé skrze publikované fotografie vnímají svět.

Studie teoretika Bissella uvedla, že jsou obrazoví gatekeepeři ovlivněni zejména na individuální úrovni (politickým přesvědčením, představou očekávání příjemců a osobními názory například na jednoznačnost). Když se k tomu přidají rutiny daného média a tlaky ze strany mediální organizace, je velice obtížné neztratit objektivitu (Bissell, 2000: 90).

2. Úprava materiálů

V některých redakcích se snímky v obrazových programech pracuje fotograf, grafik a jinde je to právě fotoeditor. Snímek podle potřeby ořeže, upraví barvy, kontrast, popřípadě učiní další grafické korekce[12]. Ořezávání probíhá zejména ze tří důvodů – kvůli vylepšení fotografie, pokud ořezaný snímek má lepší vypovídající schopnosti a kvůli přizpůsobení místu na novinové stránce (Hoy 1986: 195). Pokud se jedná o tištěné médium, vloží snímek do programu, který jej připraví do tiskové kvality.

3. Přizpůsobení fotografie stránce tištěných médií

Zde nastává velký rozdíl mezi časopisy a novinami. Zatímco v magazínech jsou často k vidění stránky pokryté pouze fotografiemi (někdy doplněné o popisky), prostor v novinách je více omezen. Ve většině redakcí bývá zvykem, že se nejdříve vkládají fotografie a poté teprve doplňují text. Editor by měl pracovat s materiálem tak, aby byl obrazový materiál, titulky, text a popřípadě i další prvky byly v harmonické kompozici (Hoy 1086: 199).

[12] Rozdílem úpravy v tištěných a internetových médiích se zabývá kapitola 7 a zejména její podkapitola zaměřená na fotografii.

4. Fotografie

Slovo fotografie pochází z řeckého fós (světlo) a grafein (kreslit, psát), znamená tedy kreslení světlem. Jedná se o „*způsob zobrazování objektů působením světla na fotografickou citlivou vrstvu prostřednictvím fotografického přístroje*.“ (Lábová in Osvaldová 1999: 64-65)

1.3 Historie fotografie

Promítání obrazů je známé již od Aristotelova vynálezu - tzv. camery obscury, neboli temné komory. Ačkoliv uměla objekty pouze promítat, nedokázala je zachytit a uchovat, je považována za předchůdce fotoaparátu. V 17. a 18. století byl navíc tento jednoduchý přístroj hojně využíván nejrůznějšími umělci, nejčastěji malíři. Uchování obrazu bylo možné až v 19. století díky rozvoji chemie.

U zrodu samotné fotografie stáli 3 muži, Francouzi Joseph Nicéphore Niepce, Louis Jacques Mandé Daguerre a Angličan William Henry Fox Talbot. V roce 1826 Joseph Nicéphore Niepce pořídil první fotografii, na níž byl vyobrazen dvůr statku v Gras. Její expoziční čas byl 8 hodin a jednalo se o tzv. světlorytinu. K Niepcemu se poté přidal Daguerre, s jehož pomocí se fotografie dále rozvíjela. Po smrti Niepceho v roce 1833 Daguerre pokračoval sám. Vyvinul první fotografickou techniku, která byla v roce 1939 představena veřejnosti jako daguerrotypie a která stála na principu chemického latentního (skrytého) obrazu. Když už lidé byli schopni vytvořit snímky, vyžadovali také kopírování obrázků. V roce 1941 si tak William Henry Fox Talbot nechal patentovat kalotypii, tedy rozmnožování, která jako první pracovala s principem pozitiv –negativ.

Velký převrat ve fotografování přišel v době, kdy se začala používat digitální fotografie. Ta funguje způsobem, při němž se obraz digitálně zaznamená na tzv. CCD čip, který reaguje na světlo stejně jako fotografický film, přičemž intenzitu světla převádí na elektrický náboj Výhod má hned několik - oproti analogovým snímkům není nutné digitální fotografii dlouze vyvolávat v temných komorách; na displeji fotoaparátu si můžeme snímky prohlížet, mazat, povedené záběry přenést do počítače, kde se dají snadno archivovat (tak časem neztrácí svoji kvalitu) i dále upravovat (Lábová in Osvaldová: 77).

1.4 Žurnalistická fotografie

Obecně můžeme říct, že základem vizuálního zpravodajství je zpravodajská fotografie. Její hlavní úlohou je vizuální sdělení aktuální události – informovat, přiblížit událost čtenáři, ať se stala na jiném konci planety či o pár ulic dále. Zpravodajská fotografie si tak bere část z obecné fotografie a část z psané žurnalistiky, přičemž velký důraz je kladen na obsah. Novinářská fotografie odpovídá na zpravodajské otázky: *kdo? co? jak?* Na rozdíl od psaného textu dokáže na otázku *kde?* napovědět jen výjimečně a na otázky *proč? kdy?* odpověď dát neumí. Z toho důvodu je nutné doplnění zpravodajské fotografie textem ve formě krátké zprávy či popisku (Lábová in Osvaldová a kol. 2011: 90)

„*Dokumentárnost, schopnost obrazově prokazovat existenci zobrazovaného a autenticita, věrohodnost tohoto zobrazení dovedla člověka k téměř absolutní víře v pravdivost fotografického obrazu světa, zprostředkovaného žurnalistickou fotografií.*“ (Lábová 1990: 5) Příjemcům je jasné, že pokud byla nějaká událost vyfocena, musela mít existující předlohu v reálném světě, a při prohlížení snímků jsou tedy přímými účastníky zobrazovaného jevu. Účinnost obrazového zpravodajství je tak postavena na důvěře v pravdomluvnost, a ačkoliv je již nějakou dobu tento mýtus pravdivosti (zobrazované nemusí být nutně skutečné) vyvrácen díky vzniku digitální fotografie a novým technologiím, čtenář přesto obraz vyžaduje.

Frank Hoy ve své publikaci *Photojournalism: the Visual Approach* z roku 1986 říká, že novinářskou fotografii můžeme definovat následujícími osmi charakteristikami:

1. Novinářská fotografie je komunikační fotografie

Základním cílem obrazového zpravodajství je komunikace s příjemci. Ti by měli danému snímku jasně porozumět a zároveň pochopit, co se událo. Složitá kompozice, nevhodné pozadí či špatný úhel pohledu mohou okamžitému porozumění zabránit. Zejména u žurnalistické fotografie tak platí, že čím je kompozice jednodušší, tím rychleji recipient snímku porozumí.

2. Novinářská fotografie je médium tisku

Žurnalistická fotografie je produktem periodik, tiskových agentur, obrazových časopisů nebo internetu (zejména zpravodajských serverů). Je nutné si uvědomit, že tyto snímky jsou pořizovány na objednávku s tím, že hlavním cílem periodik je generovat zisk.

3. Novinářská fotografie informuje

Jak již bylo uvedeno výše, jedním z hlavních cílů žurnalistické fotografie je přiblížení události příjemci. Na rozdíl od umělecké fotografie je nutný nějaký informační přínos. Při prohlížení snímků mají recipienti často pocit, že jsou přímými svědky dané události

4. Novinářská fotografie komunikuje pomocí kombinace obrazu a slov

Na začátku této kapitoly bylo zmíněno, že fotografie není schopna odpovědět na všechny zpravodajské otázky. Aby jí lidé porozuměli, je nutné obraz doplnit textem. V krátké zprávě či popisku je vhodné zmínit hlavně jména, zeměpisné a časové údaje, popřípadě vysvětlení nebo doplnění. Záleží na dané situaci, jak velké slovní doplnění fotografie potřebuje.

5. Novinářská fotografie pracuje s lidmi

Nejdůležitější součástí žurnalistické fotografie jsou lidé. Úspěch snímku závisí nejen na zájmu a porozumění ze strany publika, ale hlavně na vztahu se subjekty fotografie. Pokud fotograf s lidmi dobře vychází, stanou se snáze aktéry snímků a na výsledné fotografii to může být znát.

6. Novinářská fotografie komunikuje s masovým publikem

Většina médií komunikuje s velkým množstvím rozdílných příjemců. Je proto nutné, aby obrazové sdělení bylo jasně komunikovatelné všem z nich.

7. Novinářská fotografie je publiku prezentována zkušeným editorem

O tom, jaké fotografie budou publikovány a jakým způsobem, rozhoduje fotoeditor[13]. Umístění fotografie na titulní stranu má čtenářům signalizovat důležitost zprávy. Této tématice se podrobněji věnuje kapitola Obrazový editor.

8. Primárním přesvědčením fotožurnalismu je víra v nezbytnost informovanosti lidí

Tento fakt vychází z prvního dodatku Ústavy Spojených států o svobodě slova. Ve skutečnosti je podporován ústavami všech demokratických zemí, v nichž je svoboda slova zakotvena. Fotoreportéři jsou fotografové i novináři, díky jejichž činnosti jsou lidé obrazově informováni o tuzemských i světových událostech (Hoy 1986: 5-9).

[13] Pokud fotoeditor v daném médiu není, rozhoduje o výběru fotografií nejčastěji redaktor či editor.

1.5 Žánry žurnalistické fotografie

Fotografie byly chápány od svého začátku jako obrazová svědectví, která dokážou ovlivnit veřejné mínění. Na stránkách periodik se objevují v několika rolích - jako součást zpravodajství, doprovod publicistických textů, jsou součástí online zpravodajských portálů, vyskytují se jako ilustrace. Každá fotografie potřebuje jinou přípravu, zpracování i míru postprodukční úpravy. To i neustálý vývoj fotožurnalistiky jako disciplíny přispívá k tomu, že je žánrové rozdělení složité.

Alena Lábová v publikaci *Základy fotožurnalistiky II.* (Lábová 1990: 23) člení žánry fotožurnalistiky do 3 kategorií – zpravodajské, publicistické a speciální. Zpravodajská fotografie je brána jako nezkreslené vyobrazení události, v němž je důležité, že zobrazené je totožné se zobrazovaným. Mělo by jít o věrnou reprodukci skutečnosti. K vyjádření stačí jedna fotografie. Mezi tyto žánry patří fotografická aktualita, agenturní aktualita, věcná ilustrace, fotografická glosa, fotografický referát. Dále sem řadí publicistické snímky. Fotografické vyobrazení není jen mechanickým záznamem události, ale jde zároveň o autorskou výpověď o události. Fotograf vyhledává souvislosti, interpretuje fakta, vyslovuje názor, díky obrazu vyjadřuje myšlenku. Často je potřeba více fotografií, aby došlo k všestrannému výkladu zpracovaného námětu. Mezi tyto žánry Lábová řadí fotoreportáž a fotofejeton. Kromě dvou výše zmíněných žánrů, využívá fotožurnalistika dvou specifických útvarů – reportážní portrét a titulní fotografie (Lábová 1990: 23).

Klasifikací novinářských fotografií se zabýval ve své eseji *Genres in Photojournalism* z roku 2008 i Søren Pagter. Pro fotožurnalismus vymyslel jen dva žánry: feature/zpravodajství (odlišuje je míra aktuálnosti – zpravodajský snímek je většinou spojený s aktuální událostí, feature často odhaluje pozadí události) a portrét/ilustrace. Tyto žánry se od sebe liší mírou zásahu fotografa do zobrazované skutečnosti, zároveň nejsou stejné jako fotografická témata. Pokud fotograf pořizuje kulturní akci, může ji vyfotit jako portrét, ilustraci, zpravodajský snímek nebo jako feature. (Pagter 2008: online)

Dalším, kdo se v knize *Photojournalism: an introduction* zabýval kategoriemi fotografie, byl Fred S. Parrish. Všechny novinářské fotografie podle něj spadají do dvou širokých kategorií, které nazval předmět a forma. Očividným důvodem takového škatulkování jsou soutěže, tyto kategorie se ale nepoužívají jen na nich. I samotné publikace, alespoň neformálně, některé

z těchto kategorií využívají. Snímky rozdělil na spot news, general news, features, sportovní akci, sportovní features, portrét, výtvarnou fotografii a ilustraci, přičemž kategorií může být mnohem více (Parrish 2002: 166).

Frank Hoy v publikaci *Photojournalism: the visual approach* charakterizovat následující žánry – spot news, general news (u jiných nazváno hard news), feature, zoo feature, sportovní akční fotografie, sportovní feature, portrét, výtvarná fotografie, gastronomická ilustrace, módní ilustrace, redakční ilustrace, dokumentární fotografie a sekvenční snímek (Hoy 1986: 65-74). Inspiroval se fotografickou soutěží Pictures of the Year – kategorie žurnalistické fotografie jsou podle něj shodné s kategoriemi v soutěži.

V následující části se práce bude věnovat pouze některým žánrům, které jsou ve fotožurnalismu v současné době nejčastější a pro tuto diplomovou práci nejdůležitější – fotografická aktualita, agenturní fotografie, fotoreportáž, portrét, feature fotografie a poté v samostatné kapitole také sportovní fotografie.

1.5.1 Fotografická aktualita

„Nejdůležitější žánr žurnalistické fotografie, obrazová zpráva o událostech a lidech do událostí zapojených, která přináší informaci o něčem novém, co se právě událo. Fotografované události mají bezprostřední sociální, politický nebo ekonomický dopad.“ (Lábová in Osvaldová, Halada 2007: 20)

V souvislosti s fotografickou aktualitou bývají uváděny vlastnosti: **aktuálnost** (přináší informace o nových událostech), **relevantnost** (snaží se vystihnout nejdůležitější body události a někdy ukazuje i souvislosti), **srozumitelnost** (měla by být jasně čitelná pro všechny – jeden hlavní motiv, pozornost by měla být věnována hlavním aktérům události) a **obrazová působivost** (technicky dokonalé zpracování, dobrá kompozice i osobité obrazové ztvárnění (Lábová in Osvaldová 2011: 91).

Fotografická aktualita se dá dále dělit na **general news** a **spot news**.

- Fotografie z kategorie general news jsou snímky z událostí, které jsou předem očekávané či dokonce plánované, mají předpokládaný průběh a podobné aktéry. Řadí se sem zasedání parlamentu či vlády, tiskové konference, zahajování výstav, následky

přírodních katastrof a podobně. Fotoreportér se může na tyto události předem připravit – vybrat techniku, vymyslet kompozici, atd. Kvůli opakovatelnosti však často dochází ke stereotypům, které příjemce nezaujmou.

- Oproti tomu spot news obrazově zachycují události, které jsou nepředvídatelné či dokonce neočekávané. Patří sem snímky přírodních katastrof, havárií, lidských tragédií nebo radostných událostí. Fotograf se na tyto události nemůže připravit, mnohdy jsou fotografy náhodní svědci události, kteří fotografie pořizují na kompaktní fotoaparáty či mobilní telefony.

1.5.2 Agenturní fotografie

„Obrazová zpráva, jejímž pořizováním, šířením a archivací se zabývají tiskové a fotografické agentury. Specifikem agenturní fotografie je její tržní charakter; je zbožím, které agentura na smluvním podkladě za předem sjednanou cenu poskytuje zákazníkům (abonentům), především deníkům a týdeníkům zpravodajského charakteru.“ (Lábová in Osvaldová, Halada 2007: 20) Jelikož je spektrum abonentů agentur velmi široké (od amerického celostátního deníku po specializovaný tisk v Asii) musí být agenturní fotografie, na rozdíl od snímků, které fotograf poskytuje konkrétní redakci, obsahově i obrazově univerzální. Tato univerzálnost může vést při fotografování podobných věcí k obrazovému klišé.

Agenturní fotografie nemůže stát sama o sobě, jelikož jak bylo výše uvedeno, novinářská fotografie není schopna odpovědět na všechny zpravodajské otázky. Její součástí je proto popisek s doplňujícími informacemi a fakty, ze kterých si jednotlivá média vyberou to nejdůležitější a nejzajímavější pro své publikum.

1.5.3 Fotoreportáž

„Fotografická výpověď o aktuálním společenském jevu nebo významné události, prezentovaná jako osobní svědectví fotoreportéra.“ (Lábová in Osvaldová, Halada 2007: 20) Naproti fotografické aktualitě ji nemůže tvořit jedna fotografie, ale série snímků, jejichž úkolem je odhalení události v širším kontextu, výpověď o rozvíjejícím se ději probíhajícím po určitou dobu.

Přestože je fotoreportáž silně poznamenána subjektivitou fotoreportéra, jeho prezentací faktů a hodnocením, recipienti mají tento žánr novinářské fotografie v lásce právě kvůli autenticitě, emotivnímu náboji, aktuálnosti i zpravodajské hodnotě zobrazované události.

Kvůli omezenosti vyjadřovacích schopností fotografií je i u fotoreportáže nezbytný text. Lábová v *Základech fotožurnalistiky II.* říká, že z tohoto pohledu lze říci, že fotoreportáž má 3 varianty využití v médiích. Přičemž v tisku mají převahu první dvě možnosti (Lábová 1990: 36), v internetových médiích se v současnosti objevuje i třetí:

- Ve fotoreportáži je jasná převaha psaného slova, kde je obrazové pokrytí v roli ilustrace. Někdy slouží jen jako nezávazná ilustrace, jindy jako vizuální znázornění a upřesnění popisovaných faktů.
- Druhou možností je fotoreportáž, v níž je poměr obrazu a textu vyvážený (1:1).
- Třetí, ne příliš obvyklou, variantou je fotoreportáž, v níž dominuje obraz a textová část pouze upřesňuje a doplňuje informace. Tento typ nachází využití v internetových médiích, které nejsou na rozdíl od tištěných omezené prostorem.

1.5.4 Portrét

„*Portrétem rozumíme zobrazení člověka, především zobrazení jeho tváře (protože se v ní odrážejí duševní život i povahové vlastnosti člověka).“* (Lábová 1990: 40) Portrétem může být i vyobrazení osoby do pasu, kdy se zachycuje gestikulace rukou, nebo celá postava v určitém prostředí, které je pro fotografovanou osobu typické. Záleží na záměru fotografa, jaký typ záběru vybere.

Portrét je jedním z nejstarších a zároveň nejpoužívanějších forem fotožurnalistiky v médiích. Uplatnění nachází zejména na titulních stranách deníků a časopisů, jako součást interview, jako obrazová ilustrace materiálu beletristického typu nebo emociálně působivá součást fotografických příběhů.

V tisku se vyskytují portréty nejen společensky významných lidí, jakými jsou politici, herci, zpěváci, sportovci a podobně, ale i neznámé osoby, které zastupují určité sociální či profesní skupiny, národy či rasy. Jedná se o „portrét typu“, jehož cílem je vystihnout společné rysy a vlastnosti, které jsou pro dané společenství typické.

Ve fotožurnalistice se využívá také reportážní portrét. V něm jde o věrné vystižení podoby fotografovaného i zachycení jeho charakteru, stejně jako u „běžného“ portrétu. Často se však jedná o momentku, akční fotografii bez aranžování, u níž je důležitá bezprostřednost a autentičnost. Aby vznikl dobrý reportážní portrét, měl by fotoreportér zasadit portrétovaného do jeho přirozeného prostředí, znát jeho přednosti, nedostatky, mimiku i gesta. V praxi se však kvůli nedostatku času setkávají až před samotným focením. Důležitou součástí reportážního portrétu je text.

1.5.5 Featura fotografie

„Žánr žurnalistické fotografie, který se nejčastěji užívá jako ilustrační fotografie v denním tisku i časopisech, ale na rozdíl od fotografické aktuality zde není důležitá aktuálnost, novost nebo informační hodnota zachycené skutečnosti.“ (Lábová in Osvaldová, Halada 2007: 20) Tento typ fotografie zachycuje nadčasové obrazy obyčejných lidí na obyčejných místech v běžných situacích. Fotograf je v tomto případě pozorovatelem, jehož snímky by měly mít obrazově atraktivní objekty, smysluplný obsah a výtvarné kvality.

Častými náměty feature fotografií jsou děti chovající se jako dospělí, zvířata chovající se jako lidé nebo šťastní lidé v příjemných všedních okamžicích.

1.6 Základní fotografické pojmy

V následující části budou vysvětleny pojmy, se kterými bude pracovat kvalitativní obsahová analýza. Inspirací byla publikace *Visual Methodologies* od Gillian Rose. V kapitole *‚The good eye‘: looking at pictures using compositional interpretation* se zabývá tím, co je na obrazech zachyceno. Pozornost je soustředěna na obsah, barvu, prostorovou organizaci, světlo, expresivní obsah (myšlena je tím kombinace účinku tématu a vizuálního vyjádření) a jejich jednotlivé prvky (Rose 2012: 38-48). Pro analýzu fotografií však bylo potřeba některé prvky zájmu přidat a naopak se některými tolik nezabývat. Nyní tedy budou charakterizovány obsah, kompozice, point of view, hloubka ostrosti, barva, kontrast a poměr stran.

1.6.1 Obsah

Snad nejdůležitější vlastností fotografie je její význam. A ten úzce souvisí s jejím obsahem a se způsobem, jakým je obsah zachycen. Význam fotografie se mění s časem a co se v době pořízení snímku může zdát být banálním sdělením, se s odstupem let stává zajímavou a hodnotnou výpovědí dokumentující dobu.

Obsah fotografie může mít jednoduchý až přímočarý význam, může však být také velmi komplexní, vyžadující soustředění a nasazení při jeho hledání. Důležitým prvkem, který spojuje obsah s významem snímku, jsou například gesta a výrazy fotografovaných lidí.

Před samotným pořízením snímku se zpravidla autor rozhoduje, zda mu jde o vyjádření nějakého konceptu, svého pohledu na svět, zachycení emoce, nebo zda jeho snaha směřuje ke zprostředkování informace. U sportovní fotografie se setkáváme s oběma přístupy. Akční sportovní snímky věrně dokumentují výkony zachycených sportovců, sportovní feature a portrét však fotografovi poskytují široký prostor pro vlastní vyjádření (Langford a kol. 2010: 171-174)

1.6.2 Kompozice

Kompozice je důležitým výrazovým prostředkem fotografa, který rozhoduje o kvalitě fotografie. Ta může být kompozicí ovlivněna různými způsoby. Kompozičními prvky může být například použití perpektivy, kvalita nasvícení, hloubka ostrosti, expoziční čas a další. Ale nad všemi těmito parametry stojí schopnost rozpoznat, kdy všechny vizuální prvky snímku vypadají dobře a "drží pohromadě" způsobem, který přispívká k estetické kvalitě fotografie.

Kompozice se dá rovněž popsat jako zjednodušení chaosu, výběr takového záběru, který má správnou strukturu, je vyrovnaný a harmonický. Toho se v případě inscenované fotografie dá dosáhnout správným naaranžováním objektů zájmu, ve sportovní fotografii však jde hlavně o hledání správného úhlu pohledu (POV - point of view) a okamžiku, kdy stisknout spoušť. Strukturování záběru je velice individuální záležitostí, stejně jako jeho následná interpretace. Přesto však existuje několik základních prvků kompozice, kterých je dobré si všímat.

1. Hledání klíčových rysů

Každý vizuální objekt, ať už se jedná o neživý předmět, nebo o člověka, se dá popsat pomocí několika základních kategorií. Analýza těchto kategorií je vždy velice individuální záležitostí, každý dává přednost něčemu jinému. Přesto se tyto kategorie dají alespoň obecně popsat.

Tvar

Každý předmět má svůj individuální tvar, se kterým může fotograf dále pracovat. Může se buď snažit zachytit tvar tak, jak ho vidí běžné oko, nebo použitím nezvyklých úhlů pohledu naopak tvar deformovat. Dále může pomocí dalších prostředků, jako je například osvětlení nebo hloubka ostrosti, tento tvar zvýraznit či naopak potlačit.

Textura

Textura je úzce spojena s povrchem předmětu. Zachycení textury objektu je důležité pro zprostředkování těch vlastností, které máme spojeny s dotykem. Textura se stejně jako tvar dá zvýraznit nebo potlačit vhodným osvětlením

Vzor

Vzor je prvek obrazu, který je lidskému oku příjemný, ať už se jedná o opakující se vzor, či o vzor nepravidelný. Dá se ho dosáhnout různými prostředky, jako je stín, textura, opakování tvarů. Vzor má důležitý vliv na výsledné vyznění fotografie. Jednoduché horizontální či vertikální vzory přispívají spíš k přísnému vyznění snímku, zatímco experimentováním s různými úhly pohledu a osvětlením se dá dosáhnout nevšedních výsledků.

Pohyb

Ve sportovní fotografii obzvláště důležitým prvkem je pohyb. Jedná se totiž o fenomén, na který je lidský zrak velice citlivý (patrně díky pudu sebezáchovy). Zachycení pohybu je úzce spojeno především s délkou expozice.

2. Strukturování záběru

Zatímco identifikace vlastností objektu se dá provést pouhým okem, strukturování záběru už musí probíhat za použití fotoaparátu, zpravidla kontrolou hledáčkem. Hlavním faktorem, který strukturu záběru ovlivňuje, je velikost rámečku, do kterého jsou situovány objekty zájmu.

Proporce záběru

Většina fotoaparátů pořizuje obdélníkové snímky. Fotograf tak stojí před volbou, zda zvolit horizontální či vertikální záběr. Tato volba je ovlivněna zejména proporcemi fotografovaného objektu. Všeobecně však platí, že jednodušší pro vnímání lidským zrakem jsou horizontální snímky, což je dáno fyzickými predispozicemi člověka.

Širokoúhlý (panoramatický) záběr je nevšedním formátem, který se používá hlavně v krajinné fotografii. Druhým nekonvenčním formátem je čtvercová fotografie, která nachází využití zejména u portrétů, protože směruje zájem do středu snímku a při použití tohoto formátu je obtížné pracovat s pohybem.

Vyváženost

Volba objektu zájmu a úhlu pohledu má vliv na vyváženost kompozice. Fotografie je obvykle rozdělena na několik oblastí, které mají různou barvu, světlost, vzor. Klasickým příkladem je fotografie horizontu, kdy je snímek vodorovně rozdělen na dvě poloviny, horní s oblohou a dolní s krajinou. Je pouze na fotografově vkusu a úsudku, zda se bude snažit o vyvážené zastoupení těchto oblastí, nebo naopak některou z nich zvýrazní změnou úhlu pohledu.

Linka

Výrazné linie ve fotografii mohou pomoci přitáhnout pozornost k určitému prvku záběru. Rovněž mají velký vliv na celkovou atmosféru snímku. Jsou spojeny s ostrým ohraničením objektů a úzce tedy souvisí s tvarem. Jejich přítomnost může zvýraznit perspektivu a pomoci vnímání hloubky.

Důraz

Jednou z vlastností fotografie je, že toho obvykle zachycuje "až moc". Fotograf se však většinou snaží koncentrovat pozornost k určitému objektu a ty ostatní potlačit. Toho samozřejmě dosahuje zaostřením a hloubkou ostrosti, má však i další, kompoziční prostředky. Jedním z nich může být taková volba úhlu pohledu, kdy výrazné linie v obrazu směřují právě k objektu zájmu. Další možností je zachycení objektu proti nevýraznému pozadí nebo naopak zarámování objektu popředím. Důležité je též osvětlení scény.

Umístění pohybu

Pro výsledný vjem z fotografie zachycující pohyb je důležité umístění pohybujícího se objektu. Pokud je umístěn u kraje a pohyb směřuje dovnitř snímku, působí fotografie dojmem, že pohyb právě začal. Naopak, směřuje-li pohyb ze záběru ven, působí to dojmem, že pohyb ustává. Pohyb po diagonále působí agresivnějším dojmem.

1.6.3 POV - point of view

Jak je patrné z kompozice fotografie, úhel pohledu je důležitým faktorem, který má zásadní vliv na kompoziční kvality snímku. Fotograf může pomocí úhlu pohledu ovlivnit vnímání snímku příjemci. Fotografie z podhledu objekt zájmu opticky zvětšuje a značí jeho nadřazenost, snímek z nadhledu působí spíš submisivním dojmem objektu a snímek focen přímo je z tohoto hlediska neutrální. U sportovní fotografie je volba úhlu pohledu zásadně omezena prostorem, kam organizátoři fotografy vpouští.

1.6.4 Hloubka ostrosti

Hloubka ostrosti popisuje rozsah vzdáleností objektů od roviny ostření, ve kterém jsou objekty zobrazeny s přijatelnou ostrostí. Pokud je fotoaparát zaostřen na objekt v určité vzdálenosti a objekty, které jsou blíž a dál, jsou rozostřeny, je tím dáváno konzumentovi najevo, že objekty na fotografii jsou v různých vzdálenostech (Peres 2007: 728).

Pokud je hloubka ostrosti velmi velká, může to konzumentovi ztížit odhad relativních vzdáleností, pokud v obrazu nejsou přítomny jiné prvky, které tento odhad usnadňují (relativní velikosti). Příkladem může být fotografie člověka, za kterým je v dálce tyč a díky velké hloubce ostrosti se zdá, jako by mu tyč vyrůstala z hlavy.

Hloubka ostrosti závisí na použitém clonovém čísle. Tento vztah se dá jednoduše popsat tak, že čím vyšší zaclonění objektivu, tím větší hloubka ostrosti. Zaclonění objektivu je však úzce provázáno s expozičním časem. Akční sportovní fotografie má zpravidla nízkou hloubku ostrosti, protože jsou používány krátké expoziční doby, což si vynucuje nízká clonová čísla (Feiniger 1971: 47, 170).

1.6.5 Barva

Zastoupení barev ve snímku má vliv na celkové vyznění fotografie a je zásadním způsobem určeno volbou scény. Standartní fotoaparáty i zobrazovací technika pracuje na principu tří barevných kanálů, RGB (R - red, červená; G - green, zelená; B - blue, modrá), jejichž kombinací lze u konzumenta vyvolat stejný barevný vjem, jako má u většiny barev vyskytujících se v přírodě.

Rozložení barev ve fotografii se dá sledovat pomocí histogramu. *„Histogram zobrazuje distribuci tónů jednotlivých barev v obrazu ve formě grafu.“* (Langford 2010: 359) Na horizontální ose je jas obrazového bodu v daném kanále, na vertikální ose je četnost obrazových bodů s tímto jasem v daném obraze. Analýzou histogramu a sledováním průměrné hodnoty a mediánu lze zjistit, jak je obraz barevně vyvážený, případně jaké barvy jsou v obraze zastoupeny více nebo méně.

1.6.6 Kontrast

„Rozdíl dvou sousedících odstínů. Jeho intenzitu charakterizuje poměr jasů dvou ploch, případně při jejich stejně intenzivním osvětlení rozdíl jejich hustot (denzit). V důsledku adaptace oka vidíme světlejší hranu kontrastu podél kontury oddělující odstíny ještě světlejší a naopak tmavší odstín v úzkém pásmu ještě tmavším. Intenzita vjemu kontrastu se nemění ani při změně intenzity osvětlení.“ (Peres 2007: 175)

Kontrast je spjat s vnímáním detailů na fotografii. Čím je fotografie kontrastnější, tím jednodušší je od sebe jednotlivé detaily rozeznat. Pro kontrast je důležité využití dynamického rozsahu a distribuce jasů v histogramu jasů, který zobrazuje výsledný jas obrazových bodů daný kombinací všech tří barevných kanálů.

5. Sportovní fotografie

Žánr sportovní fotografie je těžké přesně definovat. Stejně jako je nepřeberné množství sportovních odvětví, je široké i žánrové vymezení sportovní fotografie. Martin Kozák ve *Velké knize sportovní žurnalistiky* i Alena Lábová v *Praktické encyklopedii žurnalistiky a marketingové komunikace* říkají, že se jedná o specifický druh reportážní fotografie, který zachycuje všechny druhy sportů. Dobrá fotografie navíc může vzniknout na jakékoliv úrovni, ať už se jedná o olympijské sportovce nebo hráče vysokoškolské ligy (Horton 2001: 111).

Sportovní fotografie má v sobě mnoho z ostatních disciplín – jedinečný okamžik, emoce, dramatičnost, estetiku – a přitom jako jediná zachycuje hlavně dynamiku a pohyb, vítěze a poražené. Kvůli pomíjivosti okamžiku klade sportovní fotografie na reportéra velké nároky. Musí být rozhodný, umět předvídat vývoj, mít rychlý prst na spoušti, cit pro kompozici a být ve správný čas na správném místě (Kozák 2010: 11). Dalším předpokladem dobrého sportovního fotografa je i znalost fotografované disciplíny, sportovního prostředí, jednotlivých týmů a zejména klíčových hráčů. Dva faktory od sebe odliší vynikající sportovní akční fotografii od nedobré a to schopnost vystihnout a zaznamenat klíčový moment a schopnost učinit tak kreativní cestou (Parrish 2002: 196). Dobří fotografové sledují akci, ale zároveň fotoaparát nevypínají ani po závěrečném hvizdu píšťalky. Někdy výraz tváří sportovců po utkání napoví více než samotná hra (Kobré 2008: 99).

Je velký rozdíl mezi zachycováním sportu pro reklamní a novinářské účely. Zatímco u reklamy je nutná příprava (zajistit prostory i hlavní aktéry) a fotograf sportovce aranžuje, v případě redakčního zachycení sportovní události příprava nutná není a je žádoucí, aby byl fotograf pouhým pozorovatelem a do hry vůbec nezasahoval (Smith 2001: 113).

V denním tisku se nejčastěji setkáváme s akční sportovní fotografií, kdy fotoreportér zachycuje rozhodující okamžik (vrcholný moment) sportovního klání. Často se setkáme i s emotivní sportovní fotografií, feature sportovní fotografií nebo s reportážními portréty.

V časopisech je podoba sportovní fotografie širší. Záleží hlavně specializaci daného periodika. Kromě kategorií, které jsou typické i pro denní tisk, se zde setkáváme

i s fotografickými sériemi, stylizovanými portréty a snímky z prostředí neprofesionálního sportu.

Největší nárok je kladen na sportovní fotografie publikované na internetu – nikoho nezajímá týden starý výsledek, miliony čtenářů však chtějí vidět výsledky a nejlépe i snímky téměř ve stejném okamžiku, kdy se zápas odehrává (Kobré 2008: 98). Publikovány jsou zde všechny typy sportovních snímků.

1.7 Historie sportovní fotografie

Prvními snímky se sportovní tematikou byly statické fotografie sportovců v ateliérech, jelikož první velké fotografické přístroje, málo světelné objektivy a málo citlivý fotografický materiál neumožňovaly pořizování akčních snímků. Až technický vývoj fotoaparátů umožnil zachycení pohybu.

V roce 1878 jako první zveřejnil fotografickou studii o běhu koně Occidenta americký fotograf Edward Muybridge. Od té doby je možné znázornit sportovní klání jako momentky. Prvním Čechem, jenž zobrazoval sportovní výkony v reálném prostředí, byl fotograf František Josef Arnošt Fridrich. Nejznámějším fotografem pohybu byl na začátku 20. století Rudolf Bruner-Dvořák[14] (Osvaldová a kol. 2007: 78-79).

Ve 30. letech 20. století nastal díky vývoji fotoaparátů velký rozvoj sportovní fotografie. Snímky se začaly objevovat v periodickém tisku a ze sportovců se pomalu stávaly celebrity. Další pokrok v oblasti sportovní fotografie u nás nastal po druhé světové válce, kdy se objevili tematické časopisy a specializovaní sportovní fotografové.

V 50. letech v USA vzniká časopis Sport Illustrated, který oslavuje krásu sportu i jednotlivých sportovců a díky němuž veřejnost začne sportovní fotografii respektovat. To se odrazilo v prvním ročníku soutěže World Press Photo v roce 1955, která měla jen 2 kategorie. Vedle

[14] Fotografoval hony, dostihy, velocipedisty, létání balonem, všesokolské slety i živé šachy.

reportážních snímků se hodnotily právě fotografie sportovní[15], což je oblast fotožurnalistiky, v níž čeští novináři získávají mezinárodní ocenění[16] (Kozák 2010: 11-13).

Na přelomu 50. a 60. let se na scéně objevily dlouhé světelné teleobjektivy, které posunuly (nejen) sportovní žurnalistiku dál. 60. léta přinesla využití ofsetu v tisku časopisů, kdy barevné fotografie začaly nahrazovat černobílé snímky. V 70. letech se začaly objevovat fotoaparáty s automatickým ostřením (Kozák 2010: 12).

Kvůli přechodu na tržní hospodářství u nás v devadesátých letech zaniklo velké množství specializovaných periodik a dnes existuje pouze pár médií (například deník Sport) věnujících se výhradně sportu. Největším odbytištěm sportovní fotografie je v současnosti denní tisk, internetové verze těchto periodik a reklama.

1.8 Kategorie sportovní fotografie

Fotografové se často během sportovních akcí snaží zachytit sportovní výkony stejně jako výtvarnou stránku akce. Dá se proto říci, že se v praxi uplatňují dvě kategorie: akční sportovní fotografie a feature fotografie. Mimo tyto dvě kategorie sportovní tematika zasahuje i do ostatních žánrů, častými jsou sportovní portréty. Pro potřeby diplomové práce budou zmíněny i emočně zabarvené fotografie, které by se jinak daly počítat do feature fotografií.

1.8.1 Akční sportovní fotografie

Akční fotografie je nejčastěji se vyskytující typ sportovní fotografie v denním tisku. Zachycuje jeden konkrétní dynamický moment během sportovního klání. Často se jedná o rozhodující okamžik, jakým je například vstřelení gólu, souboj protihráčů nebo třeba průběh cílovou páskou v atletice.

[15] 42 fotografů z 11 zemí přihlásilo více než 300 snímků. Titul fotografie roku si odnesl dánský reportér Mogense von Havena za snímky z motokrosových závodů.
[16] Například Stanislav Tereba v roce 1958 s fotografií Brankář vyhrál 1. místo v kategorii sport a zároveň celkovou hlavní cenu. Emil Farek v roce 1964 byl 3. v kategorii sport. Zdeněk Lhoták v roce 1985 uspěl s fotografiemi ze spartakiády (skončil 2.).

1.8.2 Feature fotografie

Tento typ ukazuje publiku emoce, které jsou se sportem bezprostředně spojené. Jedná se o fotografie, které nezachycují samotnou hru, ale vše, co se děje kolem ní, nejčastěji reakce a emoce hráčů, trenérů či fanoušků. Fotograf ignoruje rozhodující okamžik výhry ve prospěch zachycení atmosféry na sportovišti.

1.8.3 Sportovní portréty

Sportovními portréty jsou myšleny reportážní fotografie sportovců v momentech, které bezprostředně nesouvisí s hrou, příkladem může být snímek tenistky mezi jednotlivými gamy či fotografie závodníka na stupni vítězů. Sport je business a sportovci jsou v současné době považováni za celebrity. Není proto divu, že se často se v médiích objevují jejich stylizované portréty – od fotografií sportovce pózujícího na prázdné tribuně, u tenisové sítě a podobně po komplikovaně nasvícené portréty.

1.9 Zachycení pohybu

Sportovní fotografie vyžaduje speciální technické dovednosti, a to hlavně kvůli rychlosti, v níž se sportovci pohybují, a pozici, která je jim organizátory určena. Vyfotografovat sportovní feature či sportovní portrét je proto pro fotografy o mnoho snadnější než zachytit pohyb u akční sportovní fotografie. To se daří dvěma způsoby - staticky nebo dynamicky. Statické je zmrazení pohybu, dynamické naopak jeho zvýraznění.

1.9.1 Zmrazení pohybu

Nejčastěji se ve sportovní žurnalistice využívá zmrazení pohybu, kdy je fotografovaná scéna tzv. zmrazena v aktuální pozici. To je možné kvůli použití krátkého expozičního času. Jaký čas fotograf nastaví, záleží na čtyřech faktorech – aktuální rychlosti sportovce, vzdálenosti fotografovaného subjektu od kamery, ohniskové vzdálenosti a na úhlu pohybu dané osoby vzhledem k fotoaparátu (Kobré 2008: 103).

Tato technika má také svá úskalí. Dříve se fotografovi mohlo snadno stát, že netrefil nejvhodnější okamžik. To je v současné době téměř eliminováno kvalitními fotoaparáty, které dokážou udělat více než 10 snímků během vteřiny. Zároveň ne vždy musí být ze snímku

patrné, že se osoby či předměty pohybují. Rychlost může být znázorněna i jinak, tedy detaily, jakými jsou zvířený prach, vlající dres, naklonění sportovce. Náznak pohybu vypadá dynamičtěji. Žádoucí je také malá neostrost pozadí (Pilmann 1959: 11).

1.9.2 Zvýraznění pohybu

Pokud fotograf nastaví na svém aparátu delší expoziční čas tak, že je pohyb na snímku patrný, jedná se o zvýraznění pohybu. Toho se dá docílit především dvěma následujícími způsoby.

První je tzv. sledování (panning, švenkování), při němž je zachycován ostrý obraz objektu, kdežto statické prvky okolo jsou rozmazány. Tento protiklad mezi ostrými a rozmazanými místy vyvolává pocit pohybu, ukazuje rychlost, děj i dramatičnost. Aby vznikl takovýto snímek, musí fotograf pohybovat objektivem fotoaparátu souběžně s pohybem fotografovaného objektu. Tento postup je působivý zejména u snímků automobilových závodů, koňských dostihů či sjezdového lyžování (Fieninger 1968: 338).

V druhém případě je fotoaparát upevněn na místě. Tím, že se využije dlouhý expoziční čas ve srovnání s rychlostí pohybujícího objektu, tento objekt jakoby zmizí a pohyb je znázorněn jako souvislá čára. Tato technika se využívá například u nočních závodů automobilů, které jsou na fotografiích znázorněny jen jako barevné rozmazané čáry. Ačkoliv objekt není na snímku k poznání, osoba prohlížející si snímek na základě asociace chápe, o co se jedná (Feininger 1968: 329). Technika se dá doplnit také o použití blesku. Podle nastavení se záblesk spustí buď na začátku, nebo na konci expozice. V okamžiku, kdy se zapne blesk, je objekt ostrý, kdežto ve zbytku je rozostřený.

6. Fotožurnalistika a etika

Fotožurnalistika se zabývá také etickými problémy. Dvěma nejčastějšími, kterými se bude zabývat i tato diplomová práce, jsou záměrné zkreslení fotografované skutečnosti a etická hodnota snímků.

1.10 Záměrné zkreslování skutečnosti

Příjemci mediálních sdělení věří v pravdivost fotografického sdělení, jelikož je patrné, že snímek musí mít základ v reálném světě, není možné, aby byl celý zinscenovaný (Lábová 1990: 86). V dnešní době nových médií a technického pokroku je však velmi snadné s obrazem manipulovat. Těmi méně závažnými a v dnešní době zcela běžnými kroky jsou úprava barev, ořezávání a korekce zkreslení a podobně. Velký zásah pak představuje retušování a fotomontáž a právě jimi se bude práce dále zabývat.

Retušování je v současné době v médiích nejčastěji využívaným prvkem. „*Nejvýznamnějším příspěvek technologie digitální editace obrazu je možnost perfektního retušování s plynulými přechody. Při určité zručnosti a dostatečné pozornosti je možné odstranit všechny vady, aniž bychom zanechali jakékoliv stopy*.“ (Ang 2004: 54) Pokud fotograf, fotoeditor či grafik vymaže jen předmět zasahující na okraj záběru, který narušuje celou kompozici, je to něco naprosto jiného, než pokud vymaže politickou osobu, jejíž přítomnost na fotografii je nevhodná. V tom případě se jedná o hrubé porušení etiky.

S nástupem digitálních technologií zažila ohromný rozmach také fotomontáž. Jedná se o skládání obrazů tak, že se osoby, zvířata či předměty ocitnou v prostředí, v němž ve skutečnosti třeba nikdy nebyly. „*Složené obrazy jsou nejznámějším projevem manipulace a obrazem, přestože tvoří jen zanedbatelný podíl na editaci obrazů.“* (Ang 2004: 84)

Kromě dvou výše zmíněných metod existuje i další možnost výroby nepravdivých snímků. Jedná se o tzv. nahrávku, kdy fotograf vědomě zasahuje do skutečnosti a tak ji upravuje k obrazu svému. Pokud fotograf nahrávku vydává za autentickou, jedná se o velmi vážný problém, jelikož je velmi obtížné prokázat, že se jedná o zinscenovanou událost (Lábová 1990: 88).

1.11 Etická hodnota fotografií

„Etická hodnota fotografií úzce souvisí s etickou hodnotou zobrazovaných jevů.“ (Lábová 1990: 89) V tomto případě by platilo, že snímky znázorňující kladné události by měly být eticky hodnotné na rozdíl od nemorálních fotografií znázorňujících negativní jevy. Zejména s negativními jevy je to ve skutečnosti o mnoho složitější.

Mediální pracovníci mají v popisu práce informovat o světě takovém, jaký je. Problém tedy nastává v okamžiku, kdy se přihodí nějaká negativní událost, ať už záměrně zaviněná lidmi (zabití, násilí, apod.) či nezáměrně (katastrofy). Čtenáři a novináři často mívají jiný pohled na to, co je a není etické. Zatímco žurnalisté mají v mnoha případech pocit, že je potřeba publikovat kontroverzní fotografie, příjemcům fotografie mrtvých či trpících lidí přijdou neetické a nechtějí je vidět. Paradoxem je, že přestože čtenáři uvádí, že záběry tragických událostí do novin nepatří, jsou to právě tyto snímky, které na fotografických soutěžích získávají nejvyšší ocenění.

Fotoreportéři a editoři tak každý den hledají odpovědi na následující otázky: Co je správné dělat? Bylo by lepší a etičtější neposílat fotografy na místa, kde se tragické události staly? Nebo je profesionálnější fotografy na taková místa vyslat? Je nutné vše, co fotograf vyfotí, publikovat? Musí veřejnost vědět tolik informací o tragédii? (Hoy 1986: 215) Novináři by v ideálním případě měli brát ohled na oběti, zvážit, zda je nutné informovat o daném případu a jestli je nezbytné publikovat i snímky, které mohou vyvolat nevoli u příjemců.

7. Tištěná a internetová média

Cílem diplomové práce je komparace obrazového pokrytí v tištěném a internetovém médiu. Tato kapitola proto bude zaměřená na rozdíl mezi tištěnými a internetovými médii a podrobněji pak na diferenci uveřejňování snímků v tisku a na internetu.

1.11.1 Internetová versus tištěná média

Ačkoliv se tradiční a internetová média v mnohém liší, nelze vymezit přesnou hranici mezi nimi. Dříve byla online žurnalistika méněcenným klonem tisku, v 21. století je její rovnocennou součástí. Existují média, která se zaměřují pouze na zpravodajskou produkci na internetu (u nás například Aktuálně.cz), jinde vznikají tzv. integrované showroomy, v nichž novináři vytvářejí mediální obsah bez ohledu na typ média, v němž bude publikován (Čermák in Osvaldová 2011: 52).

Publikování na internetu má určité výhody, díky nimž by mohl v budoucnu zcela nahradit média tištěná. Je rychlejší. Čtenáři nemusejí na zprávy čekat do dalšího dne. Tato rychlost s sebou nese některá úskalí – na mediální pracovníky je vyvíjen tlak kvůli co nejrychlejšímu zveřejnění informací, kvůli čemuž někdy dochází k publikaci neověřených zpráv. Je levnější, a to jak pro vydavatele novin (nemusí platit za papír, tisk a distribuci), tak pro čtenáře (internetové zpravodajství je zatím většinou zdarma). Je ekologičtější, jelikož nespotřebuje velké množství papíru jako tištěná periodika. Má větší čtenářský zásah a vejde se na něj více informací. Navíc nás neomezuje místem ani časem. „*Stejně jako nás hypertext zbavuje omezení tištěné strany, postinformační věk nás zbavuje omezení daných zeměpisem. Život v digitálním věku bude méně a méně omezen naší závislostí na fyzické přítomnosti v daném místě a čase (...).*“ (Negroponte 2001: 135) Navíc je interaktivní, čtenáři mohou pomáhat tvořit mediální obsahy a to zejména díky diskuzím (odborná veřejnost může článek posunout dál díky diskuzím, naopak komentáře plné urážek na zpravodajských serverech příliš podnětné nejsou). Navíc je na internet možné vkládat nejen texty a fotografie, ale také videa.

1.12 Fotografie na internetu a v novinách

Publikování fotografií na internetu a v tisku se v mnohém liší. Hlavními faktory jsou čas, prostor a technologie. Zatímco mediální pracovníci mají v tisku den, týden, někde i měsíc na

získání informací a pořízení fotografie, v případě online žurnalistiky je deadline v řádu minut, ne-li sekund. Přitom výběr fotografií by měl být stejně kvalitní, jako je tomu u tisku (Zavoina, Davidson 2002: 62).

Velký rozdíl je také v prostoru. Zatímco v tisku o místo bojují zprávy, reklamy a fotografie, internet představuje neomezený prostor, kde je možné vydat obrovské množství zpráv i fotografií. *„Tam, kde v novinách dáte jednu či dvě fotografie, jich můžete na internetu vložit celou řadu. (...) Nevýhodou je všeobecná přehlcenost. Musíte být nekompromisní a některé fotografie vyselektovat, aby fotky dohromady tvořili ucelený soubor a zároveň abyste čtenáře nezahltili,“* jmenuje výhody a nevýhody internetové žurnalistiky vedoucí obrazového oddělení Aktuálně.cz Štěpán Plaček. Rozdíl je nejen v množství materiálů, ale také v jeho velikosti. *„Dobré je, že na internetu se nemusíte ohlížet na formát a snímek tam dáte, jak ho fotograf nafotil. V novinách je diktát layoutu,“* uvádí vedoucí fotooddělení MF DNES Michal Růžička. Před publikací je proto potřeba snímek oříznout. *„Někdy konečné ořezání není ideální, ale fotka se musí přizpůsobit celkové koncepci stránky,“* říká Růžička.

Třetím bodem, v němž se zveřejňování snímků v tisku a na internetu liší, je použitá technologie. Fotografie publikované na internetu jsou menší než snímky připravené do tisku (kvůli rychlému načtení). Ačkoliv jsou snímky zmenšeny, i tak může nastat problém u přijímačů publika. Zatímco v tisku dostane čtenář články a fotografie naservírované tak, jak si novináři přejí, v případě internetu musí IT oddělení redakcí počítat s rozdílnými monitory a prohlížeči. Rozdíl je také v publikaci. Zatímco fotografie připravenou na internet se technicky upraví, ořízne a publikuje, snímky do tisku se musí nahrát do programu, který jej připraví do tiskové kvality. *„Fotografie se zpracuje ve Photoshopu a pošle do redakčního systému, potom projde takzvaným Eze, což je technologie, která fotografie převede do kvality pro tisk,“* upřesňuje práci s fotografiemi v MF DNES Růžička.

8. Charakteristika vybraných periodik

1.13 MF DNES

MF DNES je druhým nejčtenějším deníkem v České republice[17]. V kategorii seriózních celostátních periodik je s 204 681 prodanými výtisky a s 819 tisíci čtenáři nejčtenějším deníkem u nás (Mediaprojekt 2013: online). MF DNES patří pod akciovou společnost MAFRA. Tato mediální skupina sdružuje produkty i z dalších oblastí mediálního trhu – od televizního hudebního kanálu Óčko přes rádia Express a Classic, zpravodajské servery iDNES.cz a Lidovky.cz po další deníky Lidové noviny a Metro.

Redakce MF DNES nemá v České republice svojí velikostí obdobu. Jako jediný celostátní deník má redakci nejen v Praze, ale i ve všech krajských městech (což platí i o fotografech).

MF DNES vychází šestkrát týdně, přičemž přináší zpravodajství a publicistiku z oblastí domácího, zahraničního, ekonomického, kulturního a sportovního dění. Každý den je součástí periodika také rozšířené zpravodajství z jednotlivých regionů, zároveň v pondělí, středu, čtvrtek a v sobotu vycházejí různé magazíny.[18]

1.14 Aktuálně.cz

Aktuálně.cz je podle měření Sdružení pro internetovou reklamu NetMonitor čtvrtým[19] nejčtenějším zpravodajským serverem s 156 185 odhadovanými reálnými uživateli (NetMonitor 2013: online). Provozovatelem služby Aktuálně.cz je společnost Centrum Holdings s.r.o. Ta vlastní nejen portály a obsahové weby, ale i transakční servery, oborové a specializované weby a agenturu pro střední a malé podniky.[20]

[17] Více má jen bulvární deník Blesk s 294 225 prodaným nákladem a 1 156 000 čtenáři.
[18] V pondělí vychází magazín pro ženy ONA DNES, ve středu magazín o bydlení DOMA, ve čtvrtek MAGAZÍN s televizním programem a v sobotu magazín VÍKEND
[19] Více mají novinky.cz s 606 505 odhadovanými RU, idnes.cz s 165 080 odhRU a tn.cz s 124 430 odhRU
[20] Portály: Centrum.cz, Atlas.cz, Centrum.cz Mail
Obsahové weby: Aktuálně.cz, Žena.cz, Bleskově.cz, Crazycafe.cz, Deník Insider
Transakční weby: Amplión.cz, Jiskření.cz, SW.cz, dovolena.centrum.cz
Oborové a specializované weby: Cars.cz, RealityMix.cz, Stahuj.cz, Najisto.cz, Amapy.cz
Full servisová agentura pro malé a střední podniky: Agentura Najisto

Aktuálně.cz samo sebe označilo jako první ryze internetové zpravodajské médium v České republice, jelikož se na rozdíl od ostatních neopírá o žádná tradiční média - tisk, televizi či rozhlas.

Aktuálně.cz přináší svým čtenářům kompletní zpravodajství z tuzemska i zahraničí, ekonomiky, kultury, sportu a fotozpravodajství. Zároveň vydává specializované magazíny: Žena, Bydlení, Zdraví, Děti, Finance, Celebrity, Sex a vztahy.

9. Metodologie a charakteristika výzkumného vzorku

Cílem diplomové práce je komparace obrazového pokrytí z Olympijských her v Londýně 2012 v tištěném deníku MF DNES a internetovém médiu Aktuálně.cz z hlediska kvantity, kvality a obsahu. Zároveň práce hledá odpověď na otázku, jakým způsobem probíhá výběr fotografií v redakcích a zda plní obrazoví editoři současně funkci gatekeeperů. V neposlední řadě potvrdí či vyvrátí základní hypotézu *„Internetová média upřednostňují rychlost a naopak tištěná média preferují kvalitu“.*

Pro zjištění množství fotografií v již zmíněných médiích a jejich obsahu poslouží kvantitativní obsahová analýza. Kvalita se zjistí z kvalitativní obrazové analýzy a hloubkových dotazníků s fotoeditory MF DNES a Aktuálně.cz. Jak probíhá výběr fotografií v redakcích, kdo je obrazovým gatekeeperem a potvrzení či vyvrácení základní hypotézy zodpoví hloubkové dotazníky.

1.15 Kvantitativní obsahová analýza

Tomáš Trampota a Martina Vojtěchovská v publikaci *Metody výzkumu médií* charakterizují kvantitativní metodu následujícími slovy: „*Charakteristická je pro tento soubor metod vysoká míra standardizace, to znamená, že průběh sběru dat probíhá u všech zkoumaných prvků vzorku shodně. Kvantitativní výzkum je založen na měření proměnných nebo jejich kategorií. Jednou z jeho výhod je užívání statistiky a číselných údajů přinášejících větší přesnost a také větší přesvědčivost výsledků. Velkou výhodou kvantitativních výzkumů je jejich přenositelnost a replikovatelnost.“* (Trampota, Vojtěchovská 2010: 17)

Výzkumným vzorkem pro tuto analýzu byly fotografie publikované v MF DNES a na Aktuálně.cz během Olympijských her 2012 v Londýně. Tato významná sportovní událost sice probíhala od 27. července do 12. srpna, ale jelikož by MF DNES nedokázala zmapovat závěrečný víkend 11. a 12. srpna 2012, kdy se událo mnoho důležitých sportovních událostí, práce zkoumá fotografie od 27. července až do 13. srpna.

U MF DNES byly analyzovány všechny fotografie, které se objevily na *titulní stránce*, v sekci *Téma dne* či v příloze s názvem *Olympiáda*. Do množiny sledovaných snímků nebyly

zařazeny malé fotografie, které obsahovaly pouze podobenku osoby zmíněné v textu, nebo fotografie, které byly součástí grafiky.

Během Olympijských her vyšlo na Aktuálně.cz 2 119 fotografií pouze v sekci *Olympiáda Londýn*, mezi něž se nepočítají (stejně jako v případě MF DNES) malé fotografie, které pouze ztvárňují osobu v textu zmíněnou. Práce se věnuje pouze takzvaným úvodním fotografiím[21], kterých vyšlo 337. Fotografie byly analyzovány až po načtení celého snímku. Do kvantitativní analýzy nebyly zahrnuty úvodní fotografie, které byly vytvořené jako výřez z videa použitého v daném článku a náhledy fotografií k článkům, které byly přímými přenosy z her. Ve dvou případech nebyla po otevření článku k nalezení fotografie použitá pro náhled, v tom případě se využilo prvního velkého snímku.

Kvantitativní analýza zkoumá snímky z hlediska několika proměnných:

- **Typ fotografie** – pro přehlednější zkoumání se snímky nejdříve rozdělí na sportovní (akční sportovní fotografie, sportovní feature a sportovní portréty[22]) a nesportovní obrázky (jiné reportážní snímky, reportážní portréty a historické fotografie)
    - Sportovní – jedná se o fotografie ze sportoviště, o snímky pořízené těsně před začátkem závodu či utkání, během něj nebo chvíli po něm
    - Nesportovní – fotografie, které bezprostředně nesouvisí se sportovním zápolením, ale které se olympiády dotýkají
        - mezi jiné reportážní snímky patří fotografie, které mapují olympijskou atmosféru – fotografie ze zahajovacího či ukončovacího ceremoniálu, z olympijské vesnice a podobně
        - reportážními portréty jsou portréty trenérů, sportovců mimo stadion a politických, kulturních či sportovních osobností, které přijely podpořit své krajany
        - historické fotografie – jedná se o snímky, které byly pořízeny dlouho před hrami; většinou jde o vyobrazení sportovců na minulých olympiádách

[21] Jedná se o fotografie, které se na sportovní stránce Aktuálně.cz věnující se Olympiádě (http://sport.aktualne.centrum.cz/olympiada-londyn-2012/) objevují po levé straně vedle titulku.
[22] Více v podkapitole Kategorie sportovní fotografie

- **Velikost záběru** v hodnotách celek, polocelek a detail.
    - Detail – vyobrazen je především obličej osoby; tento záběr je nástrojem pro zvýšení pozornosti a vyvolání empatie u příjemců.
    - Polocelek – osoba je zachycena od hlavy po pas; obvykle je odtržena od svého okolního prostředí.
    - Celek – vyobrazena je celá postava a je patrné i prostředí, v němž se nachází.
- **Zdroj snímku** – zda se jedná o exkluzivní fotografii daného média, agenturní snímek, fotografii jiného externího zdroje či autor nebyl uveden
- **Sportovní disciplína** – vyhodnocuje se disciplína, kterou sportovec zachycený na fotografii provozuje; ilustrované sporty se dělí na atletiku, gymnastiku, míčové, vodní, bojové sporty, střelbu, šerm, cyklistiku, jezdectví a jiné[23].
- **Gender zachycené osoby** – zda se na snímcích vyskytovali muži, ženy, obě pohlaví (nazvány smíšené) nebo jiné[24]
- **Původ osoby** na snímku znázorněné – zda se jednalo o Čecha/Češku, cizince[25] nebo jiné[26]

Kódovací kniha

Nyní je potřeba z výše uvedeného sestavit kódovací knihu. Ta se skládá ze dvou typů proměnných – identifikačních (díky kterým se zorientujeme v rámci zkoumaného vzorku) a systematizující (kvůli nim budeme moci z různých hledisek jednotlivé fotografie porovnávat).

Identifikující proměnné budou jen dvě – název fotografie a médium. Pokud patřil snímek k článku, v názvu fotografie bude jeho titulek. Pakliže stála fotografie samostatně, v názvu bude začátek jejího popisku. Systematizujících proměnných bude oproti tomu šest – typ fotografie, velikost záběru, zdroj snímku, sportovní disciplína, gender a původ.

[23] Do kategorie „jiné“ se započítávali fanoušci, trenéři, sportovci z více sportovních disciplín, tj. všechny fotografie, na nichž nebyl vyobrazen sportovec jednoho konkrétního sportu
[24] Pod proměnnou „jiné“ se skrývají budovy a neživé objekty fotografií (např. ohňostroj, vstupenky a další)
[25] Pokud byli na snímku jasně vidět jak čeští, tak zahraniční sportovci (například v basketbalovém utkání žen), byla připsána proměnná „ČR“
[26] Pod proměnnou „jiné“ se skrývají budovy a neživé objekty

Tab. 1: Identifikační proměnné

pořadí	název proměnné	hodnota proměnné	charakteristika proměnné
1	název	vypsáno slovy	titulek článku, k němuž fotografie patří, či popisek fotografie
2	médium	1	MF DNES
		2	Aktuálně.cz
		999	nelze určit

Tab. 2: Systematizující proměnné

pořadí	název proměnné	hodnota proměnné	charakteristika proměnné
3	typ fotografie	1	akční sportovní fotografie
		2	sportovní feature
		3	sportovní portét
		4	jiné reportážní snímky
		5	reportážní portréty
		6	historické fotografie
		999	nelze určit
4	velikost záběru	1	detail
		2	polocelek
		3	celek
		999	nelze určit
5	zdroj snímku	1	redakční
		2	agenturní
		3	jiný zdroj
		4	zdroj neuveden
		999	nelze určit
6	sportovní disciplína	1	atletika
		2	gymnastika
		3	míčové sporty
		4	vodní sporty
		5	bojové sporty
		6	střelba
		7	šerm
		8	cyklistika
		9	jezdectví
		10	jiné
		999	nelze určit

pořadí	název proměnné	hodnota proměnné	charakteristika proměnné
7	gender	1	muž
		2	žena
		3	obě pohlaví
		4	jiné
		999	nelze určit
8	původ	1	Čech
		2	cizinec
		3	jiný
		999	nelze určit

1.16 Kvalitativní obrazová analýza

Následně přišel na řadu obrazový rozbor, který Tomáš Trampota a Martina Vojtěchovská definují následujícími slovy: „*Obrazová analýza zjišťuje, jaké informace jsou příjemcům předávány, jaké osoby, předměty nebo události jsou na nich vyobrazeny a jakým způsobem. Zajímá se o využití a symboliku typických znaků vizuální komunikace (úhlu pohledu, umístění, velikosti, vyobrazení či barevnosti) a jejich výkladu ve vztahu k zobrazovaným skutečnostem a k prostředí, ke kterým se obrazový materiál vztahuje* (…).“ (Trampota, Vojtěchovská 2010: 157)

Analyzováno bylo 10 sportovních fotografií z Aktuálně.cz. Vybrány byly náhodně s ohledem na to, aby byly rovnoměrně zastoupeny akční i feature snímky, detail, polocelek i celek. Ve zkoumaném vzorku je i jeden sportovní portrét. Stejně jako u kvantitativní analýzy byly použity snímky zobrazené po otevření článku a rozkliknutí konkrétní fotografie, aby byl snímek viditelný celý, neoříznutý a bylo tak možné hodnotit celkovou kompozici záběru.

Stejně tak bylo vybráno 10 fotografií z MF DNES. Ke kvalitativní analýze však nebyly použity snímky z tištěného média, ale z jeho elektronické verze. Text i obrázky vypadají v porovnání s novinami identicky, přesto mají několik výhod pro tuto diplomovou práci: není třeba obrázek skenovat, čtenář fotografii lépe uvidí, je možné obrázek vložit do Adobe Photoshopu.

Zkoumaná kritéria

Kromě typu fotografie a velikosti záběru, které byly hodnoceny i v kvantitativní analýze, nás zajímala další kritéria, která můžeme rozdělit následujícím způsobem:

- subjektivní kritéria:
    - obsah fotografie - zevrubný popis obsahu snímku
    - kompozice - prostorové rozmístění objektů na fotografii, zájem o to, zda je objekt zobrazen celý, nebo jen jeho část
    - POV (point of view) - pozice fotografa vzhledem k POI (point of interest) - nadhled, podhled, přímý pohled - a vzdálenost fotografa od POI
- objektivní kritéria zkoumaná subjektivním odhadem
    - zaostření - na který objekt fotografie je zaostřeno. Z tohoto kritéria se dá zjistit konkrétní POI, pokud je objektů na snímku více
    - hloubka ostrosti - udává vzdálenost od objektu fotografie, na který je zaostřeno, ve které je snímek ještě ostrý. Kromě kompozice je hloubka ostrosti hlavním kreativním vyjadřovacím prostředkem fotografa. Tento parametr je dán použitým clonovým číslem, které je úzce svázáno s dobou expozice a nastavenou citlivostí čipu.
    - osvětlení - zda se jedná o denní či umělé osvětlení, zda je to osvětlení přímé či rozptýlené, případně jestli byl použit blesk
- objektivní kritéria zkoumaná pomocí programu Adobe® Photoshop®
    - barva - sledování histogramu jednotlivých barevných kanálů s důrazem na poměr zastoupení barev a jejich sytost
    - kontrast - sledování histogramu RGB a průměrné hodnoty jasu pixelů. Zkoumané fotografie jsou ve formátu JPEG, což jsou osmibitová data. Dynamický rozsah je tedy 256 (jasové hodnoty od 0 do 255).
    - poměr stran obrazu - horizontální nebo vertikální orientace fotografie a konkrétní rozměr zkoumaných snímků, ze kterého se dá také odhadnout, zda byla fotografie před publikací oříznuta. Standartní formát je 4:3, tedy zpravidla 720 x 540 obrazových bodů (v případě horizontálního snímku). Snímky MF DNES budou o mnoho větší, než v případě Aktuálně.cz, což je dáno formátem elektronické verze, určující proto bude poměr mezi výškou a šířkou fotografie.

1.17 Hloubkové dotazníky

Poslední metodou, která je v diplomové práci využita, jsou hloubkové dotazníky. Díky nim se dozvíme, jakým způsobem probíhá výběr fotografií v jednotlivých redakcích, a zároveň zodpoví otázku, zda fotoeditoři plní současně funkci gatekeeperů. Dotazníky nakonec potvrdí či vyvrátí základní hypotézu „*Internetová média upřednostňují rychlost před kvalitou a naopak tištěná média preferují kvalitu*“.

V obou redakcích proběhl rozhovor se dvěma mediálními pracovníky. Jedním byl vždy vedoucí fotooddělení (v Aktuálně.cz je pozice nazvána Vedoucí obrazové sekce), který vysvětlil práci s fotografiemi v médiu jako takovém. Za MF DNES to byl Michal Růžička (který je zároveň fotografem) a za Aktuálně.cz Štěpán Plaček. S oběma probíhal rozhovor ústní formou. Otázky byly předem připraveny, během rozhovoru podle potřeby doplňovány, vynechány či pozměněny.

Druhými oslovenými byli pracovníci sportovního oddělení, kteří upřesnili práci s fotografiemi ve sportovní rubrice. Za MF DNES se jednalo o vedoucího oddělení sportu Jana Švéda, za Aktuálně.cz o editora sportovní rubriky Jakuba Šafránka. Těmto dvěma mužům byl dotazník z důvodu pracovní vytíženosti poslán elektronickou poštou.

10. Analýza

1.18 Kvantitativní obsahová analýza

V následující části diplomové práce budou uvedeny výsledky kvantitativní obsahové analýzy fotografií v MF DNES a na serveru Aktuálně.cz.

1.18.1 MF DNES

Množství fotografií

Během olympiády se v tištěné MF DNES objevilo 323 snímků, které se vyskytovaly v sekci *Téma dne, Olympiáda* či na *titulní straně deníku*[27].

Typ fotografie

Mediální pracovníci publikovali 76 % sportovních snímků (245 kusů) a 24 % nesportovních fotografií (78 případů).

Proměnné sportovních fotografií byly velmi vyrovnané. Největší část tvořily s 86 kusy akční sportovní fotografie následované 81 sportovními feature (nejčastěji snímky zachycující emoce hráčů) a 78 sportovními portréty. K tak vysokému počtu sportovních portrétů značně přispěly fotografie zachycující Ondřeje Synka a jeho soupeře (6 kusů), Usaina Bolta a jeho protivníky (5 kusů), fotografie k článku s názvem *Proč všichni koušou do medailí?* (9 kusů) a přehled českých medailistů (10 kusů).

MF DNES se snažila nejen o přehled výsledků, ale také o historické srovnání a popsání souvislostí. V 35 případech proto sáhla po historických fotografiích, které vždy publikovala v sériích[28]. Nejčastěji byly celebrity a sportovci mimo sportoviště zachyceni na 24 reportážních portrétech, atmosféra olympiády byla zaznamenána na 19 jiných reportážních snímcích.

[27] Na titulní straně byla každý den 1 fotografie, kromě 13. srpna, kdy se zde objevily 2 fotografie spojené s olympijskými hrami.

[28] Série k článkům: Kdo už také zapalovat oheň (6 fotografií), Rekordmani mezi olympijskými medailisty (5), Jak končily jiné éry (6), Byly to děti. A přesto dokázaly vítězit (4), Vodní slalomáři, medailová jistota na všech hrách (4), Tři Synkovy olympiády (2), Zlaté ženy z Česka (3), Co má Špotáková za sebou (5)

Tab. 3: MF - Typ fotografie

Typ fotografie	Počet	Podíl
Akční sportovní fotografie	86	27%
Sportovní feature	78	24%
Sportovní portrét	81	25%
Jiné reportážní snímky	19	6%
Reportážní portrét	24	7%
Historické fotografie	35	11%
Celkem	**323**	**100%**

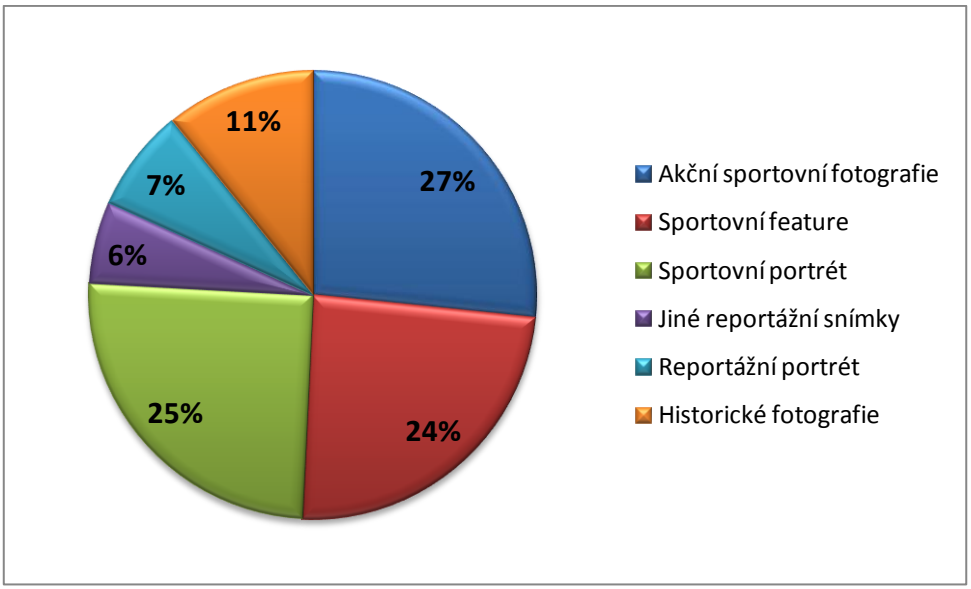

Obr. 1: Graf - MF - Typ fotografie

Velikost záběru

V MF DNES z hlediska velikosti záběru nejčastěji vycházely polocelky (120 fotografií) následované celky (108 kusů). Nejméně byly otisknuty detailní záběry (95 fotografií), které byly nejčastěji použity u portrétních snímků.

Tab. 4: MF - Velikost záběru

Velikost záběru	Počet	Podíl
Detail	95	29%
Polocelek	120	37%
Celek	108	33%
Celkem	**323**	**100%**

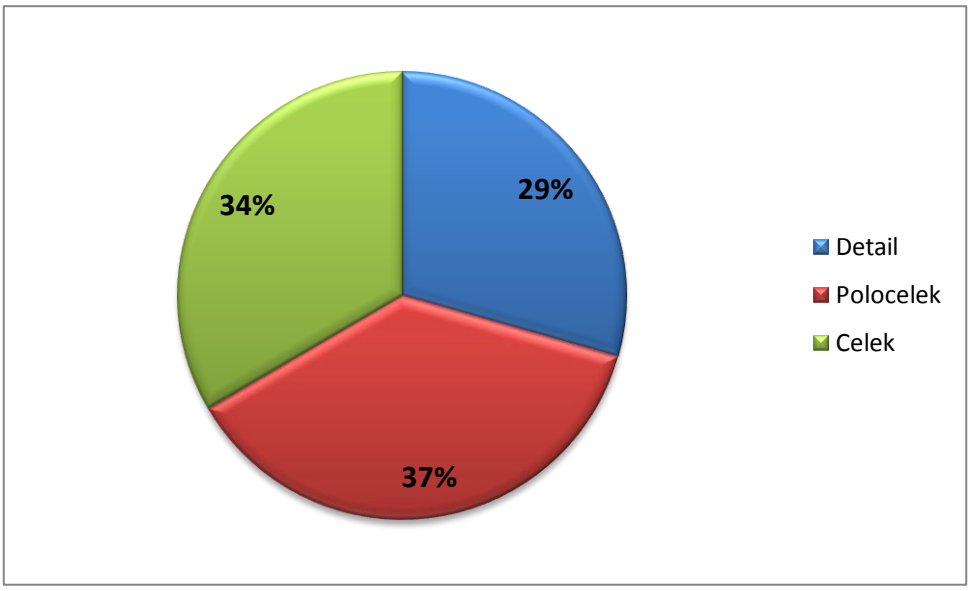

Obr. 2: Graf - MF - Velikost záběru

Zdroj fotografie

MF DNES na olympiádu poslala své 3 fotografy, což se projevilo i na výsledku kvantitativní analýzy. Publikováno bylo 158 redakčních snímků, které pořídili fotografové Michal Růžička, Michal Sváček a Dan Materna. Dalším zdrojem MF DNES byly tiskové agentury s 87 kusy. Nejčastěji mediální pracovníci odebírali fotografie agentury Reuters, méně také od agentury AP, ČTK, fotobank Profimedia, Getty Images a Isifa. U celých 21 % obrázků (69 případů) nebyl zdroj uveden. Jednalo se často o některé, o pár odstavců výše již zmíněné, portréty a historické fotografie. V 9 případech se jednalo o jiný externí zdroj, kterým byl například ČOV (Český olympijský výbor), Twitter či archiv sportovců.

Tab. 5: MF - Zdroj fotografie

Zdroj	Počet	Podíl
Redakční snímky	158	49%
Agenturní fotografie	87	27%
Jiný externí zdroj	9	3%
Neuvedeno	69	21%
Celkem	**323**	**100%**

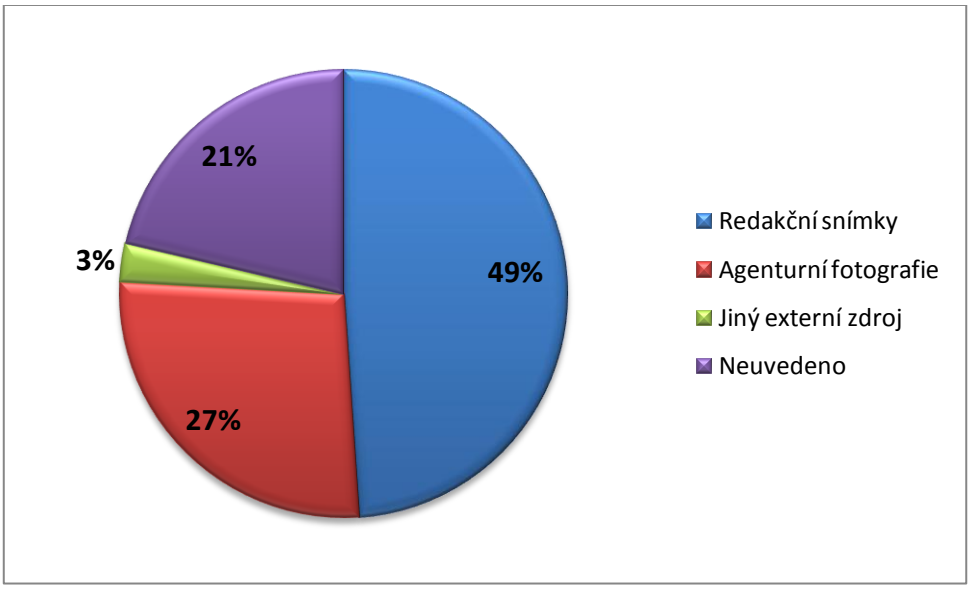

Obr. 3: Graf - MF - Zdroj snímku

Sportovní odvětví

Nejčastěji fotografové vyhledávali vodní sporty (74 snímků). Důvod je zcela jasný - právě sportovci v tomto odvětví zaznamenali největší úspěchy[29], když z celkového počtu 10 medailí vybojovali hned 4. Dále následuje proměnná s názvem jiné, která čítá 73 fotografií. Sem bylo zahrnuto všech 35 historických snímků[30], fotografie fanoušků, reportážní snímky ze zahájení či olympijské vesnice a podobně. Dále následuje atletika se 70 fotografiemi. Atletika je velmi atraktivním odvětvím s mnoha odlišnými disciplínami a mnoha zajímavými sportovci[31]. Populární jsou i míčové sporty. MF DNES vydala 60 snímků, mezi nimiž dominoval tenis v závěsu s plážovým volejbalem. Téměř stejný počet obrázků pro sebe získala cyklistika (18) a střelecké soutěže (16) a to hlavně díky svým medailovým zástupcům[32]. Velmi málo pozornosti věnovali fotografové gymnastice (5 fotografií), bojovým sportům (3), šermu (3) a jezdectví (1).

[29] Mirka Knapková získala zlato ve skifu. Vavřinec Hradilek vyhrál stříbrnou medaili ve vodním slalomu, stejně jako Ondřej Synek skifu. Bronz získala posádka čtyřkajaku – Jan Štěrba, Josef Dostál, Daniel Havel a Lukáš Trefil.

[30] Jelikož se nejednalo o snímky z olympiády v Londýně, nemělo by zařazení do jiných proměnných vypovídající hodnotu. Někdy také nebylo jasné, jaký sport dotyčný provozuje.

[31] Nejvíce se na fotografiích objevovali oštěpařka Barbora Špotáková a moderní pětibojař David Svoboda, kteří získali zlatou olympijskou medaili, a také bronzová Zuzana Hejnová a její běžecká kolegyně Denisa Rosolová

[32] Jaroslav Kulhavý získal zlatou medaili v cyklistickém závodě cross-country. Ve střeleckých disciplínách byla sledována bronzová Adéla Sýkorová, stejně jako její kolegyně Kateřina Emmons.

Tab. 6: MF - Sportovní odvětví

Sportovní odvětví	Počet	Podíl
Atletika	70	22%
Gymnastika	5	2%
Míčové sporty	60	19%
Vodní sporty	74	23%
Bojové sporty	3	1%
Cyklistika	18	6%
Střelba	16	5%
Šerm	3	1%
Jezdectví	1	0%
Jiné	73	23%
Celkem	**323**	**100%**

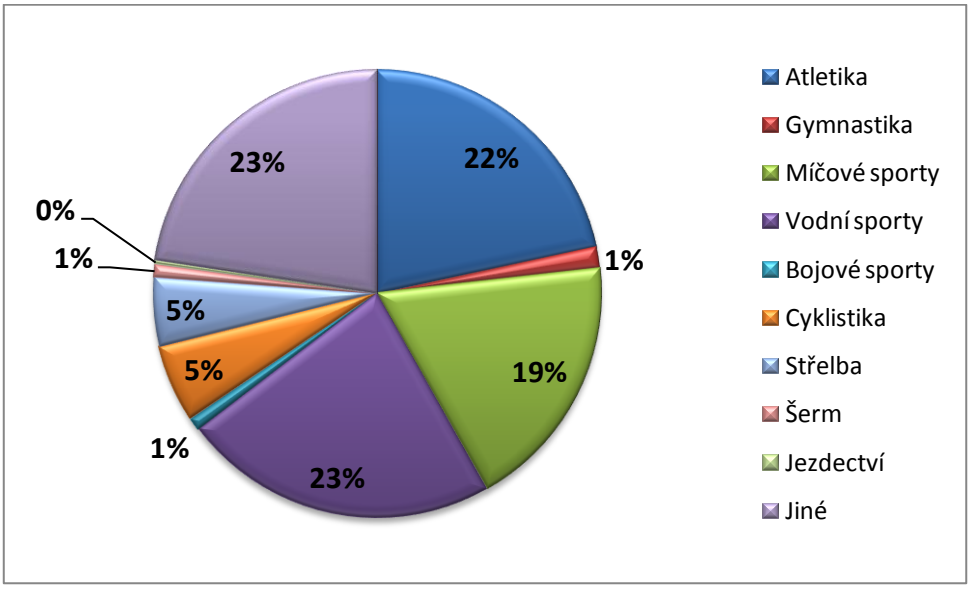

Obr. 4: Graf - MF - Sportovní odvětví

Gender osoby

Genderové zastoupení v MF DNES bylo relativně vyrovnané. Během olympijských her vyšlo 155 fotografií, na nichž byly zachyceny ženy, muži hráli nejdůležitější roli na 145 snímcích. Pouze na 16 fotografiích byla zastoupena obě pohlaví. V 7 případech byla přiřazena proměnná „Jiné“, zachyceny byly zejména budovy.

Tab. 7: MF - Gender zachycené osoby

Gender osoby	Počet	Podíl
Muž	145	45%
Žena	155	48%
Smíšené	16	5%
Jiné (nemá pohlaví)	7	2%
Celkem	**323**	**100%**

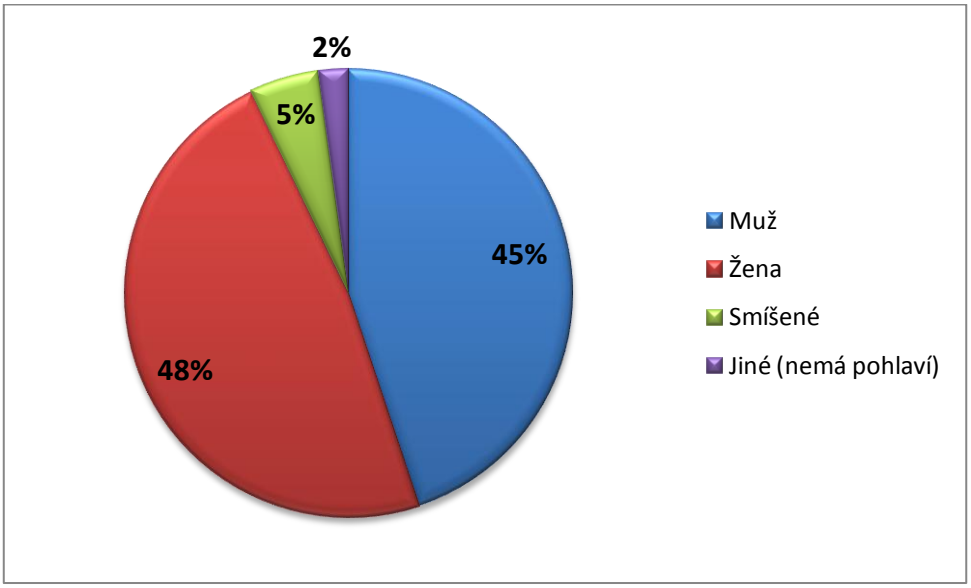

Obr. 5: Graf - MF - Gender

Národnost zachycené osoby

Jak vyplývá ze zpravodajských hodnot, čtenáře zajímají více zprávy s tématy a účastníky, kteří jsou jim blízcí (geograficky, obchodně, kulturně). Není proto divu, že markantně více prostoru dostali v tištěném periodiku Češi (195 snímků) oproti 121 cizincům. Pokud se jednalo o zahraničního sportovce, pak byla na fotografiích zachycena některá velká sportovní hvězda[33]. 7 fotografií pak bylo zařazeno k proměnné „Jiné“[34].

[33] Například Usain Bolt, Michael Phelps či americký basketbalový tým.
[34] Jedná se o stejné fotografie jako v případě proměnné „Jiné“ u genderu osoby.

Tab. 8: MF - Národnost vyfocené osoby

Národnost	Počet	Podíl
ČR	195	60%
Zahraničí	121	37%
Jiné (nemá národnost)	7	2%
Celkem	**323**	**100%**

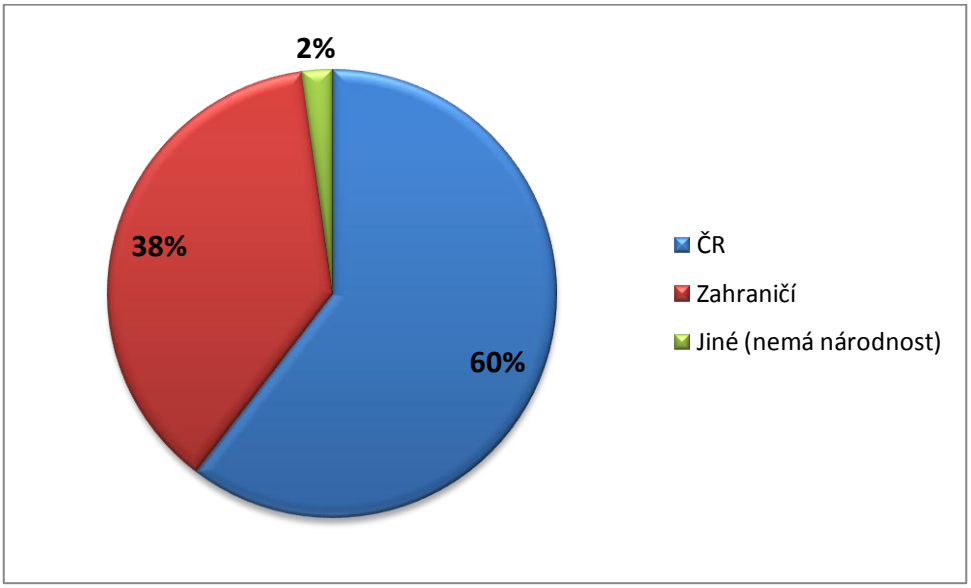

Obr. 6: Graf - MF - Národnost

1.18.2 Aktuálně.cz

Množství fotografií

Ve zvoleném časovém období se na zpravodajském serveru Aktuálně.cz v sekci *Olympiáda* objevilo 2 119 snímků. Jak bylo uvedeno v metodologické části, analyzováno bylo 337 fotografií.

Typ fotografie

Kvantitativní analýza odhalila, že celých 94 % (tedy 318) fotografií, které byly publikovány na Aktuálně.cz, byly sportovního charakteru. Největší zastoupení, tedy 127 kusů, měly sportovní feature. Fotoreportéři se v nich zejména prostřednictvím emocí sportovců (nejvíce), fanoušků či trenérů snažili čtenářům přiblížit atmosféru na sportovištích. V těsném závěsu pak byly se 118 kusy akční sportovní fotografie. O poznání méně, tedy 73, vyšlo sportovních portrétů.

19 obrázků pak nebylo možné zařadit mezi sportovní fotografie. Nejčastěji (ve 13 případech) se jednalo o jiné reportážní snímky, které přibližovaly atmosféru a zajímavé okamžiky mimo sportoviště. Příkladem může být představení olympijské vesnice nebo fotografie ze zahájení olympiády. 6 fotografií bylo zařazeno jako reportážní portrét. Jde zejména o portréty celebrit, které přijely podpořit sportovce. Ačkoliv internetové prostředí zpravodajský server nikterak prostorově neomezuje, Aktuálně.cz nevyužilo možnosti publikovat historické snímky a zpravovalo pouze pomocí aktuálních vyobrazení.

Tab. 9: Aktuálně - Typ fotografie

Typ fotografie	Počet	Podíl
Akční sportovní fotografie	118	35%
Sportovní feature	127	38%
Sportovní portrét	73	21%
Jiné reportážní snímky	13	4%
Reportážní portrét	6	2%
Historické fotografie	0	0%
Celkem	**337**	**100%**

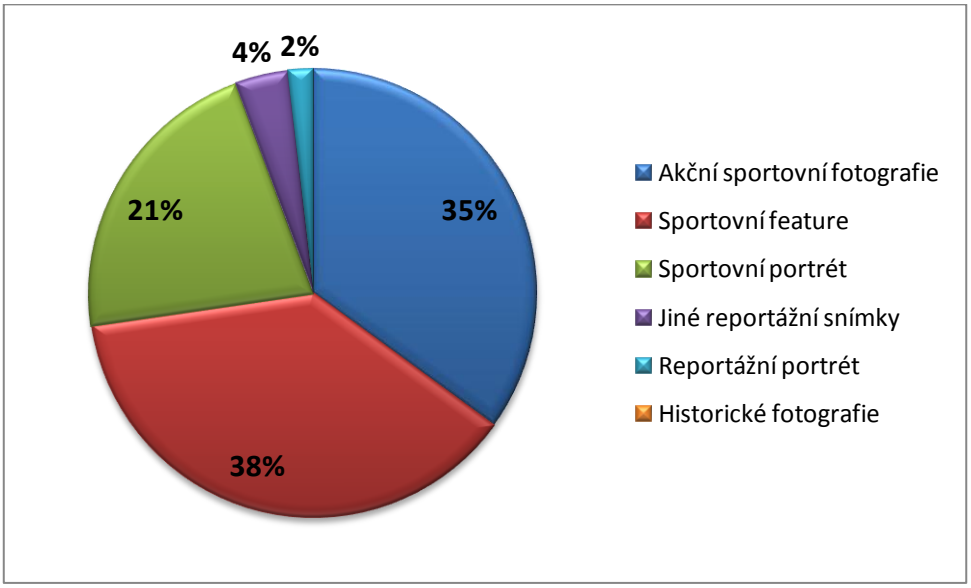

Obr. 7: Graf - Aktuálně - Typ fotografie

Velikost záběru

Na Aktuálně.cz nejčastěji (136 kusů) vycházely záběry polocelku. Jedná se o záběry, na nichž je sportovec vyobrazen do půli těla a není jasně patrné, v jakém se nachází prostředí. Jen o 5 fotografií méně (celkem 131) bylo celků. Nejméně (70) pak bylo detailních záběrů. Téměř vždy se jednalo o zachycení tváře sportovce, tedy o sportovní portrét.

Tab. 10: Aktuálně - Velikost záběru

Velikost záběru	Počet	Podíl
Detail	70	21%
Polocelek	136	40%
Celek	131	39%
Celkem	**337**	**100%**

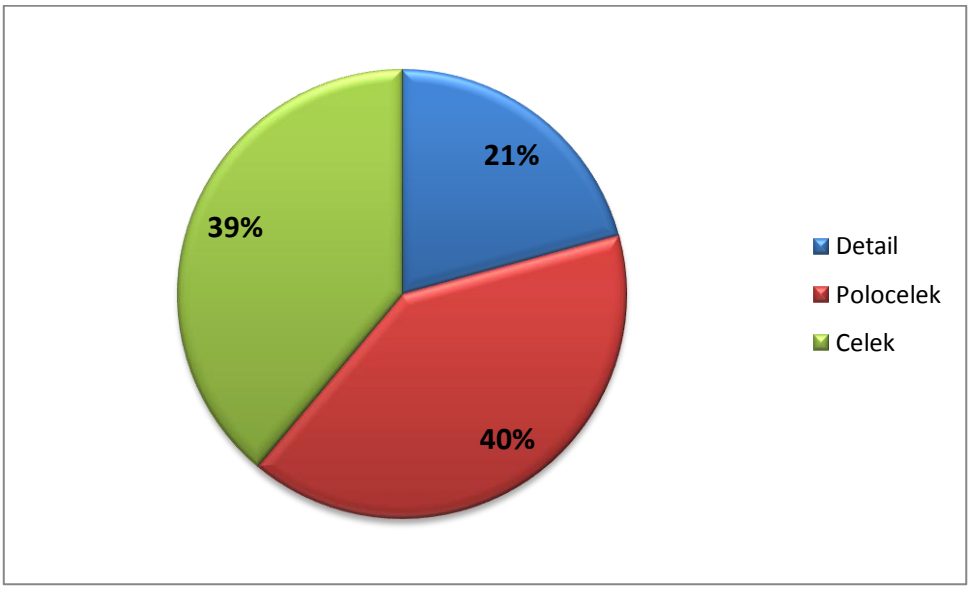

Obr. 8: Graf - Aktuálně - Velikost záběru

Zdroj fotografie

Kvantitativní analýza ukázala, že celých 75 % všech zkoumaných snímků pocházelo od tiskových agentur. Téměř všechny snímky byly přebírány od francouzské Reuters, jen v rámci jednotek pak od ČTK či dalších agentur. Externí spolupracovník redakce Eduard Erben z CPA (Czech Photo Agency) vytvořil 57 snímků. U 16 vizuálních sdělení nebyl zdroj uveden. 11 fotografií pak pocházelo od jiného externího zdroje – například z archivu jednotlivých sportovců, ČOV či od Víta Chalupy.

Tab. 11: Aktuálně - Zdroj fotografie

Zdroj	Počet	Podíl
Redakční snímky	57	17%
Agenturní fotografie	253	75%
Jiný externí zdroj	11	3%
Neuvedeno	16	5%
Celkem	**337**	**100%**

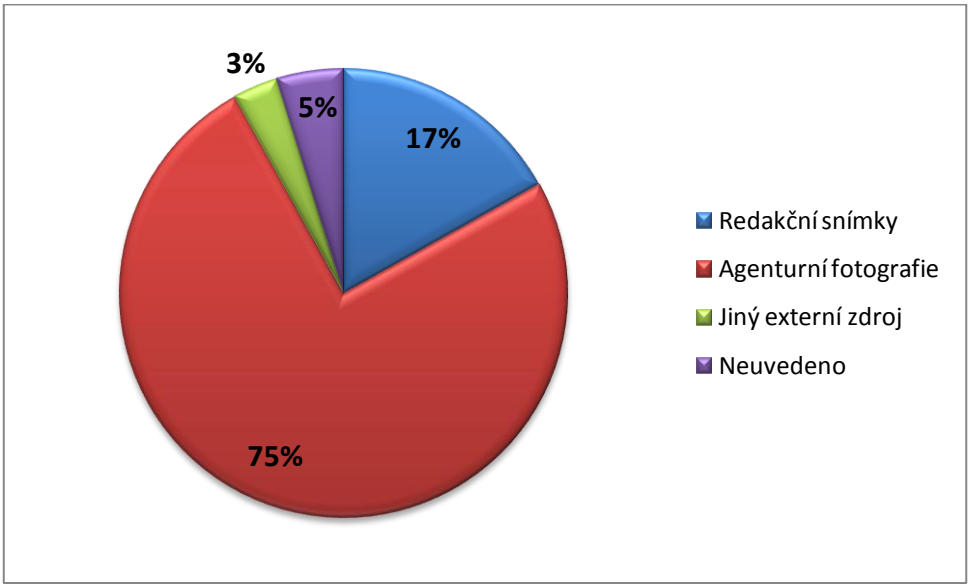

Obr. 9: Graf - Aktuálně - Zdroj fotografie

Sportovní odvětví

Na serveru Aktuálně.cz byly nejvíce publikovány fotografie míčových sportů (97 případů), nejčastěji šlo o tenis, plážový volejbal a basketbal. Jen o 5 snímků méně, tedy 92, zachycovalo atlety. Dále bylo uveřejněno 73 fotografií vodních sportů, a to díky velkým úspěchům českých sportovců, kteří se věnují právě vodním disciplínám. 26 snímků bylo zapsáno jako proměnná „jiné“. Jedná se o fanoušky, lékaře, pracovníky olympiády či skupinu sportovců z více sportovních odvětví. O poznání méně pak byly zachyceny střelba (18 fotografií), cyklistika (13) a bojové sporty (11). Téměř žádný prostor nedostaly gymnastika (5 snímků), šerm (1) a jezdectví (1).

Tab. 12: Aktuálně - Sportovní odvětví

Sportovní odvětví	Počet	Podíl
Atletika	92	27%
Gymnastika	5	1%
Míčové sporty	97	29%
Vodní sporty	73	22%
Bojové sporty	11	3%
Cyklistika	13	4%
Střelba	18	5%
Šerm	1	0%
Jezdectví	1	0%
Jiné	26	8%
Celkem	**337**	**100%**

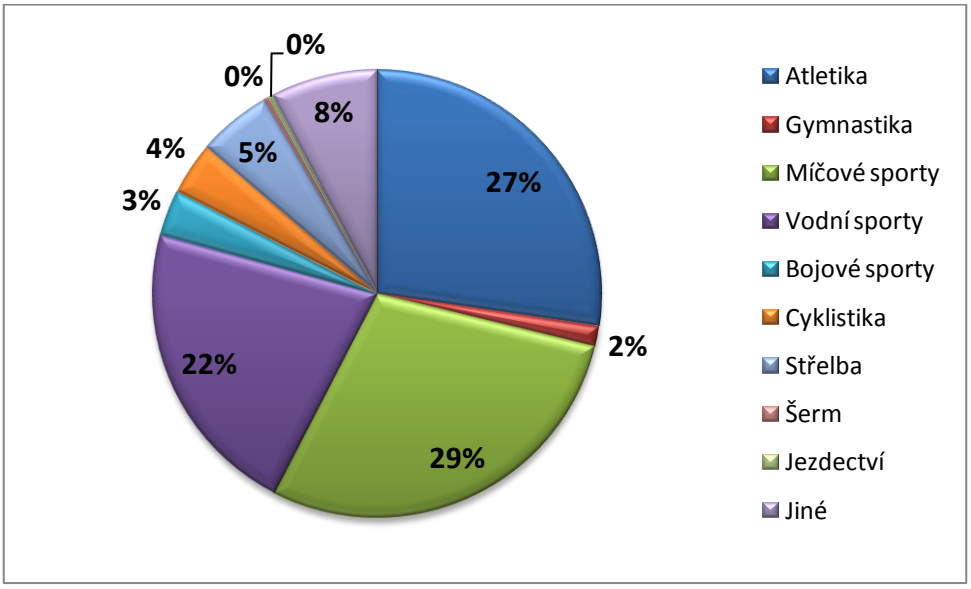

Obr. 10: Graf - Aktuálně - Sportovní odvětví

Gender osoby

Mediální pracovníci zpravodajského serveru vybrali 169 fotografií, na nichž byli vyobrazeni mužští účastníci olympiády, oproti 156 snímkům ženských sportovkyň. Pouze na 9 obrázcích byli zastoupeni muži i ženy. Jednalo se o fotografie fanoušků či více sportovců dohromady. Nakonec do proměnné s názvem jiné byly zařazeny 3 snímky. Byly jimi olympijské kruhy v olympijské vesnici, Tower Bridge během ceremoniálu a snímek vstupenek.

Tab. 13: Aktuálně - Gender zachycené osoby

Gender osoby	Počet	Podíl
Muž	169	50%
Žena	156	46%
Smíšené	9	3%
Jiné (nemá pohlaví)	3	1%
Celkem	**337**	**100%**

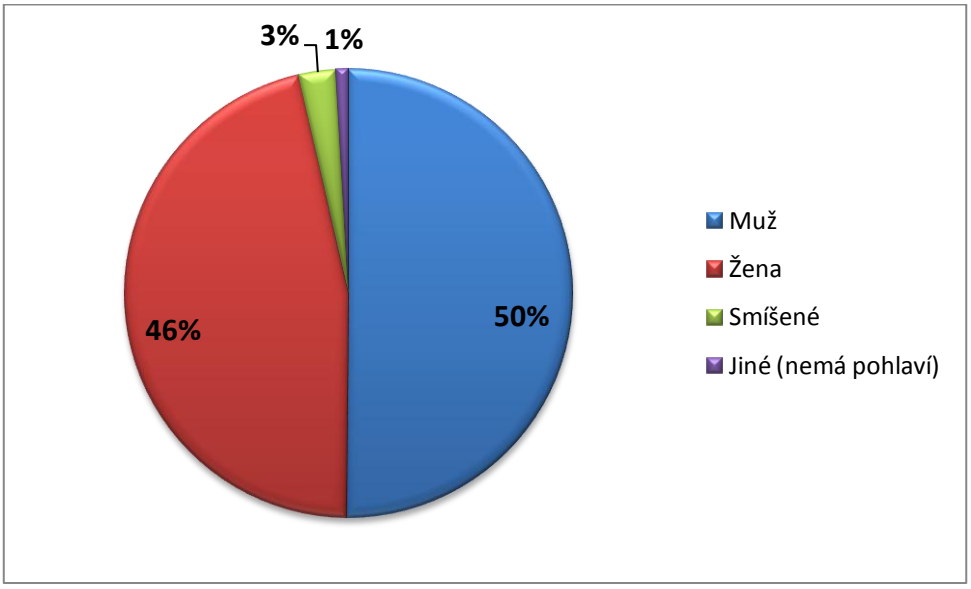

Obr. 11: Graf - Aktuálně - Gender zachycené osoby

Národnost zachycené osoby

V případě národnosti sportovců jsou dvě proměnné relativně vyrovnané. Čeští sportovci byli zachyceni na 179 snímcích a zahraniční na 155 fotografiích. Zde se projevila následující fakta: Akuálně.cz přebíralo ze ¾ snímky zahraničních agentur, které neupřednostňovaly sportovce z jedné země (například České republiky); zpravodajský web Aktuálně.cz není nijak prostorově omezen, tudíž je možné publikovat všechny fotografie. Nakonec byla 3 fotografiím přidělena proměnná „jiné“. Jsou to ty samé 3 snímky, které byly v genderu zaznamenány jako bezpohlavní.

Tab. 14: Aktuálně - Národnost

Národnost	Počet	Podíl
ČR	179	53%
Zahraničí	155	46%
Jiné (nemá národnost)	3	1%
Celkem	**337**	**100%**

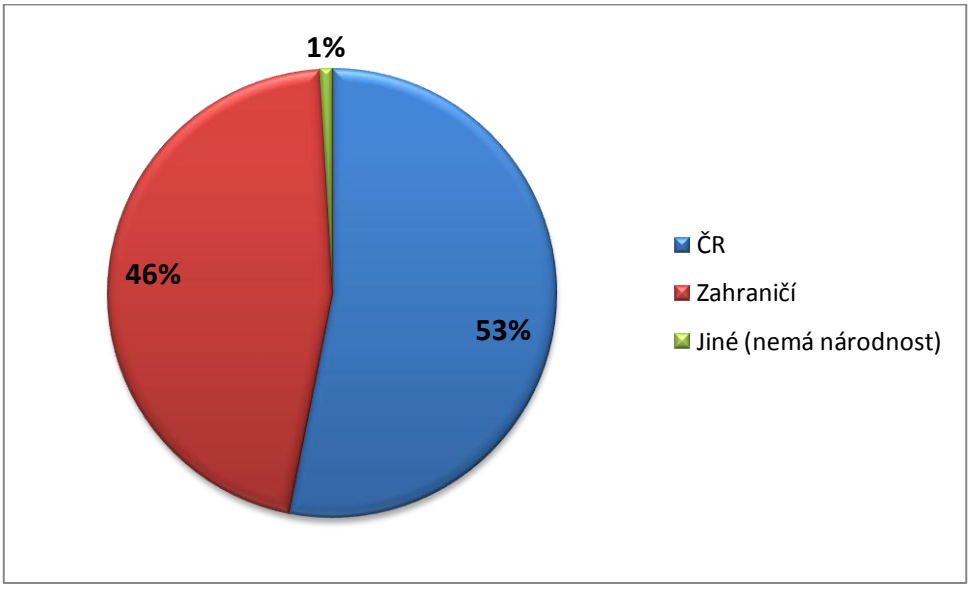

Obr. 12: Graf - Aktuálně – Národnost

1.18.3 Vyhodnocení a porovnání

Kvantitativní analýza odhalila, že některé kategorie byly v případě MF DNES i Aktuálně.cz stejné, jiné naopak velmi rozdílné.

Zásadní rozdíl mezi internetovými a tištěnými médii (zde v případě MF DNES a Aktuálně.cz) vidíme hned v prvním bodě. Zatímco v MF DNES vyšlo celkem 323 fotografií, na Aktuálně.cz jich bylo 2 119, což je přibližně 6,5krát více. Tam, kde MF DNES mohla kvůli prostorovému omezení vložit jen jeden snímek (většinou ještě oříznutý či zmenšený), Aktuáně.cz vytvářelo celé fotografické galerie, kam umístilo až 53 snímků.

Velmi jasně se od sebe liší také typy fotografií, které vyšly v jednotlivých médiích. Aktuálně.cz se zaměřilo zejména na rychlý přehled výsledků sportovních klání, tudíž 94 % analyzovaných fotografií bylo sportovního charakteru. Nejvíce bylo publikováno sportovních feature a akčních sportovních fotografií (38 a 35 %). Nesportovní fotografie byly zastoupeny

pouze v 6 %, přičemž se jednalo o jiné reportážní snímky, zabíraly a reportážní portréty celebrit, které přijely podpořit sportovce.

MF DNES jako tištěné médium nemá šanci čtenáře informovat aktuálně, během několika minut po sportovním utkání či závodě. K výsledkům se lidé dostávají spíše prostřednictvím internetu či televize. MF DNES se proto snažila olympijské výsledky obohatit o souvislosti, zajímavosti, rozhovory, nastínění atmosféry, historické srovnání a podobně. Ke sportovním fotografiím proto sáhla jen v 76 % případů a zbylých 24 % náleželo snímkům nesportovním. Ačkoliv, jak již bylo dříve zmíněno, jsou fotoeditoři MF DNES omezeni prostorem a nemohou publikovat velké množství snímků, v 11 % využili historické fotografie, které se v internetovém médiu neobjevily vůbec.

Velký rozdíl nastal i v kategorii „zdroj snímků“. MF vyslala na olympiádu své 3 fotografy, proto redakční snímky představovaly 49 % a agenturní fotografie (Profimedia, ČTK či fotobanky) byly využity jen ve 27 %. Aktuálně.cz naproti tomu zveřejňovala zejména agenturní fotografie (75 %, hlavně Reuters), exkluzivní snímky získávala jen od 1 externího fotografa, proto byl podíl redakčních snímků jen 17 %.

U Aktuálně.cz představovaly snímky, u nichž nebyl autor uveden, jen velmi malou část (5 %). Naproti tomu v MF DNES vyšlo celých 21 % fotografií bez autora. Jednalo se hlavně o historické snímky a portréty.

S tipem média a zdroji snímků úzce souvisí i národnost osob zachycených na fotografiích. MF DNES vyslala na olympiádu 3 fotografy, kteří postupovali v souladu se zpravodajskými hodnotami. Předpokládali, že čtenáře zajímají více zprávy s tématy a účastníky, kteří jsou jim blízcí (geograficky, obchodně, kulturně). Není proto divu, že markantně více prostoru dostali v tištěném periodiku Češi (60 %) oproti 37 % cizinců. Pokud se jednalo o zahraničního sportovce, pak byla na fotografiích zachycena některá velká sportovní hvězda.

V případě Aktuálně.cz jsou dvě proměnné relativně vyrovnané. Čeští sportovci byli zachyceni na 53 % snímků a zahraniční na 46 %. K tomu napomohla následující fakta - Akuálně.cz přebíralo ze ¾ snímky zahraničních agentur, které neupřednostňovaly sportovce z jedné země

(například České republiky), zároveň zpravodajský web Aktuálně.cz není nijak prostorově omezen, tudíž je možné publikovat všechny fotografie.

Co se sportovních odvětví týká, v obou případech dostaly největší prostor atletika, míčové a vodní sporty. Atletika a míčové sporty jsou pro fanoušky velmi atraktivní. Startuje v nich obvykle spousta českých sportovců, kteří bývají často úspěšní. Výsledky vodní sportovců byly na olympiádě velkým překvapením, a proto právě vodní sporty získaly hodně prostoru. Naopak největší rozdíl byl v proměnné „jiné“. To souvisí s typem fotografií. Zatímco v MF DNES vyšlo 23 % fotografií, na nichž nebyli zachyceni sportovci nebo se jednalo o historické snímky, na Aktuálně.cz takových fotografií bylo jen 8 %.

Poměr detailních záběrů, polocelku i celku byl v MF DNES a na Aktuálně.cz během Olympijských her v Londýně přibližně stejný. Nejvíce bylo zveřejněno polocelků.(v MF 37 % na Aktuálně.cz 40 %) následováno celky (33 % a 39 %) a nejméně pak detailů (29 % a 21 %).

Gender osob znázorněných na fotografiích je v MF DNES i Aktuálně.cz celkem vyrovnaný. V MF převažovaly ženy (48 %) oproti mužům (45 %). Zbylých 7 % připadlo na fotografie smíšené či na tzv. „jiné“, kam se zařadily budovy a další neživé předměty. Na Aktuálně.cz tomu bylo naopak – na 50 % snímků dominovali muži, na 46 % ženy, přičemž na zbylých 4 % byly stejně jako u MF neživé předměty a fotografie smíšené.

1.19 Kvalitativní obrazová analýza

Nyní dojde k samotné kvalitativní obrazové analýze.

1.19.1 MF DNES

133 Čechů na startu - 27. 7. 2012

Obr. 13: MF DNES - 133 Čechů na startu - 27.7.2012

Obsah

Jedná se o stylizovaný portrét, na němž je zachycena Petra Kvitová před autobusem Davida Černého. Tento exponát se již před zahájením her stal poznávacím znakem české výpravy. Jde o klasický červený londýnský double decker, který však má mocné paže, kterými provádí kliky a u toho vzdychá. V pozadí je vidět tzv. Český dům.

Kompozice

Hlavní objekt tohoto snímku je smějící se Petra Kvitová s rozpaženýma rukama situovaná na střed snímku. Tenistka je zachycena od kolen nahoru. Za ní je červený autobus, který také není vidět celý, jeho střecha se do záběru nevešla. Paže autobusu jsou však vidět celé a sahají až ke krajům záběru. Nad levým "ramenem" autobusu je v pozadí vidět nápis "CZECH HOUSE", který označuje český olympijský dům v Londýně. Zajímavé je, že pod levou paží je zachycen muž, který otvírá autobus a do záběru patrně nepatří.

POV

Tento snímek byl pořízen z podhledu. Fotograf byl ve dřepu jen pár metrů od Kvitové.

Zaostření

Fotograf ostřil na Petru Kvitovou, i když je ostrý celý snímek.

Hloubka ostrosti

Hloubka ostrosti je zde vysoká. Ostrý je nejen autobus za Kvitovou, ale i nápis "CZECH HOUSE" a dokonce i budova v levé části záběru, která je od roviny ostření daleko.

Osvětlení

Jedná se o přímé denní světlo, jelikož je snímek světlý a autobus vrhá ostré stíny.

Barvy

Fotografie je barevně vyvážená. Nejvíce je červené barvy (díky barvě autobusu), poté zelené (zeleň v pozadí) a nejméně modré.

Kontrast

Snímek je dosti kontrastní. Využit je celý dynamický rozsah a dominují zde hodně tmavé a hodně světlé odstíny.

Poměr stran obrazu

Horizontální záběr o velikosti 2753 x 1436 pixelů. Snímek musel být zásadním způsobem horizontálně oříznut, protože je širší než při standartním poměru stran.

Další poznámky

Vysoké hloubky ostrosti fotograf dosáhl díky tomu, že měl k dispozici silné denní světlo a protože se jedná o inscenovaný snímek bez pohybu, mohl použít delší dobu expozice a vysoké clonové číslo. V tisku se často stává, že se do rohu fotografie umisťuje popisek. Přesně to udělali mediální pracovníci v případě fotografie Petry Kvitové.

Basketbalistky skončily přípravu porážkou v polích - 27. 7. 2012

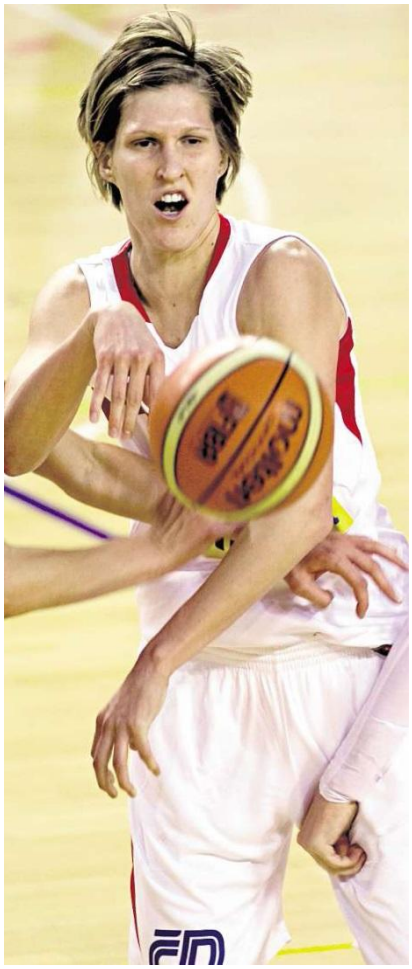

Obr. 14: MF DNES - Basketbalistky skončily přípravu porážkou v polích - 27. 7. 2012

Obsah

Na snímku je vyfotografována Jana Veselá, která odhazuje basketbalový míč směrem k fotografovi. Kromě této hráčky jsou na snímku jen ruce jejích protihráček. V pozadí je vidět palubovka.

Kompozice

Pro kompozici je zásadní, že je fotografie vertikální a navíc oříznuta tak, aby byla ještě užší a v záběru byla pouze Veselá. Ta je zachycena od kolen nahoru a vyplňuje celý záběr. V dolní části snímku je na šortkách hráčky uříznuto logo sponzora, přesto každý pozná, o koho jde. Míč, který hráčka odhazuje, je ve středu snímku. Protihráčky, které stály po obou stranách Veselé, mají v záběru pouze předloktí.

POV

Snímek byl pořízen z mírného nadhledu, pravděpodobně z první řady tribuny.

Zaostření

Fotograf ostřil na obličej basketbalistky.

Hloubka ostrosti

Hloubku ostrosti nelze přesně odhadnout. Čáry na palubovce jsou rozostřené, ty jsou však již dosti vzdálené. Míč i ruce protihráček jsou také rozostřené, v tomto případě je to z důvodu pohybu. Veselá je ostrá celá - obličej, pohybující se ruce i logo sponzora na dresu.

Osvětlení

Jedná se o halové osvětlení, které je silné a přichází ze všech stran.

Barvy

Fotografie je velmi světlá díky dresu hráčky i palubovce. Ve všech barevných kanálech je nejvíce světlých odstínů. Převažují však červené tóny.

Kontrast

Fotografie není příliš kontrastní, právě kvůli vysoké světlosti snímku. Tmavých odstínů je zde minimum, což přispívá k nízkému kontrastu.

Poměr stran obrazu

Vertikální snímek o velikosti 1044 x 2490 pixelů. Fotografie byla zásadním způsobem oříznuta tak, aby byla ještě užší.

Další poznámky

Fotografie byla oříznuta tak, aby její šířka byla stejná jako 2 sloupce textu. Ze záběru není patrné, zda se původně jednalo o snímek vertikální či horizontální.

Rychlý konec. Ani bojovník Radek Štěpánek... - 31. 7. 2012

Obr. 15: MF DNES - Rychlý konec. Ani bojovník Radek Štěpánek... - 31. 7. 2012

Obsah

Jedná se o akční sportovní fotografii, na níž je ani ne do pasu zachycen tenista Radek Štěpánek těsně před (či po) odbití míče. Za hráčem je vidět nápis „London 2012“, který byl umístěn za tenisovým kurtem.

Kompozice

Pro tuto fotografii je zásadní, že byla oříznuta tak, že je nižší, než by byla ve standartním formátu. Radek Štěpánek je jediným POI. Jeho obličej a pravá ruka, v níž drží raketu, jsou uprostřed záběru, zbytek těla zaplňuje pravou část. Na spodním okraji snímku se nachází tenisový míč. Vzadu za hráčem je vidět nápis „London 2012“, který je po celé šířce záběru. Kompozice byla patrně zásadně určena pozicí snímku na stránce. Je zde patrná snaha o to, aby v záběru byl celý tenisový míč, což vede k tomu, že nápis za Štěpánkem je mírně oříznut.

POV

Snímek je focen přímo, fotograf se nacházel ve stejné výšce jako tenista, byl tedy nejspíš na kraji dvorce.

Zaostření

Fotograf ostřil na obličej tenisty pomocí teleobjektivu.

Hloubka ostrosti

Hloubka ostrosti je v tomto případě vysoká, jelikož je ostrý nejen Štěpánek, ale i nápis, který se nachází několik metrů za ním. Jedinými objekty, které jsou rozostřené, jsou pohybující se raketa a míč.

Osvětlení

Jedná se o přímé denní světlo, slunce se nachází za Štěpánkovými zády.

Barvy

Ve všech třech barevných kanálech jsou přítomny buď velmi světlé odstíny, nebo naopak ty tmavší. Nejvíce je červené a modré barvy, což je dáno pozadím snímku.

Kontrast

Snímek je kontrastní, v celkovém histogramu jsou vidět čtyři jasně oddělené špičky, což přispívá právě k dobrému kontrastu fotografie.

Poměr stran obrazu

Jedná se o horizontální snímek o rozměrech 2751 x 938 pixelů. Fotografie byla oříznuta tak, aby byla nižší.

Další poznámky

Ačkoliv je snímek značně oříznut, je z něj jasně patrné o jakou událost se jedná – ve snímku je tenisová raketa, míček (což mluví o tenise), stejně jako nápis London 2012, což udává místo.

„Po bazénu se těším na Pottera“ - 31. 7. 2012

Obr. 16: MF DNES - „Po bazénu se těším na Pottera“ - 31. 7. 2012

Obsah

Jedná se o klasickou akční sportovní fotografii z plaveckého bazénu. Na snímku je zachycena česká reprezentantka Simona Baumrtová při závodě na 100 metrů znak, v němž pokořila český rekord a vybojovala desáté místo. Kromě plavkyně, které se do záběru nevešla lýtka a chodidla, je na snímku vidět lano oddělující sousední dráhy.

Kompozice

POI je Baumrtová, která vyplňuje téměř celý snímek, v pravé části záběru je ponechán jen prostor pro vodu, kterou plavkyně rozráží hlavou. Pravá ruka sahá až k hornímu okraji snímku. Za Baumrtovou se nachází dráhové lano, které je po celé šířce záběru a pouze místy není vidět za stříkající vodou či rukou plavkyně.

POV

Snímek je pořízen z nadhledu z tribuny vedle bazénu.

Zaostření

Fotograf ostřil na obličej plavkyně.

Hloubka ostrosti

Aby byly na snímku patrné kapky vody, musel fotograf použít krátký expoziční čas. Kvůli tomu patrně nastavil i nízkou clonu, což patrně vedlo k nízké hloubce ostrosti. Baumrtová i voda jsou ostré, stejně jako lano několik centimetrů za ní. Jediným rozmazaným elementem je pohybující se ruka.

Osvětlení

Jedná se o umělé osvětlení, které přichází ze všech stran.

Barvy

Na snímku je nejvíce modré a zelené barvě díky vodě v bazénu, červené je nejméně, zato je u ní nejvyrovnanější zastoupení všech odstínů.

Kontrast

Fotografie je velmi kontrastní, využívá rovnoměrně celý dynamický rozsah a nejvíce je tam světlých odstínů.

Poměr stran obrazu

Fotografie je horizontální o rozměrech 2184 x 1129 pixelů, což svědčí o tom, že byla oříznuta a fotografie byla původně vyšší.

Další poznámky

Fotograf zachytil plavkyni v dobré pozici – hlava je nad vodou, levá ruka pod vodou, tudíž nezarývá tělo Baumrtové. Stejně tak jsou viditelné kapky vody v bazénu.

Mistra nepřepral. Krpálek je sedmý - 3. 8. 2012

Obr. 17: MF DNES - Mistra nepřepral. Krpálek je sedmý - 3. 8. 2012

Obsah

Jedná se o akční sportovní fotografii, na níž v leže soupeří judisté Lukáš Krpálek a Rus Chajbulajev. Na snímku jsou zachycena propletená těla sportovců, lýtka se do záběru nevešla. Ačkoliv český reprezentant ještě minutu před koncem vedl (patrné ze snímku), nakonec zápas prohrál a skončil na olympiádě sedmý.

Kompozice

POI jsou oba judisté, kteří vyplňují celý záběr. V popředí je ruský závodník, okolo něhož má ruce i nohy obmotány Krpálek. V pozadí je patrná tribuna s diváky.

POV

Snímek je fotografován z přímého pohledu, fotograf proto musel být v úrovni tatami (podlaha pro judo a další bojové sporty, která zmírňuje pád).

Zaostření

Zaostřeno je na oba judisty, kteří jsou do sebe propletení.

Hloubka ostrosti

Hloubka ostrosti se v tomto případě nedá určit. Oba judisté jsou ostří, publikum za nimi je rozostřené, ale to díky tomu, že je velmi daleko.

Osvětlení

Umělé osvětlení přicházející ze všech stran.

Barvy

Fotografie je barevně vyrovnaná, všechny barvy jsou zastoupeny přibližně stejně. Převažují tmavší odstíny.

Kontrast

Fotografie je celkem kontrastní, využívá asi 90 % dynamického rozsahu, nejvíce však v tmavých odstínech.

Poměr stran obrazu

Horizontální fotografie o rozměrech 2752 x 1713 pixelů, která je, na rozdíl od ostatních snímků publikovaných v MF DNES, oříznuta jen mírně.

Další poznámky

Celá fotografie působí matně, kromě kimona ruského sportovce, které vypadá, jako by bylo ze sametu či podobné látky.

Chytím to? Nikolaj Maximov z Kazachstánu čelí střele... - 3. 8. 2012

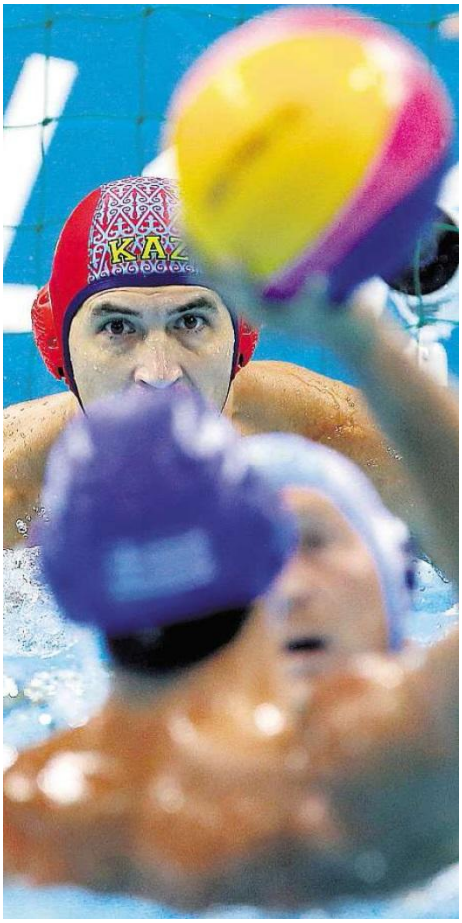

Obr. 18: MF DNES - Chytím to? Nikolaj Maximov z Kazachstánu čelí střele... - 3. 8. 2012

Obsah

Obrázek je akční sportovní fotografií z vodního póla, na níž brankář Nikolaj Maximov z Kazachstánu čelí střele řeckého pólisty Theodorose Chatzitheodoroua. Řek má zvednutou ruku s balonem, mezi ním a brankářem je ještě jeden bránící kazašský hráč.

Kompozice

Ačkoliv byla fotografie oříznuta tak, aby byla široká jako 2 sloupce textu (stejně jako u fotografie basketbalistky Veselé) a z toho důvodu velmi úzká, do záběru se vešlo vše podstatné. V popředí je řecký hráč, který je k nám otočen zády a který vyplňuje téměř celý záběr. Mezi jeho zvednutou pravou rukou a hlavou je vidět obličej bránícího hráče. Prostor nad útočníkovou hlavou nalevo od zvednuté ruky vyplňuje hlava brankáře, který je od fotografa nejdále. Za ním je patrná brána vodního póla.

POV

Fotografie je pořízena z mírného nadhledu, fotograf stál na okraji bazénu či v první řadě tribuny.

Zaostření

V tomto případě fotograf zaostřil na soustředěný obličej kazašského brankáře v pozadí.

Hloubka ostrosti

Hloubka ostrosti je nízká. Jak útočící Řek a hlava bránícího hráče v popředí, tak síť branky a stěna v pozadí jsou rozostřené. Jediným ostrým objektem je brankář, na němž můžeme jasně vidět i malé kapky vody.

Osvětlení

Jedná se o umělé osvětlení přicházející ze všech stran.

Barvy

Nejvíce jsou zastoupeny modrá a zelené (díky vodě), méně pak červená. Modré je nejvíce ve světlých odstínech, zelené ve středně světlých odstínech.

Kontrast

Jedná se o kontrastní fotografii, celý dynamický rozsah je využit rovnoměrně.

Poměr stran obrazu

Jde o vertikální snímek o rozměrech 1042 x 2088 pixelů. Fotografie je hodně oříznuta, protože je přibližně 2x vyšší, než je její šířka.

Další poznámky

Stejně jako u fotografie basketbalistky Veselé byla fotografie oříznuta tak, že nemůžeme s určitostí říci, zda se původně jednalo o vertikální či horizontální snímek.

Díky aspoň za Adélu. Jiní střelci se nepřidali - 7. 8. 2012

Obr. 19: MF DNES - Díky aspoň za Adélu. Jiní střelci se nepřidali - 7. 8. 2012

Obsah

Snímek zachycuje v polocelku a zboku českého střelce Davida Kosteleckého, který při závodě v trapu chytá nábojnice vylétávající z pušky.

Kompozice

Levou polovinu snímku vyplňuje Kostelecký, kterému se do záběru nevešla celá hlava a záda. POI je na tomto snímku střelcova ruka s vylétávajícími náboji, za nimiž je dobře viditelná kouřová stopa. Tento POI je přibližně uprostřed záběru.

POV

Fotografie byla zachycena z přímého pohledu. Fotograf stál ve stejně úrovni jako závodník, popřípadě o něco výše a přikrčil se.

Zaostření

Zaostřeno je na nábojnice vylétávající z hlavně pušky.

Hloubka ostrosti

Aby byly pohybující se nábojnice jasně vidět, nebyly rozmazané, je potřeba použít krátký expoziční čas a clonu. Z toho důvodu usuzujeme, že je hloubka ostrosti nízká.

Osvětlení

Jedná se o rozptýlené denní světlo. Nejspíš bylo v době závodu pod mrakem, jelikož střelec nemá na ruce jasně ohraničené stíny.

Barvy

Fotografie je barevně vyrovnaná. Histogramy barevných kanálů takřka totožné. Nejvíce je však červené díky dresu Kosteleckého. Ve všech kanálech je nejvíce těch úplně nejsvětlejších a těch nejtmavších odstínů.

Kontrast

Jedná se o celkem kontrastní snímek, rovnoměrně je využit celý dynamický rozsah, nejvíce jsou zde však přítomny pixely těch nejtmavších odstínů.

Poměr stran obrazu

Vertikální fotografie o rozměrech 1613 x 2763 pixelů, která je rovněž oříznuta.

Další poznámky

Podobná fotografie byla publikována také na Aktuálně.cz. Dalo by se z toho usoudit, že pro fotografy jsou zajímavější vylétávající nábojnice z pušky než střelec, který zrovna míří či střílí (střelu nejspíše nelze ani zachytit).

Zlato je doma. Předtím vítězka dojala Londýn - 7. 8. 2012

Obr. 20: MF DNES - Zlato je doma. Předtím vítězka dojala Londýn - 7. 8. 2012

Obsah

Snímek je stylizovaným portrétem, na němž je v tureckém sedu a se zlatou medailí v ruce zachycena olympijská vítězka na skifu Mirku Knapkovou těsně před tím, než se vrátila z Londýna do Prahy. Ačkoliv je snímek pořízen večer, sportovkyně je osvícená, a tudíž jasně vidět. Za Knapkovou je patrná Temže a Tower Bridge.

Kompozice

Knapková je umístěna tak, že sedí u dolního okraje záběru mírně napravo. Za ní se po celé šířce fotografie táhne Tower Bridge, jehož věže končí u horního okraje snímku.

POV

Na této fotografii je využit přímý pohled.

Zaostření

Fotograf ostřil na obličej české reprezentantky.

Hloubka ostrosti

Hloubka ostrosti se nedá určit. Knapková, medaile, kterou drží v ruce, i zídka, na níž sedí, jsou ostré. Tower Bridge, kus Londýna i řeka jsou rozmazané, což je z toho důvodu, že jsou ve tmě a ještě velmi daleko.

Osvětlení

Jedná se o fotografii pořizovanou večer s umělým osvětlením postaveným vedle fotografa.

Barvy

Nejvíce je zastoupena modrá barva, což je dáno pozadím za Knapkovou. V ostatních dvou barvách jsou přítomny hlavně tmavé odstíny, což je dáno tím, že je snímek pořízen v noci.

Kontrast

Jedná se o celkem kontrastní fotografii, která využívá 90 % celého dynamického rozsahu. Nejvíce jsou použity tmavé tóny.

Poměr stran obrazu

Jde o horizontální snímek o rozměrech 2182 x 1919 pixelů. Fotografie je značně oříznuta, jelikož výška i šířka jsou téměř stejné.

Další poznámky

Mezi analyzovanými snímky se jedná o jediný obrázek, který byl focen ve tmě s použitím umělého světla, které svítí pouze na objekt zájmu. Díky tomu je ihned patrné, že se jedná o aranžovaný snímek.

Zlato za 69,55 metru - 10. 8. 2012

Obr. 21: MF DNES - Zlato za 69,55 metru - 10. 8. 2012

Obsah

Jedná se o emotivní snímek, na němž se Barbora Špotáková raduje ze suverénního zisku zlaté medaile v hodu oštěpem. Špotáková je zachycena od boků nahoru, pravou ruku má zaťatou v pěst a zvednutou do úrovně hlavy. Vlající vlasy napovídají, že byla oštěpařka v okamžiku zmrazení pohybu ve výskoku.

Kompozice

Barbora Špotáková, fotografovaná zboku, vyplňuje celý snímek. Její levá ruka se do záběru nevešla na úkor pravé ruky, která je zvednuta do úrovně hlavy ve vítězném gestu.

POV

Fotograf měl možnost dostat se na úroveň oštěpařky a využít přímého pohledu.

Zaostření

Ačkoliv je Špotáková ostrá celá, zaostřeno bylo s největší pravděpodobností na její obličej.

Hloubka ostrosti

Jelikož je Barbora v pohybu a jsou jasně vidět i její vlající vlasy, usuzujeme, že byl použit krátký expoziční čas, nízká clona a z toho důvodu i nízká hloubka ostrosti.

Osvětlení

Jedná se o umělé osvětlení přicházející ze všech stran.

Barvy

Snímek je barevně vyrovnaný, který obsahuje nejvíce modré a nejméně červené.

Kontrast

Fotografie není příliš kontrastní, jelikož je použito pouze 80 % dynamického rozsahu a to především v tmavých odstínech.

Poměr stran obrazu

Jde o vertikální fotografii o rozměrech 2750 x 3624 pixelů, která byla před oříznutím vyšší.

Další poznámky

Tato fotografie vystihuje lépe než akční sportovní snímek, že Barbora vyhrála zlatou olympijskou medaili a jakou z ní má radost. Zajímavým prvkem je zdvižená ruka i vlající vlasy.

Hejnová: Posledních 40 metrů mi přišlo neuvěřitelně dlouhých - 10. 8. 2012

Dlouhých 32 let po moskevském stříbru Jarmily Kratochvílové dobyli čeští atleti opět **olympijskou běžeckou medaili**. Zuzana Hejnová už není jen „ta čtvrtá". Má londýnský bronz.

LONDÝN (Od zvláštního zpravodaje MF DNES) Český olympijský dům, půl hodiny po půlnoci ze středy na čtvrtek. Pod trikem má Zuzana Hejnová stále startovní číslo. „Ještě ho potřebuju na štafetu, ne?" povídá. Zahalená do vlajky se ochotně fotí s každým, kdo o to požádá. Třetinkou piva si připíjí s trenérkou Blažkovou, se svým přítelem i sestrou Michaelou, bývalou vícebojařkou. „Užívám si to všechno. Je to paráda!" hlaholí, než se vydává zpět do olympijské vesnice.

Je to kuriózní, nemyslíte? Byla jste čtvrtá na mistrovství Evropy, ale o pouhých šest týdnů později slavíte olympijský bronz.
Je to trochu divný, co? Já se ale připravovala na olympiádu. Doufala jsem, že ten vrchol přijde až tady.

Kdy jste poprvé uvěřila, že medaili budete mít?
Opravdu teprve za cílem. Myslela jsem, že jsme úplně nastejno s Kailie Spencerovou. Tak jsem čekala, co se objeví na tabuli. A potom jsem byla v úplné euforii.

Obr. 22: MF DNES - Hejnová: Posledních 40 metrů mi přišlo neuvěřitelně dlouhých - 10. 8. 2012

Obsah

Na snímku je zachycena po kolena česká atletka Zuzana Hejnová radující se z bronzové olympijské medaile z běhu na 400 metrů překážek. Hejnová se na fotografii usmívá, okolo sebe má omotanou českou vlajku.

Kompozice

Celý snímek vyplňuje Zuzana Hejnová stojící k nám čelem a česká vlajka V pozadí je vidět tartan. V tomto případě si grafici Mladé Fronty DNES s fotografií vyhráli. Cíp vlajky, který by museli oříznout, ponechali tak, že zasahuje do textu vedle. To dodává snímku trojrozměrný dojem, díky němuž Hejnová působí, jako by z obrázku vcházela ven.

POV

Snímek byl focen z nadhledu, s největší pravděpodobností z tribuny olympijského atletického stadionu.

Zaostření

Fotograf nejspíše ostřil na obličej běžkyně.

Hloubka ostrosti

Hloubka ostrosti se nedá určit. Zuzana Hejnová je ostrá celá stejně jako vlajka, kterou má přehozenou přes ramena. Tartan je rozmazaný, což může mít za následek nízká hloubka ostrosti stejně jako delší vzdálenost od běžkyně.

Osvětlení

Jedná se o umělé osvětlení přicházející ze všech stran.

Barvy

Na snímku je nejvíce červené a nejméně modré barvy. Červená je hlavně ve světlých odstínech (díky tartanu), zelená a modrá v tmavých.

Kontrast

Fotografie je kontrastní, přičemž nejvíce je světlých tónů.

Poměr stran obrazu

Jedná se o vertikální snímek o velikosti 1613 x 2079 pixelů. Fotografie byla oříznuta, což je patrné i z toho, že vlajka není na snímku celá a pokračuje mimo obrázek.

Další poznámky

Zajímavým prvkem je vlajka zasahující mimo fotografii, což v médiích není běžné. Častějším prvkem jsou například obrázky, které jsou součástí grafiky, či obličeje jen tak v prostoru bez pozadí.

1.19.2 Aktuálně.cz

Tenistky statečně bojovaly, z Londýna si ale odvezou stříbro – 5. 8. 2012

Obr. 23: Aktuálně.cz - Tenistky statečně bojovaly, z Londýna si ale odvezou stříbro – 5. 8. 2012

Obsah fotografie

Jedná se o klasickou akční sportovní fotografii. Přibližuje nám dění na olympijském tenisovém dvorci při zápasu české deblové dvojice Lucie Hradecké a Andrey Hlaváčkové. POI je Lucie Hradecká v popředí, která je právě v pohybu a chystá se udeřit těsně za sítí do míče, který je rovněž v záběru. V pozadí je vidět také Andrea Hlaváčková. Za ní je ještě patrný čárový rozhodčí a částečně i podavač míčů.

Kompozice

Kompozičně je na této fotografii zajímavé, že primárním POI je Lucie Hradecká v popředí, ale uprostřed záběru je Andrea Hlaváčková, vešla se do záběru celá a je zde jakoby "zarámována" linií paže Hradecké a její rakety. Na šířku se do záběru vešla jak celá Hradecká, tak i míč, který hraje. Nejsou však vidět celé její nohy, lýtka už nejsou zabrána. To však fotografovi umožňuje zobrazit právě celou Andreu Hlaváčkovou v pozadí. V popředí je výrazná páska sítě, takřka rovnoběžná s hranou záběru.

POV

Tato fotografie se zdá být pořízena z mírného nadhledu, nejspíše z první řady hlediště. Toto je asi nejbližší místo k dění na dvorci, kam se fotograf může dostat v průběhu zápasu.

Zaostření

Zaostřeno je jasně na Lucii Hradeckou. Je ostrá jak ona, tak její raketa.

Hloubka ostrosti

Hloubka ostrosti tohoto snímku je nízká. Vidět je to na síti a na míči. Přestože jim je Hradecká blízko, jsou už rozmazané. Stejně tak je rozmazané i pozadí, to je však o dost dál. Dáno je to tím, že pro zachycení pohybu je použita krátká expozice. Ta si vynutí použití nižší clony, což má za následek nižší hloubku ostrosti.

Osvětlení

Osvětlení při pořízení fotografie bylo denní, zdá se rozptýlené, protože stíny jsou nepatrné a pozvolné. Slunce bylo nejspíš pod mrakem.

Barva

Na první pohled je tato fotografie dost barevná. Při bližším pozorování histogramu je vidět, že je přítomných více modrých a červených tónů, zelené je méně.

Kontrast

Fotografie je přiměřeně kontrastní. Celkový histogram je vyrovnaný v celém dynamickém rozsahu, průměrná hodnota jasu pixelů je 123, snímek je tedy středně světlý.

Poměr stran obrazu

Jedná se o horizontální fotografii. Její přesná velikost je 720 x 496 obrazových bodů. Byla tedy pravděpodobně oříznuta podél horizontální hrany.

Další poznámky

Standartní zástupce žánru akční sportovní fotografie. Foceno pravděpodobně teleobjektivem. Byla použita krátká expoziční doba pro zachycení rychlého pohybu. Použití nižší clony vedlo k nízké hloubce ostrosti.

Břicho Petry Kvitové. V plánech tenistů se objevila trhlina – 31. 7. 2012

Obr. 24: Aktuálně.cz - Břicho Petry Kvitové. V plánech tenistů se objevila trhlina – 31. 7. 2012

Obsah

Toto je feature fotografie, která má čtenářům přiblížit atmosféru mezi diváky tenisového utkání. V popředí jsou vidět tři dívky ležící na trávě. Divačky se zápasu, který je přenášen na velkoplošné obrazovce za jejich zády, moc nevěnují. POI tohoto snímku jsou tři dívky, hlavní část záběru však zaujímá právě velkoplošná obrazovka se sportovním přenosem.

Kompozice

Kompozičně je snímek koncipován tak, aby zachycoval jak tři dívky v trávě, tak i obrazovku za nimi. To vede k tomu, že se do záběru nevešla ani celá dívka po levé straně, ani obrazovka. Oba tyto objekty jsou po stranách seříznuty hranou záběru. Divačky, na které je zde kladen důraz, jsou ve spodní části snímku, obrazovka za nimi v horní části.

POV

Foceno bylo nejspíše z úrovně země, možná z lehu či podřepu. Rovněž je možné, že dívky leží za vrcholem mírného kopce a fotograf stojí pod jeho úrovní.

Zaostření

Zaostřeno je na tři ležící dívky, ostatní části snímku ostré nejsou.

Hloubka ostrosti

V tomto případně se toho o hloubce ostrosti nedá moc říci, protože pozadí je nespíš dost vzdálené a navíc nevíme, jak ostrý byl obraz na obrazovce. V popředí je pouze úzký pruh trávníku a ten nám pro odhad tohoto parametru moc nenabízí.

Osvětlení

V tomto případě se jedná o přímé sluneční světlo. Lze tak usuzovat podle relativně ostrých stínů na dívce úplně vlevo.

Barva

Nejméně jsou zde zastoupeny modré tóny. Červená a zelená jsou zde zastoupeny relativně vyrovnaně, o něco více je zelené. U obou těchto barev se však jedná hlavně o tmavší odstíny.

Kontrast

Tato fotografie je spíše méně kontrastní, využívá přibližně ⅔ dynamického rozsahu. Celkově je snímek tmavší, průměrná hodnota jasu je 93.

Poměr stran obrazu

Horizontální záběr, velikost je 720 x 529 obrazových bodů. Snímek je tedy o něco nižší, než by byl v poměru 4:3, pravděpodobně byl oříznut.

Další poznámky

Přestože se prakticky jedná o celek, z fotografie není jasně patrné, kde byla pořízena. To je dáno zejména netradiční kompozicí a úhlem pohledu fotografa. Použit byl pravděpodobně objektiv s dlouhou ohniskovou vzdáleností.

Házenkáři Francie obhájili titul. Švédové opět neuspěli – 12. 8. 2012

Obr. 25: Aktuálně.cz - Házenkáři Francie obhájili titul. Švédové opět neuspěli – 12. 8. 2012

Obsah

Zde se jedná o klasickou sportovní feature ukazující emoce hráčů bezprostředně po sportovním utkání, v tomto případě házené. Hlavním objektem záběru jsou dva objímající se sportovci, po levé straně je ještě vidět jejich spoluhráč, který tleská. V pozadí je publikum.

Kompozice

Objímající se hráči zabírají střed a pravou část fotografie. V levé části je jejich kolega, který je zabraný jen zčásti. Pravděpodobně do záběru vběhl. Nepůsobí však vyloženě rušivým dojmem, přestože není ostrý. Hráči jsou zabráni od pasu nahoru, jedná se tedy o polocelek.

POV

Snímek je pořízen zpříma, tedy z roviny očí člověka stojícího na hřišti, případně v první řadě hlediště.

Zaostření

Zaostřeno je na dva slavící hráče. Ostré jsou jejich obličeje, paže i dresy.

Hloubka ostrosti

Hloubka ostrosti je nízká. Hráč na levé straně obrazu není ostrý, přestože pravděpodobně není k fotografovi o moc blíž, než hráči, na které je zaostřeno. Rozmazání pohybem však patrné není. Z toho usuzujeme na krátkou expoziční dobu a nízkou clonu.

Osvětlení

S největší pravděpodobností se jedná o umělé halové osvětlení, které je zpravidla dost silné a přichází z více stran.

Barva

Fotografie je barevně pestrá, nejvíce jsou zastoupeny červené tóny (publikum v pozadí, tělová barva sportovců). Je přítomno hodně bílé na dresech sportovců, která je složena ze všech tří barevných kanálů.

Kontrast

Fotografie je správně kontrastní, histogram je vyvážený v celé délce, více je však světlejších bodů díky bílým dresům. Průměrná hodnota jasu je 130. Snímek je tedy středně světlý.

Poměr stran

Jde o horizontální snímek o velikosti 720 x 470 pixelů.

Další poznámky

Jistě bylo foceno s použitím teleobjektivu, protože fotograf by se v průběhu hry tak blízko k hráčům nedostal. K této úvaze nás vede i nízká hloubka ostrosti. Jelikož se fotograf rozhodl pro polocelek, z něhož není patrné prostředí, jen díky popisku fotografie je možné zjistit, že se jedná o házenkáře.

Kostelecký zlato neobhájí, Emmons zase zkazil poslední ránu – 6. 8. 2012

Obr. 26: Aktuálně.cz - Kostelecký zlato neobhájí, Emmons zase zkazil poslední ránu – 6. 8. 2012

Obsah

Zde před sebou máme zajímavý detail ze střeleckého klání. Zachycen je okamžik, kdy střelec zlomil svoji brokovnici, aby staré nábojnice mohly vylétnout ven a on mohl nabít. Je vidět, jak nábojnice vylétávají do sportovcovy dlaně a zanechávají za sebou kouřovou stopu.

Kompozice

Jsou vidět celé ruce střelce. Je pěkné, že ani jedna z jeho dlaní není uříznuta, přestože jsou obě u horní, resp. dolní hrany záběru. POI, tentokrát kouř vycházející z nábojnic, je ve středu záběru. Dále je vidět část pušky a část trupu sportovce.

POV

Foceno bylo ze stejné úrovně, na jaké stojí střelec, pravděpodobně teleobjektivem.

Zaostření

Ostřeno bylo zřejmě na mechaniku pušky a nábojnice. Kromě pozadí je však ostré vše.

Hloubka ostrosti

Hloubka ostrosti se zde nedá blíže popsat, protože sportovec i jeho zbraň jsou od fotografa stejně daleko a stejně ostří, pozadí je naopak velmi rozostřené. Kvůli krátké době expozice však čekáme nízkou clonu a proto i nízkou hloubku ostrosti.

Osvětlení

Osvětlení je zde přímě denní světlo. Slunce je za zády sportovce, což se dá odhadnout ze stínu na sportovcových pažích.

Barvy

Na fotografii jsou zastoupeny všechny barvy přibližně stejně, nejméně je však zelené. Ve všech třech barevných kanálech jsou přítomny zejména střední jasové hodnoty.

Kontrast

Fotografie je celkem kontrastní, nejvíce jasů obrazových bodů je v dolních dvou třetinách dynamického rozsahu. Průměrná hodnota jasu je 95, snímek je tedy spíše tmavý.

Poměr stran

Horizontální záběr o rozměrech 720 x 469 pixelů.

Další poznámky

Foceno bylo jistě teleobjektivem a byla použita krátká expoziční doba, protože ani kouř, ani nábojnice vycházející ze zbraně velkou rychlostí, nejsou rozmazané. Proto byla pravděpodobně použita nízká clona s nízkou hloubkou ostrosti.

Hrdina Wiggins. Britové slaví další zlato z domácí olympiády – 1. 8. 2012

Obr. 27: Aktuálně.cz - Hrdina Wiggins. Britové slaví další zlato z domácí olympiády . 1. 8. 2012

Obsah

Tato fotografie je zajímavým příkladem toho, jak se může prolínat akční a feature snímek. Zachycení závodícího cyklisty nás jasně vede k závěru, že se jedná o akční fotografii, snímek však také věrně zachycuje atmosféru mezi diváky závodu, kteří jsou vidět v pozadí, cože běžně dělá feature fotografie. Není divu, že jezdec ve fanoušcích stojících za zábranou vzbuzuje nadšení. Jedná se o domácího Bradleyho Wigginse. Vidíme, že ho lidé vehementně povzbuzují, mávají britskými vlajkami a snaží se ho vyfotografovat svými fotoaparáty a mobilními telefony.

Kompozice

Jasným objektem zájmu tohoto snímku je právě Bradley Wiggins. Je zachycen z boku celý i se svým bicyklem a je situován na střed záběru. Za ním je vidět fialová zábranana, která brání přihlížejícím ve vstupu do závodní dráhy. V pozadí, tedy v horní části snímku jsou fanoušci, někteří stojí, jiní se naklání přes zábranu.

Je vidět, že v levé části záběru dav končí, pravou hranou snímku je však uříznut a nejspíš ještě dlouho pokračuje. Vidíme jak první řadu lidí stojících těsně u zábrany, tak i lidi stojící za nimi. Z pozadí, které je vidět nad hlavami diváků, lze usuzovat, že tato část závodu vede nějakým parkem či částí města s hustou zelení.

POV

Tato fotografie je zřejmě pořízena z mírného podhledu, nejspíš z úrovně hlavy cyklisty. Fotograf byl buďto mírně sehnutý, nebo stál níže, než diváci na protější straně vozovky.

Zaostření

Ostřeno je jednoznačně na projíždějícího Wigginse. Ostré jsou detaily jeho bicyklu, jeho dres i svaly na jeho pažích a lýtkách.

Hloubka ostrosti

Hloubka ostrosti je zde střední, cca 2m. Protože celkem ostří jsou i fanoušci za jezdcem i textura vozovky. Rozostřené je až pozadí, které je však o poznání dál.

Osvětlení

Fotografie byla pořízena na přímém sluneční světle přicházejícím zprava, což je vidět na ostře ohraničeném stínu pod cyklistou. Dostatek světla umožnil fotografovi i při krátké expoziční době použít vyšší clonové číslo, což je patrné na hloubce ostrosti.

Barvy

Snímek je barevně vyrovnaný, všechny tři barevné kanály jsou takřka identické. Výrazně více jsou zde zastoupeny tmavé odstíny jednotlivých barev.

Kontrast

Snímek je poměrně kontrastní, přestože největší množství jasů v histogramu je ve spodní části dynamického rozsahu. To je dáno hlavně velkými tmavými plochami - závodníkům dres i jeho kolo a zejména tmavé pozadí.

Poměr stran

Jedná se o horizontální snímek o velikosti 720 x 484 pixelů.

Další poznámky

Tato fotografie byla pravděpodobně pořízena s použitím objektivu se střední ohniskovou vzdáleností, cca 50 - 60mm. Soudíme tak na základě zorného úhlu, vyšší hloubky ostrosti i předpokládané pozice fotografa.

Boxer Chládek Kraje nenapodobí, na olympiádě končí v 1. Kole – 31. 7. 2012

Obr. 28: Aktuálně.cz - Boxer Chládek Kraje nenapodobí, na olympiádě končí v 1. Kole – 31. 7. 2012

Obsah

Na fotografii je zachycen český boxer Zdeněk Chládek při pauze mezi jednotlivými koly zápasu. Na první pohled je jasné, že se jedná o českého sportovce díky české vlajce na jeho dresu. Chládek odpočívá v rohu ringu a poslouchá pokyny svého trenéra, ze kterého vidíme pouze rameno. Dále vidíme střední lana a rohový kůl ringu. Co je v pozadí, můžeme jenom tušit, nejedná se však o diváky.

Kompozice

Jedná se klasický sportovní portrét. Chládek je situován na střed snímku. Zabrán je od prsou nahoru. Jeho levé oko je takřka skryto za lanem ringu, které šikmo zakrývá přední část jeho helmy. V pravém dolním rohu je rameno jeho trenéra, která částečně kryje jeho levou paži. Levá část záběru je ohraničena kůlem ringu, u kterého Chládek sedí.

POV

Foceno je z podhledu. To je dáno vyvýšením ringu. Fotograf pravděpodobně stál blízko ringu a fotil přes rameno Chládkova trenéra.

Zaostření

Přestože bychom čekali, že ostřeno bude na boxerův obličej, ostrý je spíše jeho dres. Boxer je v mírném předklonu a jeho obličej je proto mírně neostrý,

Hloubka ostrosti

Zde je hloubka ostrosti velice nízká. Rameno trenéra v popředí a lano ringu v pozadí jsou rozostřené. Hlavně je ale mírně neostrý i obličej boxera, který je pouze mírně předkloněn.

Osvětlení

Foceno za vnitřního osvětlení přicházejícího z více směrů. To je vidět na stínu pod Chládkovou bradou. Rozhodně zde nebylo použito blesku.

Barvy

Na první pohled je jasné, že zde dominuje červená barva. Histogram to potvrzuje. Naopak nejméně jsou zde zastoupené modré tóny.

Kontrast

Celkově je fotografie dost kontrastní, v histogramu jsou rovnoměrně zastoupeny všechny jasové hodnoty. Z tohoto pohledu se jedná o kvalitní snímek

Poměr stran

Horizontální snímek o velikosti 720 x 403 pixelů.

Další poznámky

Tato fotografie byla pořízena s krátkou expoziční dobou a nízkým clonovým číslem, pravděpodobně za použití objektivu se střední ohniskovou vzdáleností.

Basketbalový sen o semifinále byl na dosah, pak se rozplynul – 8. 8. 2012

Obr. 29: Aktuálně.cz - Basketbalový sen o semifinále byl na dosah, pak se rozplynul – 8. 8. 2012

Obsah

Na této fotografii je zachycena radost francouzských basketbalistek poté, co porazily Češky v poměru 68:71. Jsou zde dva páry objímajících se Francouzek a jedna se zdviženýma rukama. Z Češek jsou zachyceny Horáková a Vítečková, obě se svěšenými rameny, otočeny k fotografovi zády. Nad jejich hlavami vidíme basketbalový koš, v pozadí tleskající fanoušky.

Kompozice

Jednoznačným POI jsou dvě objímající se Francouzky ve středu záběru. Zajímavé je, že tento pár je pěkně zarámován - z levé strany druhým slavícím párem, z pravé strany další francouzkou spoluhráčkou a zeshora deskou basketbalového koše. Češky v červených dresech jsou po stranách záběru, což tento dojem ještě umocňuje. Za povšimnutí stojí i prostorové uspořádání hráček. Například Vítečková je více vzadu, Horáková úplně vepředu, přesto efekt "zarámování" funguje.

POV

Bylo foceno z podhledu. Fotograf byl nejspíš v podřepu přímo na hřišti nebo na jeho okraji.

Zaostření

Zaostřeno je jednoznačně je hráčky ve středu snímku, ostrá je i Vítečková na levém okraji.

Hloubka ostrosti

Hloubka ostrosti je střední, spíš nižší. Vítečková nalevo, zachycena fotografovi o něco blíž, je také ostrá. Francouzky v popředí jsou již mírně rozostřeny, Horáková úplně vepředu je již neostrá, stejně jako diváci v pozadí.

Osvětlení

Osvětlení je zde standartní halové, tedy silné, rozprostřené, přicházející ze všech směrů. Pod hráčkami nejsou vidět takřka žádné stíny.

Barvy

Fotografie je barevně velice vyrovnaná, převažují však červené tóny, což je dáno výraznými českými dresy, barvou palubovky i panely na spodním okraji hlediště.

Kontrast

Fotografie je velice kontrastní. Histogram je celkem uniformní, využit je celý dynamický rozsah, výraznější jsou zde však tmavé a světlé jasy.

Poměr stran

Opět se jedná o horizontální fotografii, velikost je 720 x 485 pixelů.

Další poznámky

Foceno pravděpodobně objektivem s delší ohniskovou vzdáleností za použití nižší clony.

Pětibojařka Dianová při své premiéře na hrách skončila 22. – 12. 8. 2012

Obr. 30: Aktuálně.cz - Pětibojařka Dianová při své premiéře na hrách skončila 22.-12. 8. 2012

Obsah

Tento snímek je jedním z mála jezdeckých fotografií z této olympiády. Pro účely kvantitavní analýzy však byl zařazen do atletiky, protože je zde zachycena česká pětibojařka Natálie Dianová. Spoušť byla stisknuta v okamžiku, kdy Dianová na svém koni skáče přes překážku. Z její tváře je patrné soustředění na sportovní výkon, vyhlíží již další překážku. Vidíme zde i detaily na oblečení Dianové a na postroji koně. V pozadí je hlediště s diváky.

Kompozice

Česká závodnice je zde zachycena zepředu, v záběru je celá. Její hlava je v horní části snímku, její chodidla těsně nad jeho spodní hranou. Kvůli této kompozici nejsou vidět nohy

koně ani překážka pod ním. Celková kompozice je na vertikální osu, hlava koně je na snímku pod tělem Češky. Zajímavým detailem je, že ocas koně končí v levém horním rohu a není uříznutý.

POV

Foceno bylo z úrovně člověka stojícího v první řadě hlediště.

Zaostření

Zaostřeno je na očividný POI tohoto snímku - na jezdkyni a jejího koně.

Hloubka ostrosti

Hloubka ostrosti je zde odpovídající objektu. Ostřeno je na jezdkyni, ostrá je ale i hlava koně před ní i jeho zadek za ní. Diváci v pozadí jsou samozřejmě rozostření.

Osvětlení

Na fotografii nejsou vidět žádné výrazné stíny, a to ani po kšiltem přilby. Z toho usuzejeme na rozptýlené denní světlo.

Barva

Z fotografie je patrné, že zde bude vyšší zastoupení modrých tónů. Zelené a červené je o něco méně. Převažují tmavší tóny.

Kontrast

Fotografie je dost kontrastní. Rozprostření jasových hodnot v celkovém RGB histogramu je rovnoměrné, více je zde však obrazových bodů s nižším jasem.

Poměr stran

V analyzovaném vzorku snímků je toto jediná vertikální fotografie o velikosti 324 x 540 pixelů.

Další poznámky

Tato fotografie byla jistě pořízena a nízkou dobou expozice, protože nedošlo k žádnému rozmazání pohybem. Velmi patrné je to například na koňském ocasu, který není rozmazaný.

I Bolt má své hranice. Na stovku pod 8.00 zaútočí mutanti – 17. 8. 2012

Obr. 31: Aktuálně.cz - I Bolt má své hranice. Na stovku pod 8.00 zaútočí mutanti – 17. 8. 2012

Obsah

Klasická póza Usaina Bolta oslavujícího vítězství v závodu zachycená na klasické sportovní feature. Tento snímek nebo nějaká jeho varianta nesmí chybět v žádné reportáži z atletické soutěže, které se účastní tento Jamajčan, a objevila se snad ve všech médiích.

Kompozice

Kompozice je zde jednoduchá. Celý záběr je věnován Boltovi, který předvádí svůj osobitý postoj. Atlet je focen zepředu, je zakloněn směrem doleva, jeho levá ruka míří do levého horního rohu snímku. Dále zde vidíme tartanovou plochu atletického oválu a obecenstvo v pozadí.

POV

Fotografie byla pořízena z podhledu. Fotograf byl pravděpodobně v podřepu přímo na atletickém oválu jen pár metrů od Bolta.

Zaostření

Jediným POI tohoto snímku je slavící Bolt, na kterého je zaostřeno.

Hloubka ostrosti

Zde je hloubka ostrosti patrně nízká. To však nehraje roli. Bolt je ostrý celý, protože je ve své póze zachycen zepředu a je tedy celý v rovině zaostření. Publikum za ním je rozostřené.

Osvětlení

Patrně se jedná o umělé osvětlení. Usuzujeme tak na základě viditelnosti světel (patrně blesku) v publiku. Relativně jednotný stín pod sportovce by mohl ukazovat na denní osvětlení, může to však být dáno tím, že se Bolt nachází v rohu stadion, kde je osvětlení od nejbližšího zdroje nejsilnější. Použití blesku je vyloučeno.

Barvy

Zastoupení barev je vyrovnané. Výraznější jsou však tmavé odstíny.

Kontrast

Kontrast je zde dobrý, využit je takřka celý dynamický rozsah, výraznější jsou však tmavé barvy. V histogramu je i špička na středně světlých jasech, což napomáhá dobrému kontrastu tohoto snímku.

Poměr stran

Horizontální snímek o velikosti 720 x 509 pixelů.

Další poznámky

Použit byl patrně objektiv se střední až vyšší ohniskovou vzdáleností, nízká clona a krátká doba expozice.

Ježek i s 'eskymákem' v semifinále. Postoupil také Hradilek – 29. 7. 2012

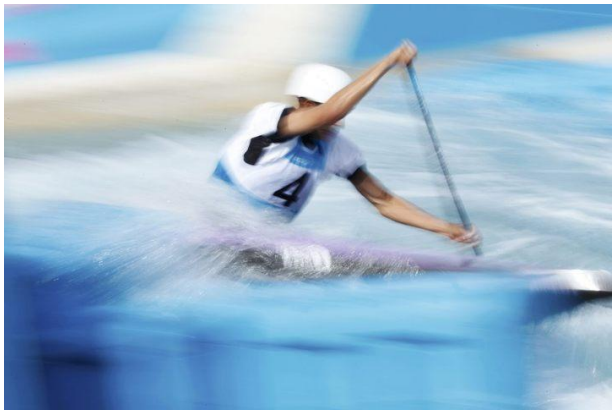

Obr. 32: Aktuálně.cz - Ježek i s 'eskymákem' v semifinále. Postoupil také Hradilek – 29. 7. 2012

Obsah

Na této fotografii je zachycen singlkanoista Stanislav Ježek při své čtvrtfinálové jízdě. V záběru je pouze on ve své lodi, přes kterou se valí voda. Celá fotografie je rozmazaná pohybem, což působí zajímavým dojmem. Ježek právě zabírá svým pádlema a proto si pravou paží kryje obličej. Nebýt popisku u fotografie, nevěděli bychom, že se jedná právě o něj.

Kompozice

Jedná se o akční celek, vidíme tedy celého sportovce sedícího v lodi, který je situován na střed záběru. Přední a zadní špička kajaku se však do záběru nevešly. V popředí i pozadí je rychle se valící voda. V horní části možná tušíme nějaké konstrukční prvky závodiště. Ty jsou však rovněž rozmazány pohybem.

POV

Snímek byl patrně pořízen z mírného nadhledu, nejspíš z první řady hlediště.

Zaostření

Zaostřeno je na sportovce ve středu záběru. Číslo na jeho dresu je patrně nejostřejším prvkem na tomto snímku.

Hloubka ostrosti

Hloubka ostrosti je patrně střední, protože byla použita delší doba expozice. Právě kvůli tomu však došlo k rozmazání pohybem a proto není možné hloubku ostrosti blíže odhadnout.

Osvětlení

Pravděpodobně denní přímé osvětlení. Vzhledem ke zvýraznění pohybu dlouhou expozicí se však nedá odhadnout přesně. Vidět je pouze stín na Ježkově levé paži.

Barvy

Na první pohled je patrné, že tato fotografie je velice bohatá na modré tóny. Dále je zde dost zelené, která je součástí modři vody, která obklopuje sportovce. Červených tónů je zde nejméně.

Kontrast

Fotografie je poměrně kontrastní, využito je cca 90% dynamického rozsahu. Přítomny jsou hlavně světlé odstíny, těch tmavých je zde výrazně méně.

Poměr stran

Horizontální snímek o velikosti 720 x 480 pixelů.

Další poznámky

Toto je jediná titulní fotografie ze serveru Aktualne.cz, kde bylo využito zvýraznění pohybu použitím dlouhé expoziční doby. Tím je docíleno rozmazání pozadí a vody kolem sportovce. Pozadí rozmazáno v horizontálním směru. Z toho se dá usuzovat, že fotograf při expozici sledoval zleva doprava se pohybujícího Ježka, díky čemuž došlo k rozmazání právě v tomto směru. Sportovec je rovněž rozmazaný, ne však již tolik, jako jeho okolí. Celkově se jedná o pěkný příklad použití dlouhé expozice k zvýraznění pohybu ve sportovní fotografii.

1.19.3 Vyhodnocení a srovnání

Kvalitativní obrazová analýza ukázala, že v některých směrech si jsou snímky publikované v MF DNES a na Aktuálně.cz podobné, v jiných se velice odlišují. Kvalitní jsou však všechny snímky, jelikož byly zhotoveny profesionálními fotografy.

Na olympijských hrách mají fotografové určená místa, odkud smí snímky pořizovat. To je stejné jak pro fotografy jednotlivých redakcí, tak agenturní fotografy. Ačkoliv se snaží dostat co nejblíže k místu závodu či zápasu, jsou obvykle odkázáni na spodní patra tribuny. Jen málokdy má fotograf šanci dostat se na stejnou úroveň, v níž je sportovec, a fotit tak přímo. Většina sportovních snímků je proto zachycena z nadhledu a ještě za použití teleobjektivu.

Prvky jako je zaostření či hloubka ostrosti závisí na fotografovi. Zda se jedná o tištěné či elektronické médium na to vliv nemá. Pokud chce fotograf pohyb zmrazit, musí použít krátkou dobu expozice. Pokud navíc stojí o nerozmazaný snímek, musí použít nízkou clonu, a tudíž i hloubka ostrosti je nízká. V případě akčních snímků proto můžeme vidět, že ostrý je jen objekt zájmu a vše, co je stejně daleko, zatímco pozadí (často publikum či podlaha sportoviště) či popředí je rozostřené. Naproti tomu u aranžovaných fotografií může fotograf využít delší dobu expozice, větší clonu i větší hloubku ostrosti, jelikož objekt klidně stojí.

Dalším parametrem, který nezáleží na tom, kde fotografie vyjde, je osvětlení. V případě olympijských her se jednalo buďto o denní světlo (ať už přímé či rozptýlené mraky) nebo o umělé osvětlení v hale či v noci na stadionu.

Barvu a kontrast lze ovlivnit pouze pomocí výběru místa a času, kde a kdy zmáčknou spoušť fotoaparátu (atlet může běžet například okolo barevné reklamy, cyklista jet mezi domy či v přírodě), nebo poté při úpravě výsledných fotografií v počítači. Jak vyplynulo z rozhovorů, úpravou prochází všechny fotografie, ať již na Aktuálně.cz či v MF DNES, přičemž úpravu právě barvy, jasu či kontrastu provádí většinou sám fotograf. Vzhledem k tomu, že jde o profesionální snímky, se většinou jedná o kvalitní, dobře kontrastní a barevně vyvážené fotografie.

Největší rozdíl je v poměru stran obrazu. Na Aktuálně.cz vycházejí především horizontální fotografie, kdežto vertikálních je jen minimum. Tyto horizontální fotografie jsou oříznuty jen minimálně, a pokud vůbec, tak šířka většinou zůstává stejná a mění se jen jejich výška. V MF DNES je poměr vertikálních a horizontálních snímků vyrovnanější. V analýze bylo zkoumáno více vertikálních snímků, které jsou navíc značně oříznuty. Je to dáno tím, že se snímek musí vejít do omezeného prostoru na novinovou stranu. Ta je rozdělena do sloupců (v MF DNES jich je na jedné stránce šest), přičemž 2 fotografie z analýzy se musely vměstnat na šířku pouhých dvou sloupců.

S výše zmíněným úzce souvisí i kompozice snímků. Zatímco u fotografií publikovaných na internetu je jasně patrný záměr fotografa, u tištěného média to tak jisté není. Tím, že se fotografie značně ořeže, se snadno stane, že se do záběru nevejde nejen okolní prostředí, které může se sportovcem souviset a celou scenérii dokreslovat, ale často není zachycen ani celý sportovec. Jak je fotografie oříznuta ovlivňuje nejen to, co všechno se do ní vejde, ale také vnímání snímku příjemci jako takového.

Zásadním způsobem se liší také práce grafiků s fotografií, která je v případě MF DNES o mnoho větší. Nejen že musí fotografii oříznout tak, aby se vešla do požadovaného místa, často mediální pracovníci využívají i jiných věcí. Někdy umisťují popisek do rohu fotografie, jako tomu bylo v případě fotografie Petry Kvitové před autobusem Davida Černého (na

Aktuálně.cz jsou popisky mimo fotografii, pokud vyjedou, čtenář je může zavřít). Jindy fotografie zasahuje do textu, jako tomu bylo v případě snímku Zuzany Hejnové. Vlajka pokračovala i vedle fotografie, díky čemuž příjemce může mít dojem trojrozměrného obrázku, z něhož běžkyně jakoby vystupuje.

1.20 Hloubkové dotazníky

1.20.1 MF DNES

Fotografické oddělení v MF DNES se na konci roku 2012 sloučilo s oddělením Lidových novin, zároveň se rozdělilo na zpravodajskou a magazínovou část. To mělo vliv nejen na uspořádání v MF DNES, množství fotografů, ale zároveň na práci s fotografiemi. Co se týče zpravodajské části, snížil se počet pracovníků v pražském oddělení z 13 na 8, v regionech zbyla pouhá polovina fotografů (15).

Vedoucí fotooddělení Michal Růžička i vedoucí oddělení sportu Jan Švéd hodnotí úroveň fotografického zpravodajství v MF DNES jako výbornou. Na rozdíl od jiných redakcí mohou v každém regionu k zajímavé a důležité události vyslat vlastního fotografa. To si v České republice může dovolit jen ČTK. Také jako jedni z mála fotografové MF DNES jezdí na velké sportovní, politické či jinak důležité akce do zahraničí.

Fotografové jsou vysíláni zejména k událostem, o kterých píšou jejich spolupracovníci. Počítá se také s tím, že budou přicházet s vlastními tipy událostí, které nafotí. Pro vyloženě vlastní témata není čas a v novinách ani prostor. Fotografie v MF DNES jsou proto jen doprovodným prvkem textu.

Michal Růžička vidí snímky jako velice autorskou věc, jelikož fotograf rozhoduje, jak danou událost vyfotí, jak fotografie ořeže a které fotografie pošle do redakčního systému. Z něj si v tomto případě může snímek vybrat nejen editor MF DNES, ale také z Lidových novin, idnes.cz či lidovky.cz.

Dále s fotografií pracuje fotoeditor. Upraví ji ve Photoshopu, ořízne tak, aby odpovídala celkové koncepci stránky, a následně vloží do Eze, tedy technologie připravující fotografii do

tiskové kvality. O finálním výběru snímků rozhoduje společně s textovým editorem dané stránky. Pokud nastane sporná situace, poslední slovo má šéfredaktor či jeho zástupce (pokud šéfredaktor není v redakci).

Stejně tak fotoeditor pracuje s agenturními fotografiemi, jeho hlavními zdroji jsou Reuters, AP, Getty Images, AFP a Isifa.

Oba mediální pracovníci vidí velký rozdíl mezi snímky vycházejícími na internetu a v tištěných médiích. Na internetu je kvantita podstatně vyšší, vytváří se často fotografické galerie, což je někdy ku prospěchu, jindy naopak. Požadavky na kvalitu však vidí trochu rozdílně. Zatímco si Michal Růžička myslí, že internet snese všechno, Jan Švéd říká, že jsou požadavky v obou případech stejné. Přitom Švéd přiznává, že MF DNES občas vyjde i fotografie, která není technicky dobrá, ale má určitý zpravodajský přesah. V novinách je výběr fotografií přísnější, snímky musí odpovídat navrženému layoutu, na internet se vloží tak, jak je fotograf pořídí. Růžička přiznává, že konečný výřez snímků v novinách proto není vždy ideální. Fotografie také musí v tištěném médiu přitáhnout a udržet pozornost více, než na zpravodajském serveru.

Pokrytí olympiády v MF DNES bylo velmi dobré. Jednak je médium partnerem Českého olympijského výboru a tak považuje pokrytí olympiády za jednu ze svých priorit, jednak má tato vrcholná sportovní akce velký čtenářský záběr. Sportovní rubrika se tak během konce července a první poloviny srpna rozrostla na dvojnásobek. Do Londýna byli vysláni tři fotografové, a tak redakce disponovala velkým množstvím exkluzivních fotografií. Jedním z fotografů byl i Michal Růžička, který říká, že se pracovníci snažili, aby jejich fotografie nebyly jen popisem události, ale také měly zpravodajský přesah a byly čisté až výtvarné.

1.20.2 Aktuálně.cz

Fotooddělení zpravodajského serveru Aktuálně.cz je relativně malé, čítá pět pracovníků - vedoucího obrazové sekce Štěpána Plačka, dva interní fotografy, externího fotografa Eduarda Erbena a fotoeditora. Jen výjimečně redakce využívá síť spolupracovníků z Moravy. Ačkoliv obrazové oddělení není příliš velké, Štěpán Plaček jej hodnotí jako silné, jelikož na Aktuálně.cz jsou velmi oblíbené a podporované fotogalerie.

Rozdíl nastává při práci s agenturními a redakčními snímky. Agenturním fotografiím se věnuje fotoeditor. Snímky v obrazovém editoru upraví a podle potřeby ořeže. Externími zdroji jsou Reuters, ČTK, částečně také Profimedia a Isifa.

Redakční snímky začínají výběrem tématu na „fotoporadách". Fotografové většinou slouží servisně pro ostatní oddělení, zejména domácí zpravodajství a ekonomiku. Mají ovšem možnost navrhovat vlastní témata. Jakým stylem budou fotografie publikovány, záleží na výsledné podobě fotoreportáže. Pokud je téma silné a fotografie dobré, publikuje se fotoreportáž jako samostatný příspěvek na webu. V opačném případě se snímky stávají součástí článku.

Fotograf je často fotografem a reportérem v jedné osobě. Zjišťuje si informace, je autonomní, všechnu práci si dělá sám. Pokud je téma složitější, připojí se k fotografovi i redaktor. Plaček vidí velkou výhodu v nynějších digitálních fotoaparátech, díky nimž není těžké snímek pořídit. Do terénu tedy občas vyráží i redaktoři Aktuálně.cz, kteří si téma nafotí sami.

Fotograf udělá prvotní výběr, ve Photoshopu či jiném obrazovém editoru upraví jas, kontrast, popřípadě velikost. Pokud je potřeba, fotku ořeže. Dále ji posílá do redakce, kde se jí ujme buď fotoeditor, či jiná osoba z redakce, která jeho funkci přebírá (často Štěpán Plaček).

Od tohoto okamžiku je práce s redakčními i agenturními fotografiemi stejná. Fotoeditor vyselektuje snímky a zjišťuje, zda jsou správně velké, kvalitní a redakce na ně má práva. Balíček fotografií dále putuje k editorovi dne, který fotky znovu prohlédne, některé ponechá, jiné třeba vyřadí, změní popisek či pořadí fotografií a nakonec fotky publikuje. Pokud nastane sporná situace ve výběru, poslední slovo má šéfredaktor.

Plaček o kritériích výběru fotografií uvádí následující: *„Fotografie musí být kvalitní, mít zpravodajskou hodnotu, musíme mít povolení ji zveřejnit. V neposlední řadě je důležitá i rychlost."* Ačkoliv je pro něj kvalita důležitá, uznává, že na Aktuálně.cz vycházejí kvůli snaze o co nejrychlejší zpravodajství někdy fotografie technicky méně kvalitní, které však mají vysokou zpravodajskou hodnotu. Pokud redakce získá kvalitnější snímek, ihned původní vymění. Výhodu internetu vidí Plaček v tom, že hodně snese, dá se na něm zveřejňovat velké množství snímků, což ovšem někdy vede k přehlcení čtenářů.

V Aktuálně.cz funguje sportovní oddělení jako samostatná jednotka. Fotografie tudíž nezajišťuje fotooddělení, ale pomocí externího fotografa Eduarda Erbena a fotografů-amatérů si je obstarává sportovní sekce sama. K dispozici má i fotoeditora.

Rozdílný přístup se uplatňuje k fotografiím k článkům a k samotným fotogaleriím. V prvním případě má daná služba volnou ruku. Snímek vyhledá ve vlastních zdrojích, pokud jej tam nenalezne, hledá u Reuters či ČTK. Fotografii pouze nahraje a publikuje, k téměř žádným úpravám nedochází. V případě fotogalerií se na poradě domluví, které téma bude obrazově zajímavé, a na něj se pošle fotograf. Ten udělá výběr a fotografie pošle do redakce, kde se jich ujme fotoeditor, který po domluvě se službou sportovního oddělení vytvoří výslednou fotogalerii.

Podle editora sportu Jakuba Šafránka byly olympijské hry pokryty o mnoho více než jiné sportovní akce zejména kvůli extrémnímu zájmu publika. Ačkoliv chce Aktuálně.cz přinášet co nejčerstvější informace, okamžitého přenosu prostřednictvím internetu nevyužívalo – jednak kvůli charakteru sportů na letní olympiádě, jednak kvůli špatnému připojení. Jediný vyslaný fotograf Eduard Erben tak posílal snímky dvakrát denně – v poledne a večer.

1.20.3 Porovnání

Rozdílnost v práci s fotografiemi v MF DNES a na Aktuálně.cz je dána nejen typem média (tištěné a internetové), ale také samotnou strukturou fotooddělení.

Fotooddělení MF DNES je jedno z největších a nejlepších u nás. Osm pražských a patnáct regionálních pracovníků pokrývá vesměs všechny nejdůležitější události po celé České republice. Od nového roku navíc zajišťuje servis nejen pro MF DNES a idnes.cz, ale v rámci korporátní dohody i pro Lidové noviny a lidovky.cz. Obrazová sekce Aktuálně.cz je oproti tomu velmi malá. Disponuje pouze dvěma interními a jedním externím fotografem, snímky dodává jen vlastní redakci.

Zatímco v MF DNES se fotoeditor věnuje redakčním i agenturním fotografiím, fotoeditor na Aktuálně.cz pracuje hlavně s agenturními snímky, redakční kontroluje jen výjimečně. S těmi

pracuje osoba, která na sebe bere roli fotoeditora, v mnoha případech vedoucí sekce Štěpán Plaček.

Oslovení pracovníci obou médií hodnotí úroveň obrazového zpravodajství jako velmi dobrou. MF DNES zejména kvůli velkému počtu fotografů a tím velkému pokrytí, Aktuálně.cz kvůli oblíbenosti a velkému důrazu na fotogalerie.

Zatímco v MF DNES jsou fotografové vysíláni zejména na akce, které potřebují ke svým článkům redaktoři (na vlastní tvorbu není čas ani prostor), a snímky jsou tak jen doprovodným prvkem textu, fotografové na Aktuálně.cz pracují servisně pro ostatní, stejně jako mají možnost fotit vlastní témata. Když se jim podaří přinést silné téma s povedenými snímky, vyjde fotoreportáž jako vlastní příspěvek na webu. Právě zde je vidět velký rozdíl v publikaci fotografií – do tištěného média se „vejde“ jen omezené množství fotografií (které ještě musí být oříznuty), na internetu může být i samostatně (pouze s popisky) zveřejněno velké kvantum snímků.

Práce fotografovů MF DNES se omezuje jen na fotografování a do terénu s nimi v případě nutnosti vyráží redaktor. Fotograf Aktuálně.cz často pracuje jako samostatná jednotka. Stává se tak nejen fotografem, ale i redaktorem. Někdy do terénu vyráží i samotní redaktoři, kteří si téma nafotí sami.

Tím, že fotograf vybírá, jak snímky nafotí a které fotografie pošle do redakce, je právě on první osobou gatekeepingového řetězce. Práce s fotografiemi se v obou médiích dost liší. Zatímco v MF DNES fotograf snímky pořídí, vybere, v případě nutnosti ořeže a pošle do redakčního systému, kde s nimi dále pracuje fotoeditor (upraví v obrazovém programu, ořízne tak, aby odpovídaly koncepci stránky, a vloží do programu připravujícím fotografie do tiskové kvality), fotograf Aktuálně.cz snímky nejen vybere, ořeže, ale sám v obrazovém programu upraví. Fotografie, které pošle do redakce, už většinou nikdo technicky nepředělává.

V MF DNES o konečném výběru rozhoduje fotoeditor společně s editorem dané stránky. V případě rozporu má poslední slovo šéfredaktor. Na Aktuálně.cz od fotoeditora (který zjišťuje kvalitu, velikost a vlastnická práva) dále balíček fotografií putuje k editorovi dne. On

je tím, kdo naposledy snímky vyselektuje, změní jejich pořadí či popisek a následně publikuje. I v tomto případě ve sporném okamžiku rozhoduje šéfredaktor.

Zde se také částečně potvrzuje zadaná hypotéza „*Internetová média upřednostňují rychlost před kvalitou a naopak tištěná média preferují kvalitu*“. Pracovníci obou médií přiznali, že občas publikují fotografie, které nejsou úplně kvalitní, ale mají velkou zpravodajskou hodnotu. Tím, že v tištěném médiu výběr fotografií podléhá přísnějšímu výběru, se tak stává výjimečně (příkladem může být fotografie Usaina Bolta stažená z jeho Twitteru). Na Aktuálně.cz se kvůli snaze o co nejrychlejší zpravodajství stává častěji. V okamžiku, kdy redakce získá kvalitnější snímek, ten původní ihned vymění.

Co se týče pokrytí olympijských her, i zde je velký rozdíl. Zatímco na Aktuálně.cz funguje sportovní sekce jako samostatná jednotka a tudíž sama (bez přičinění obrazové sekce) zajišťovala snímky z olympiády, v MF DNES se na pořízení, zpracování a publikování snímků fotooddělení zásadním způsobem podílelo.

Hlavním důvodem velkého pokrytí olympiády bylo v obou případech extrémní zájem publika. MF DNES je navíc mediálním partnerem Českého olympijského výboru, tudíž bere pokrytí olympiády jako jednu ze svých priorit. Vyslala proto do Londýna hned 3 fotografy, počet sportovních stránek se zdvojnásobil. Její fotografové se snažili, aby snímky nebyly jen popisné, ale se zpravodajským přesahem, čisté až výtvarné. Aktuálně.cz vyslalo pouze jediného fotografa, který nevyužíval možnosti okamžitého přenosu dat pomocí internetu a snímky posílal do redakce pravidelně dvakrát denně.

11. Závěr

Hlavním cílem diplomové práce bylo porovnání obrazového pokrytí olympijských her v Londýně z pohledu kvality, kvantity a obsahu v MF DNES a na Aktuálně.cz, což se povedlo. Analýza ukázala, že v některých bodech si byly fotografie publikované v tisku a na internetu podobné, jindy byly velmi rozdílné (stejně jako je tomu u samotné tištěné a online žurnalistiky).

Nejvýraznějším rozdílem bylo množství publikovaných fotografií. Zatímco v MF DNES vyšlo celkem 323 snímků, na Aktuálně.cz jich bylo 2 119, což je přibližně 6,5krát více. Tam, kde MF DNES mohla kvůli prostorovému omezení vložit jen jeden snímek (většinou ještě oříznutý či zmenšený), Aktuáně.cz vytvářelo fotogalerie.

Kvantitativní analýza kromě samotného počtu snímků zkoumala i jejich obsah. Velikost záběru a gender zachycené osoby byly u obou variant podobné, naopak kategorie typ fotografie, zdroj, národnost osob a v některých proměnných i sportovní disciplíny se v jednotlivých médiích značně lišily.

Aktuálně.cz se zaměřilo zejména na rychlý přehled výsledků sportovních klání, tudíž 94 % analyzovaných fotografií bylo sportovního charakteru, naproti nesportovních bylo jen 6 %. MF DNES jako tištěné médium nemá šanci čtenáře informovat rychle. Na svých stránkách se proto snažila výsledky obohatit o souvislosti, zajímavosti, rozhovory, nastínění atmosféry, historické srovnání a podobně. Ke sportovním fotografiím sáhla v 76 % případů a zbylých 24 % náleželo snímkům nesportovním. Ačkoliv je prostor v tištěném médiu omezený, Mladá fronta v 11 % zveřejnila historické fotografie, které se v internetovém médiu neobjevily vůbec.

MF vyslala na olympiádu 3 fotografy, Aktuálně.cz jen jednoho. To se odrazilo na zdrojích snímků. Zatímco u MF DNES redakční snímky představovaly zhruba polovinu a agenturní fotografie (Profimedia, ČTK či fotobanky) čtvrtinu, Aktuálně.cz zveřejnilo zejména agenturní fotografie (75 %, hlavně Reuters) oproti 17 % exkluzivních snímků. Aktuálně.cz navíc publikovala jen velmi málo snímků, u nichž nebyl uveden autor, kdežto u MF DNES tento podíl představoval pětinu všech fotografií.

S typem média a zdroji snímků úzce souvisí i národnost osob zachycených na fotografiích. Fotografové MF DNES postupovali v souladu se zpravodajskými hodnotami. Předpokládali, že čtenáře zajímají více snímky s českými sportovci. Není proto divu, že markantně více prostoru dostali v tištěném periodiku Češi (60 %) oproti 37 % cizinců (většinou zachycena velká sportovní hvězda). V případě Aktuálně.cz byly čeští a zahraniční sportovci zachycováni téměř shodně. K tomu přispělo to, že Akuálně.cz přebíralo ze ¾ snímky zahraničních agentur, které neupřednostňovaly sportovce z jedné země, a zároveň zpravodajský web není prostorově omezen, tudíž je možné publikovat všechny fotografie.

Co se sportovních odvětví týká, v obou případech dostaly největší prostor atletika, míčové a vodní sporty. Bylo tomu nejen kvůli velké atraktivitě, ale také díky medailových úspěchům sportovců z těchto disciplín. Naopak největší rozdíl byl v proměnné „jiné“, což souvisí s typem fotografií. Zatímco v MF DNES vyšlo 23 % fotografií, na nichž nebyli zachyceni sportovci nebo se jednalo o historické snímky, na Aktuálně.cz takových fotografií bylo třikrát méně.

Kvalitativní obrazová analýza ukázala, že v některých směrech si jsou snímky publikované v MF DNES a na Aktuálně.cz podobné, v jiných se velice odlišují.

Na olympiádě byly prvky, které byly dány, a fotograf měl jen malou možnost je ovlivnit - osvětlení (denní, umělé) a úhel pohledu. Fotografové mají na sportovních akcích vymezená místa, odkud smí snímky pořizovat. Většina sportovních fotografií je proto zachycena z nadhledu (většinou z první řady tribuny) a ještě za použití teleobjektivu.

Prvky, u nichž nezáleží na tom, zda se jedná o tištěné či elektronické médium, a závisí hlavně na fotografovi, jsou zaostření a hloubka ostrosti. Také barvu a kontrast lze ovlivnit, a to pomocí výběru místa a času, kde a kdy zmáčknout spoušť fotoaparátu, nebo poté při úpravě výsledných fotografií v počítači. Jak vyplynulo z rozhovorů, úpravou prochází všechny fotografie, ať již na Aktuálně.cz či v MF DNES. Vzhledem k tomu, že jde o profesionální snímky, většinou se jedná o kvalitní, dobře kontrastní a barevně vyvážené fotografie.

Velký rozdíl je i v poměru stran obrazu. Na Aktuálně.cz vycházejí především horizontální fotografie, kdežto vertikálních je jen minimum. Tyto horizontální fotografie jsou oříznuty jen minimálně. V MF DNES je poměr vertikálních a horizontálních snímků vyrovnanější. V analýze bylo zkoumáno více vertikálních snímků, které byly navíc značně oříznuty. Je to dáno tím, že se snímek musí vejít do omezeného prostoru na novinovou stranu. S tím úzce souvisí i kompozice snímků. Zatímco u fotografií publikovaných na internetu je jasně patrný záměr fotografa, u tištěného média to tak jisté není. Jak je fotografie oříznuta ovlivňuje nejen to, co všechno se do ní vejde, ale také vnímání snímku příjemci.

Zásadním způsobem se liší také práce grafiků s fotografií, která je v případě MF DNES o mnoho větší. Nejen že musí fotografii oříznout tak, aby se vešla do požadovaného místa, často mediální pracovníci využívají i jiných prvků, jindy fotografie zasahuje do textu.

Na práci s fotografiemi v MF DNES a na Aktuálně.cz má vliv nejen typ média (tištěné a internetové), ale i samotná struktura fotooddělení. Zatímco MF DNES disponuje velkým množstvím fotografů jak v Praze, tak po celé České republice, Aktuálně.cz si musí vystačit s dvěma interními a jedním externím fotografem.

Zatímco v MF DNES jsou fotografové vysíláni zejména na akce, které potřebují ke svým článkům redaktoři (na vlastní tvorbu není čas ani prostor), a snímky jsou tak jen doprovodným prvkem textu, fotografové na Aktuálně.cz mají možnost fotit také vlastní témata. Když se jim podaří přinést silné téma s povedenými snímky, vyjde fotoreportáž jako vlastní příspěvek na webu.

Práce fotografovů MF DNES se omezuje jen na fotografování a do terénu s nimi v případě nutnosti vyráží redaktor. Fotograf Aktuálně.cz často pracuje jako samostatná jednotka. Někdy do terénu vyráží i samotní redaktoři, kteří si téma nafotí sami.

Ačkoliv je fotograf první osobou v gatekeepingovém řetězci (vybírá, které fotografie do redakce pošle), následující pořadí a práce jednotlivých pracovníků se v daných médiích liší. V MF DNES fotograf snímky pořídí, vybere, v případě nutnosti ořeže a pošle do redakčního systému, kde s nimi dále pracuje fotoeditor (upraví v obrazovém programu, ořízne tak, aby odpovídaly koncepci stránky, a vloží do programu připravujícím fotografie do tiskové

kvality). O konečném výběru rozhoduje fotoeditor společně s editorem dané stránky. V případě rozporu má poslední slovo šéfredaktor.

Fotograf Aktuálně.cz snímky nejen vybere, ořeže, ale také sám v obrazovém programu upraví. Fotografie, které pošle do redakce, už většinou nikdo technicky nepředělává. Zatímco v MF DNES se fotoeditor věnuje redakčním i agenturním fotografiím, fotoeditor na Aktuálně.cz pracuje hlavně s agenturními snímky, redakční kontroluje jen výjimečně. S těmi pracuje osoba, která na sebe bere roli fotoeditora, v mnoha případech vedoucí sekce Štěpán Plaček. Na Aktuálně.cz od fotoeditora (který zjišťuje kvalitu, velikost a vlastnická práva) dále balíček fotografií putuje k editorovi dne. On je tím, kdo naposledy snímky vyselektuje, změní jejich pořadí či popisek a následně publikuje. I v tomto případě ve sporném okamžiku rozhoduje šéfredaktor.

Zde se také potvrzuje zadaná hypotéza „*Internetová média upřednostňují rychlost před kvalitou a naopak tištěná média preferují kvalitu*“. Pracovníci obou médií přiznali, že občas publikují fotografie, které nejsou úplně kvalitní, ale mají velkou zpravodajskou hodnotu. Tím, že v tištěném médiu výběr fotografií podléhá přísnějšímu výběru, se tak stává výjimečně (příkladem může být fotografie Usaina Bolta stažená z jeho Twitteru). Na Aktuálně.cz se nepříliš kvalitní snímky vyskytují častěji a to právě kvůli snaze o co nejrychlejší zpravodajství. V okamžiku, kdy redakce získá kvalitnější snímek, ten původní ihned vymění.

Práce tak ukázala, že přístup k fotografii v klasických tištěných médiích a v těch internetových se v mnohém od sebe znatelně liší. Rozdílné je nejen fungování redakce, což je ukázáno v hloubkových dotaznících, ale i kvantitativní parametry obrazového pokrytí (na internetu vyšlo 6,5krát více fotografií) olympijských her, i některá kvalitativní kritéria, zejména poměr stran publikovaných fotografií. Tento závěr není nijak překvapivý a ukazuje, že přes současný odklon diváků od tištěných médií k internetovým mají tištěná média stále co nabídnout díky specifičnosti svého obsahu.

12. Zdroje

Monografie

ANG, Tom. *Digitální fotografie pro pokročilé*. Bratislava: Slovart, 2004, 144 s. ISBN 80-7209-563-3.

ANG, Tom. *Picture editing*. 2nd ed. Oxford: Focal Press, 2000, vi, 275 s. ISBN 0-240-51618-4.

FEININGER, Andreas. *Škola moderní fotografie*. 1. vydání. Editor Michael R Peres. Praha: Orbis, 1971, 846 s.

FEININGER, Andreas. *Vysoká škola fotografie*. 1. vyd. Praha: Orbis, 1968, 350 s.

HORTON, Brian. *Associated Press guide to photojournalism*. 2nd ed. New York: McGraw-Hill, c2001, 223 s. ISBN 0-07-136387-4.

HOY, Frank P. *Photojournalism: the visual approach*. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall, c1986, xiii, 258 p. ISBN 01-366-5548-3.

KOBRÉ, Kenneth a Betsy BRILL. *Photojournalism: the professionals' approach*. 6th ed. Amsterdam: Focal Press, c2008, vii, 504 s. ISBN 978-0-7506-8593-1.

KOZÁK, Martin. *Velká kniha sportovní fotografie*. Vyd. 1. Brno: Computer Press, 2010, 208 s. ISBN 978-80-251-3247-0.

LÁBOVÁ, Alena. Základy fotožurnalistiky: Určeno pro posl. fak. sociálních věd. [Díl] 2, Úvod do teorie žurnalistické fotografie. 1. vyd. Praha: SPN, 1990. 197 s. ISBN 80-7066-119-4.

MICHAEL LANGFORD, Anna Fox a Peter Renn CONTRIBUTORS. *Langford's basic photography: the guide for serious photographers*. 9th ed. Amsterdam: Focal Press/Elsevier, 2010, 464 s. ISBN 978-024-0521-688.

MORVAY, György a kol. *Fotolexikon*. 1. vydání. Bratislava: Alfa, 1988, 416 s.

OSVALDOVÁ, Barbora a kol. *Zpravodajství v médiích*. 2., upr. vyd. Praha: Karolinum, 2011, 144 s. ISBN 978-802-4618-999.

PARRISH, Fred S. *Photojournalism: an introduction.* 1st ed. Belmont: Wadsworth, c2002, ix, 390 s. ISBN 0-314-04564-3.

PILMANN, Josef. *Sportovní fotografie*. 1. vyd. Praha: Orbis, 1959, 25 s.

ROSE, Gillian. *Visual methodologies: an introduction to researching with visual materials.* 3rd ed. Los Angeles: Sage, 2012, xx, 386 s. ISBN 978-0-85702-888-4.

SMITH, Bill. *Designing a photograph: visual techniques for making your photographs work*. New York: Amphoto Books, 2001, 144 s. ISBN 0-8174-3778-9.

NEGROPONTE, Nicholas. *Digitální svět*. Vyd. 1. Praha: Management Press, 2001, 207 s. ISBN 80-7261-046-5.

TRAMPOTA, Tomáš. *Zpravodajství*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2011, 144 s. ISBN 80-736-7096-8.

TRAMPOTA, Tomáš a Martina VOJTĚCHOVSKÁ. *Metody výzkumu médií*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2010, 293 s. ISBN 978-80-7367-683-4.

ZAVOINA, Susan C a John H DAVIDSON. *Digital photojournalism*. 1st ed. Boston: Allyn and Bacon, 2002, xxvi, 176 s. ISBN 0-205-33240-4.

Slovníky a encyklopedie

OSVALDOVÁ, Barbora a Jan HALADA. *Praktická encyklopedie žurnalistiky a marketingové komunikace*. 3., rozš. vyd. Praha: Libri, 2007, 263 s. ISBN 978-807-2772-667.

REIFOVÁ, Irena. *Slovník mediální komunikace*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2004, 327 s. ISBN 80-717-8926-7.

The Focal encyclopedia of photography: digital imaging, theory and applications, history, and science. 4th ed. Editor Michael R Peres. Amsterdam: Elsevier, c2007, xxxii, 846 s. ISBN 9780240809755-.

Periodika a články

BISSELL, Kimberly L. A Return to `Mr. Gates`: Photography and objectivity. *Newspaper Research Journal*. Summer 2000, 21, 3, s. 81-93.

GALTUNG Johann a Mari HOMBOE RUGE. The Structure of Foreign News. *Journal of Peace Research*. No. 1. 1965. s. 64-90.

Mladá fronta dnes. Praha: MaFra. 1990-. - všechna vydání od 27. 7. do 13. 8. 2012

SINGLETARY, Michael a Chris LAMB. News Values in Award-Winning. *Journalism Quarterly*. Spring 1984, 61, 1, s. 104-233.

Jiné práce

KOUBEK, Filip. Fotografie v tisku před volbami – detailní analýza (PS PČR 2006). Praha: Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd. 2010. 192 s. + 22 s. příloh. Vedoucí rigorózní práce PhDr. Tomáš Trampota, PhD.

Internetové zdroje

Aktuálně.cz [online]. 2012 [cit. 2013-05-23]. Dostupné z: http://sport.aktualne.centrum.cz - všechny fotografie týkající se olympiády 27. 7. – 13. 8. 2012

AP. [online] 2013 [cit. 2013-04-20]. Dostupné z http://www.ap.org/

ČTK. [online] 2013 [cit. 2013-04-20]. Dostupné z http://www.ctk.cz/

Isifa. [online] 2013 [cit. 2013-04-20]. Dostupné z http://www.isifa.com/

Mediafax. [online] 2013 [cit. 2013-04-20]. Dostupné z http://mediafax.nova.cz/

Mediaprojekt. [online] 2012 [cit. 2013-04-6]. Dostupné z http://www.median.cz/docs/MP_2012_3+4Q_zprava.pdf

NetMonitor [online]. Sdružení pro internetovou reklamu [cit. 2013-04-6]. Dostupné z: <http://online.netmonitor.cz/# >

PAGTER, Søren. Genres in photojournalism. *Photographer Søren Pagter* [online]. 2008 [cit. 2013-03-23]. Dostupné z: http://www.pagter.net/articles.html

Profimedia. [online] 2013 [cit. 2013-04-20]. Dostupné z http://www.profimedia.cz/

Reuters. [online] 2013 [cit. 2013-04-20]. Dostupné z http://www.reuters.com/

13. Seznam příloh

Přílohy

Příloha 1: Rozhovor s Michalem Růžičkou, MF DNES, vedoucí fotooddělení

Příloha 2: Rozhovor s Janem Švédem, MF DNES, vedoucí oddělení sportu

Příloha 3: Rozhovor se Štěpánem Plačkem, Aktuálně.cz, vedoucí obrazového oddělení

Příloha 4: Rozhovor s Jakubem Šafránkem, Aktálně.cz, editor sportovní rubriky

Příloha 5: Kódovací kniha

Tabulky

Tab. 1: Identifikační proměnné

Tab. 2: Systematizující proměnné

Tab. 3: MF - Typ fotografie

Tab. 4: MF - Velikost záběru

Tab. 5: MF - Zdroj fotografie

Tab. 6: MF - Sportovní odvětví

Tab. 7: MF - Gender zachycené osoby

Tab. 8: MF - Národnost vyfocené osoby

Tab. 9: Aktuálně - Typ fotografie

Tab. 10: Aktuálně - Velikost záběru

Tab. 11: Aktuálně - Zdroj fotografie

Tab. 12: Aktuálně - Sportovní odvětví

Tab. 13: Aktuálně - Gender zachycené osoby

Tab. 14: Aktuálně - Národnost

Obrázky

Obr. 4: Graf - MF - Typ fotografie

Obr. 5: Graf - MF - Velikost záběru

Obr. 6: Graf - MF - Zdroj snímku

Obr. 4: Graf - MF - Sportovní odvětví

Obr. 5: Graf - MF - Gender

Obr. 6: Graf - MF – Národnost

Obr. 7: Graf - Aktuálně - Typ fotografie

Obr. 8: Graf - Aktuálně - Velikost záběru

Obr. 9: Graf - Aktuálně - Zdroj fotografie

Obr. 10: Graf - Aktuálně - Sportovní odvětví

Obr. 11: Graf - Aktuálně - Gender zachycené osoby

Obr. 12: Graf - Aktuálně – Národnost

Obr. 13: MF DNES - 133 Čechů na startu - 27.7.2012

Obr. 14: MF DNES - Basketbalistky skončily přípravu porážkou v polích - 27. 7. 2012

Obr. 15: MF DNES - Rychlý konec. Ani bojovník Radek Štěpánek... - 31. 7. 2012

Obr. 16: MF DNES - „Po bazénu se těším na Pottera“ - 31. 7. 2012

Obr. 17: MF DNES - Mistra nepřepral. Krpálek je sedmý - 3. 8. 2012

Obr. 18: MF DNES - Chytím to? Nikolaj Maximov z Kazachstánu čelí střele... - 3. 8. 2012

Obr. 19: MF DNES - Díky aspoň za Adélu. Jiní střelci se nepřidali - 7. 8. 2012

Obr. 20: MF DNES - Zlato je doma. Předtím vítězka dojala Londýn - 7. 8. 2012

Obr. 21: MF DNES - Zlato za 69,55 metru - 10. 8. 2012

Obr. 22: Hejnová: Posledních 40 metrů mi přišlo neuvěřitelně dlouhých - 10. 8. 2012

Obr. 23: Aktuálně.cz - Tenistky statečně bojovaly, z Londýna si ale odvezou stříbro – 5. 8. 2012

Obr. 24: Aktuálně.cz - Břicho Petry Kvitové. V plánech tenistů se objevila trhlina – 31. 7. 2012

Obr. 25: Aktuálně.cz - Házenkáři Francie obhájili titul. Švédové opět neuspěli – 12. 8. 2012

Obr. 26: Aktuálně.cz - Kostelecký zlato neobhájí, Emmons zase zkazil poslední ránu – 6. 8. 2012

Obr. 27: Aktuálně.cz - Hrdina Wiggins. Britové slaví další zlato z domácí olympiády – 1. 8. 2012

Obr. 28: Aktuálně.cz - Boxer Chládek Kraje nenapodobí, na olympiádě končí v 1. Kole – 31. 7. 2012

Obr. 29: Aktuálně.cz - Basketbalový sen o semifinále byl na dosah, pak se rozplynul – 8. 8. 2012

Obr. 30: Aktuálně.cz - Pětibojařka Dianová při své premiéře na hrách skončila 22. – 12. 8. 2012

Obr. 31: Aktuálně.cz - I Bolt má své hranice. Na stovku pod 8.00 zaútočí mutanti – 17. 8. 2012

Obr. 32: Aktuálně.cz - Ježek i s 'eskymákem' v semifinále. Postoupil také Hradilek – 29. 7. 2012